Iинджыл

Хьисэ и хъыбарыр

Лукас къызэриIуэтэжамкIэ

Iинджыл

Библиер зэдзэкIынымкIэ Институт
Москва
2009

Iинджыл

Хьисэ и хъыбарыр
Лукас къызэриIуэтэжамкIэ

Къзэрыфщыхъуар къевегъэхь хъунущ
Москва 101000 а/я 360
ibt_inform@ibt.org.ru

ISBN 978-5-93943-124-8
© Библиер зэдзэкIынымкIэ Институт, Москва, 2009

Хэзыгъэгъуазэ

Ныбжьэгъу лъапIэхэ!

Iинджылыр Тхыгъэ ЛъапIэм (Библием) и зы Iыхьэщ. Iинджылым нэмыщI, Тхыгъэ ЛъапIэм хыхьащ Мусэ бегъымбарым итхыжа Теурэтыр, нэгъуэщI бегъымбархэм я тхылъхэр, икIи Забурыр. Тхьэм цIыху лъэпкъыр гуэныхьым къригъэлыну мурадышхуэ зэриIэр а тхылъхэм къыдагъащIэ. Ауэ а мурадышхуэр нэгъэсауэ белджылы къэзыщIыр Iинджылырщ.

Адыгэхэм хьэрыпыбзэм къыхэтхауэ къэдгъэсэбэп «Iинджыл» псалъэр нэхъапэу алыджыбзэм (пасэрей грекыбзэм) къыхэкIащ «Евангелион» и фIэщыгъэцIэу. «ХъыбарыфI» жиIэу аращ абы къикIыр. Езы Хьисэ Мэсихь и ущием фIищыжауэ щытащ апхуэдэу. Iинджылыр топсэлъыхь Хьисэ и гъащIэмрэ и лэжьыгъэмрэ, Абы цIыхур зыхуригъэджамрэ зыхуиущиямрэ, и IуэхущIафэ телъыджэхэм, Ар зэрылIа щIыкIэмрэ лIахэм къазэрыхэтэджыкIыжамрэ.

Iинджылым тхылъ тIощIрэ блырэ щызэхуэхьэсащ. Япэ ит тхылъиплIым Хьисэ Мэсихь и дуней гъащIэр къаIуэтэж. Ныбжьэгъу лъапIэ, иджыпсту пIэщIэлъ тхылъыр а тхылъиплIым ящыщ зыщ. Ар ди эрэм и япэ лIэщIыгъуэм и етIуанэ Iыхьэм Лукас итхыжащ. ЩIалэ ныбжьым щитам Лукас щIэныгъэ куу игъуэтауэ щытащ, дохутыр IэщIагъэм хуеджащ. Мажусий диныр IэщIыб ищIри, ар Хьисэ и Iумэтым иуващ, Хьисэ лIыкIуэ ищIа Паул щIыгъуу гъуэгуанэ куэд зэпичащ, абы пэжкIэ бгъэдэтащ. Iинджылым и япэ сатырхэм Лукас щыжеIэ нэхъапэм ятхауэ щыта хъыбархэмрэ зытепсэлъыхь Iуэхур зи нэгу щIэкIахэм я гукъэкIыжхэмрэ къызэригъэсэбэпар.

Ди эрэм и япэ лIэщIыгъуэм Палестинэм щекIуэкIа Iуэхугъуэхэрщ Iинджылым купщIэ хуэхъуар. А лъэхъэнэм Палестинэр

рим императорхэм я Iэмыщ1э илъащ. Ауэ абы щыпсэуа журтхэм я диныр яхъумэжын яхузэфIэкIащ. А диным и лъабжьэр – Теурэт Хабзэр – абыхэм Тхьэм къахилъхьауэ щытащ, Мусэ бегъымбарыр лIыкIуэ къищIри. Мусэ и ужькIэ бегъымбар куэдым жаIэу щытащ Мэсихьыр, Тхьэм и ЛIыкIуэр, дунейм къызэрытехьэнур, Абы цIыхур гуэныхьымрэ лIэныгъэмрэ я Iэмыщ1э къызэрырихынур. И пIалъэр къэсри, Палестинэм щыщ Бэтлъэхьем къалэ цIыкIум къыщалъхуащ цIыхур куэд щIауэ зыпэплъэ Мэсихьыр – Иисус Христос. Ар дунейм къызэрытехьам и хъыбарыр дэтхэнэ цIыхум дежкIи хъыбар гуфIэгъуэщ, ар дэнэ щыпсэуми, сыт хуэдэбзэкIэ псалъэми. Ар зи фIэщ зыщI цIыхухэр гуэныхьымрэ ажалымрэ къригъэлыну Тхьэм къигъэкIуар Аращ.

Iинджылыр дунейм къызэрытехьар алыджыбзэщ, сыту жыпIэмэ а лъэхъэнэм Палестинэми абы пэгъунэгъу щIыпIэхэми а бзэр щацIыхуу, ирипсалъэу щытащ. Хьисэ и дин лъапIэр къызэрежьэ лъандэрэ блэкIа лIэщIыгъуэ тIощIым ар бзэ куэдыкIейкIэ зэрадзэкIащ.

Iинджылыр адыгэбзэкIэ япэ дыдэ къыщыдэкIар 1993 гъэрщ (Iинджыл псори щызэхуэхьэса «ХъыбарыфI» тхылъым иту). Ауэ нэхъри ебгъэфIакIуэ мыхъун щыIэкъым. Илъэс пщыкIуплI дэкIри 2007 гъэм а тхылъым аргуэру хэплъэжщ, хэлэжьыхьыжри, гъэтэрэзауэ щIэрыщIэу къыдагъэкIыжащ. Iинджылыр зэзыдзэкIахэмрэ редакторхэмрэ куэд яхузэфIэкIащ абы и купщIэр адыгэбзэкIэ еджэхэм я деж нахьэсынымкIэ. 1993 гъэм къыдагъэкIа Iинджылми 2007 гъэм къыдэкIами я текстыр нэхъри зэребгъэфIэкIуэфынум шэч хэлъкъым, ар адыгэхэм нэхъ благъэ, гурыIуэгъуэ ящыхъун папщIэ. Фи пащхьэ итлъхьэ тхылъым елэжьын щаублар 2002 гъэращ икIи, къапщтэмэ, ар щIэрыщIэу зэрадзэкIыжащ.

Хьисэ къыщалъхуари щапIари къуэкIыпIэ хэкущ икIи а щIыпIэм щызекIуэу щыта хабзэхэм щIапIыкIащ. Абы къыхэкIкIэ мы тхылъым и напэкIуэцIхэм къыщыгъэлъэгъуа хабзэхэр, а лъэхъэнэм псэуа цIыхухэм я дуней еплъыкIэр адыгэ тхылъеджэхэм благъэ, гурыIуэгъуэ ящыхъун хуейщ. А лъэхъэнэм Палестинэм щекIуэкIа гъащIэм, диным тхылъеджэ псори

щымыгъуэзэнкIэ хъунущи, псалъэ гугъухэм, псалъэ тIорысэхэм я мыхьэнэм ухэзыгъэгъуазэ щапхъэхэр текст щIагъхэм тедзауэ хэдгъэхьащ. * нагъыщэкIэ къыхэгъэщхьэхукIа псалъэхэр гурыIуэгъуэ щыдощI тхылъым и кIэм ит псалъалъэм. Абы къищынэмыщIауэ, тхылъым и кIэм Палестинэми, Ерусэлими, Тхьэм и Унэми я сурэтхэр щывгъуэтынущ.

Библиер зэдзэкIынымкIэ Институтым и гуапэ хъунущ, мы тхылъымкIэ гу нэхъ зылъыфтахэмрэ фи чэнджэщхэмрэ.

Библиер зэдзэкIынымкIэ Институтым фIыщIэ яхуещI Лукас къиIуэтэжа Iинджылыр зэзыдзэкIахэмрэ текстым елэжьахэмрэ.

Библиер зэдзэкIынымкIэ Институт

Хьисэ и хъыбарыр Лукас къызэриIуэтэжамкIэ

ꕥ1ꕥ

ПэщIэдзэ Iыхьэ

[1] Ди деж къыщыхъуа Iуэхугъуэхэм теухуа хъыбар кърагъэ-
жьауэ куэдым ятхыж. [2] А Iуэхугъуэхэм къызэрыщIадзэрэ ахэр
зи нэгу щIэкIауэ Тхьэм и Псалъэр цIыхум яхэзылъхьэу
щытахэм къыджаIэжаращ а хъыбархэм лъабжьэ хуэхъуар.
[3] Арати, сэри а Iуэхугъуэхэм я щIэдзапIэ дыдэм щезгъэжьэри,
къанэ щымыIэу псори щызэхэзгъэкIым, зи пщIэр лъагэ Тео-
фил[i], хъыбарыр зэкIэлъыкIуэу ныпхуэстхыну мурад сщIащ,
[4] узыхуаущия Iуэхум и пэжыпIэр пщIэн щхьэкIэ.

Яхья бегъымбарыр къызэралъхунур мелыIычым къызэрыжиIар

[5] Ехьудейм* и пащтыхь Хьирэд* и тетыгъуэ зэманым Зэчрей и
цIэу дин гъуазэ* гуэр псэуащ. Ар Абий къытехъукIыжа дин гъуазэ
гупым яхэтащ. Абы и щхьэгъусэ Елисавэ Хьэрун къытехъукIы-
жахэм ящыщт. [6] Зиусхьэну* Тхьэм и пащхьэм цIыху щыпкъэу
итт тIури, Абы и хабзэхэмрэ и унафэхэмрэ ядэбгъуэн щымыIэу
ягъэзащIэу. [7] Ауэ ахэр бынуншэт, Елисавэ фызмылъхуэти, абы
къищынэмыщIауэ тIуми я ныбжьыр фIыуэ хэкIуэтат.

[8] Зэчрей зыхэт дин гъуазэ гупым я чэзур къэсауэ, Тхьэм и
Унэм* дин Iуэху щилэжьырт зэгуэрым. [9] Дин гъуазэхэм я хабзэм

---

[i] **1:3** *Теофил* – Лукас мы тхылъыр зыхуитхыращ.

тету пхъэидзэ щащIым, Зиусхьэным и Унэм щIыхьэу, мэ дахэ
къызыхих сагъыз Тхьэм папщIэ игъэсын хуейуэ къылъысащ
Зэчрей. 10 Тхьэм и Унэр зыдэт пщIантIэм цIыхубэр тхьэ ще-
лъэIурт Зэчрей сагъызыр щигъэс сыхьэтым. 11 Сагъыз гъэсы-
пIэм ижьырабгъумкIэ Зиусхьэным и мелыIыч Зэчрей къы-
щыхуэхутащ. 12 Ар щилъагъум, къащтэри, Зэчрей хуабжьу
шынащ. 13 Ауэ мелыIычым къыжриIащ:

– Умышынэ, Зэчрей. Уи лъэIур Тхьэм зэхихащ. Уи щхьэ-
гъусэ Елисавэ къуэ къыпхуилъхунущ, уэ абы фIэпщынур
Яхьящ. 14 ГуфIэгъуэрэ насыпрэ къыпхудэкIуэнущ абы икIи
ар дунейм къызэрытехьам щхьэкIэ цIыху куэд гуфIэнущ.
15 Сыту жыпIэмэ Зиусхьэным и пащхьэм цIыху щэджащэу
итынущ ар, сани нэгъуэщI фади ефэнукъым. И анэм и ны-
бэм щилъыну зэманым щыщIэдзауэ, Тхьэм и Псэр* и гум
хыхьауэ щытынущ ар. 16 Я Тхьэу Зиусхьэным и гъуэгум изра-
ил лъэпкъым щыщу куэд тришэжынущ. 17 Тхьэм и Псэр
Иляс бегъымбарым* и гум илъу зэрыщытам хуэдэу, абыи и
гум илъу икIи Иляс иIа лъэкIыныгъэр иIэу Зиусхьэным ипэ
къихуэу цIыхухэм къахыхьэнущ ар. Адэхэмрэ бынхэмрэ зэфI
ищIыжынущ, Тхьэм емыдаIуэхэр цIыху щыпкъэхэм я гъуэгум
тришэнущ, израил лъэпкъыр Зиусхьэным и къэкIуэгъуэм
хуигъэхьэзырынущ.

18 – Ар зэрыпэжыр дауэ сэ къызэрысщIэнур? – жиIэри еу-
пщIащ Зэчрей мелыIычым. – Сэ лIыжь сыхъуащ, си щхьэ-
гъусэми и ныбжьыр хэкIуэтащ.

19 – Тхьэм и пащхьэ ит ДжэбрэIилыр сэращ, а хъыбары-
фIыр къыпхузигъэхьащ Тхьэм, – жиIащ мелыIычым. 20 –
Аращи, и чэзум къэхъун хуейуэ бжесIар уи фIэщ зэрымы-
хъуам щхьэкIэ уи бзэр иубыдынурэ умыпсэлъэфу ущытынущ,
а Iуэхур зэщIэху.

21 Зэчрей Тхьэм и Унэм зэрызыщиIэжьэр ягъэщIагъуэу,
цIыхубэр пщIантIэм къыщыпэплъэрт. 22 Ар Тхьэм и Унэм
къыщIэкIыжащ, ауэ цIыхухэм епсэлъэфакъым. ИтIанэ къагу-
рыIуащ Тхьэм и Унэм абы телъыджэ гуэр зэрыщилъэгъуар.
Зэчрей псэлъэжыфыртэкъым, IэпэтэрмэшкIэ цIыхухэм зы-
гуэр яригъэлъагъу фIэкIа.

23 Тхьэм и Унэм щылэжьэн щыхуей махуэхэр щиухым,
Зэчрей и унэ кIуэжащ. 24 Абы и ужькIэ куэд дэмыкIыу, Зэч-
рей и фыз Елисавэ лъэщыджэ хъури, цIыхухэм мазитхукIэ за-
щибзыщIащ. 25 Абы мыпхуэдэу жиIэрт: «Ар къысхуэзыщIар
Зиусхьэнырщ, и нэфI къысщыхуэри, си напэр щIытекI емы-
кIур сщхьэщихащ иджы».

Мэрям мелыIычыр къызэрыхуэкIуар

26-27 Елисавэ мазих пIалъэм иту, Гэлилей хэкум* хыхьэ Нэ-
зэрэт къуажэм дэс пщащэм, МэрямкIэ зэджэм, деж Тхьэм
ДжэбрэIил мелыIычыр къигъэкIуащ. Исуф и цIэу Даут бе-
гъымбарым* къытехъукIыжа лIы гуэррэ Мэрямрэ зэрышэн
хуейуэ зэгурыIуауэ щытт. 28 Абы деж щIыхьэри, мелыIычым
жиIащ:
– Сэлам узох, Тхьэм и нэфIыр зыщыхуа. Зиусхьэным и
нэIэ къыптет зэпытщ.
29 МелыIычым къыжриIа псалъэм бзылъхугъэр хуабжьу
игъэпIейтеящ икIи абы и сэламым игъэгупсысащ.
30 – Умышынэ, Мэрям, – жиIащ абы, – Тхьэм и нэфI
къыпщыхуащ. 31 Уэ лъэщыджэ ухъунурэ къуэ бгъуэтынущ, уэ
Абы фIэпщынур Хьисэщ[i]. 32 Ар цIыху щэджащэ хъунущ, Я
Нэхъ Лъагэм и КъуэкIэ еджэнущ Абы. И адэжь Даут и тахъ-
тэр Зиусхьэну Тхьэм къритынущ Абы. 33 Екъуб* къытехъукIа
лъэпкъым я тепщэу игъащIэкIэ щытынущ, и тепщэныгъэми
кIэ иIэнукъым.
34 – Сыхъыджэбздэсу ар дауэ къызэрыхъунур? – еупщIащ
Мэрям мелыIычым.
35 – Тхьэм и Псэр къыпхуехынурэ Я Нэхъ Лъагэм и къарур
къыпщхьэщыувэнущ. Абы къыхэкIкIэ, къэплъхуну сабийр
Тхьэм ейуэ щытынущ икIи Тхьэм и КъуэкIэ еджэнущ Абы.
36 Уи благъэ Елисавэ, сабий иIэнукъым жыхуаIэу щытари, и
жьыщхьэ лъэщыджэ хъуауэ, мазэ еханэм итщ, щIалэ цIыкIу
поплъэ; 37 Тхьэм лъэмыкIын зыри щыIэкъым.

---

[i] 1:31 *Хьисэ* – журтыбзэкIэ «Зиусхьэным дыкърегъэл» жиIэу аращ.

38 – Зиусхьэным и IэмыщIэм силъщ, – жиIащ Мэрям. –
Уэ зэрыжыпIам тету ирехъу псори.

Мэрям къигъанэри, мелыIычыр щIэкIыжащ.

Мэрям Елисавэ деж зэрыкIуар

39 Абы и ужькIэ куэд дэмыкIыу, Мэрям зигъэхьэзырри,
Ехьудей хэкум и бгылъэ щIыпIэм ит къуажэм пIащIэу кIуащ.
40 Щынэсым, Зэчрей и унэм щIыхьэри, абы Елисавэ сэлам
ирихащ. 41 Елисавэ Мэрям и сэламыр щызэхихым, абы и ны-
бэм илъ сабийм зигъэхъеящ икIи Тхьэм и Псэр Елисавэ и
гум хыхьащ. 42 Макъ лъагэкIэ къэпсалъэри, Елисавэ жиIащ:

– ЦIыхубз псоми я нэхъ лейуэ Тхьэр фIыгъуэкIэ къыпхуэ-
упсащ! Къэплъхун хуей сабийм Тхьэм и нэфIыр къыщыхуащ!
43 Си Зиусхьэным и анэр си деж къэкIуэну схуэфащэ сэ?
44 Уи сэламыр щызэхэсхым, си ныбэм илъ сабийм гуфIэ-
гъуэшхуэр иIэу зигъэхъеящ. 45 Зиусхьэным къыжиIар зэрызэ-
щIэнур уи фIэщ хъуащи, гъуэгу махуэ утеуващ.

46 Абы и ужькIэ Мэрям жиIащ:

– Си гущIэм щIыхьышхуэ къыщыхуоуш Зиусхьэным!
47 Си Тхьэу си КъегъэлакIуэм щогуфIыкIыр си псэр,
48 пщIэ зимыIэ сэ, и унэIутым, гу къыслъитащи.
Нобэ щыщIэдзауэ къэхъуну щIэблэ псоми
сынасыпыфIэу жаIэнущ,
49 Тхьэ Лъэщым телъыджэлажьэ къысхуищIащи.
ПхуэмыIуэтэну лъапIэщ Абы и цIэр.
50 Зы щIэблэм адрей щIэблэр кIэлъыкIуэу,
Тхьэр псоми яхуэгумащIэщ Ар зылъытэхэм.
51 Iуэху телъыджэ куэд и IэкIэ зэфIигъэкIащ,
гупсысэ пагэ зигу илъхэм яхурикъуащ.
52 Тепщэхэр я тахътэм къридзыхри,
пщIэ зыхуамыщI цIыхухэм я пщIэр иIэтащ.
53 ХуэмыщIауэ псэухэм фIыгъуэкIэ яхуэупсащ,
къулейхэр IэнэщIу иутIыпщыжащ.
54-55 Ди адэжьхэр зэригъэгугъам тету,
и Iуэхутхьэбзащiэ Израилым дэIэпыкъуэгъу хуэхъуащ,

Ибрэхьимрэ* абы къытехъукIыжахэмрэ игъащIэкIэ
яхуэгумэщIэну псалъэ зэритар ищIэжырти.

56 Елисавэ деж мазищ хуэдизкIэ щыхьэщIа нэужь, Мэрям
и унэ кIуэжащ.

Яхья бегъымбарыр къызэралъхуар

57 И пIалъэр къэсри, Елисавэ къуэ къилъхуащ. 58 Зиусхьэным
абы апхуэдэ фIыгъуэшхуэ къызэрыхуищIар щызэхахым, и гу-
фIэгъуэр даIыгъын папщIэ, и гъунэгъухэмрэ и благъэхэмрэ
къызэхуэсащ. 59 Махуэ еянэм, сабийр сунэт[i] ящIыну цIыхухэр
щызэхуэсым, и адэм и цIэр, Зэчрей, и къуэми фIащыну мурад
ящIат. 60 Ауэ сабийм и анэм яхуимыдэу къажриIащ:
– Зэчрейкъым, атIэ Яхьящ абы фIэтщынур.
61 – Апхуэдэу зэджэ уи Iыхьлыхэм яхэткъым, – къыжраIащ
абыхэм. 62 ИтIанэ Iэпэтэрмэшк Iэ сабийм и адэм еупщIащ
цIэуэ фIищынумкIэ.
63 Зэчрей пхъэбгъу кIапэ къригъэхьри, псоми яфIэтелъы-
джэу, мыпхуэдэу тритхащ: «Абы фIэтщынур Яхьящ». 64 Аб-
деж дыдэм и бзэр къиутIыпщыжщ, къэпсалъэри, Тхьэр игъэ-
лъэпIащ абы. 65 Я гъунэгъу псори хуабжьу шынат икIи Ехьу-
дей хэкум и бгылъэ щIыпIэхэм а Iуэхум фIэкIа нэгъуэщI
щагъэхъыбарыжтэкъым. 66 А псори зэхэзыхахэм, а Iуэхум
егупсысурэ, ягукIэ мыпхуэдэу жаIэрт: «Мы сабийм къыхэ-
кIынур хэту пIэрэ?» Зиусхьэным и нэIэр сабийм зэрытримы-
гъэкIыр къагурыIуати, арат абыхэм апхуэдэу щIыжаIэр.

Зэчрей Тхьэм и псалъэ къызэрыжиIар

67 Сабийм и адэм и гум Тхьэм и Псэр хыхьэри, мы псалъэ-
хэр къыжиIащ:

68 – Ди Зиусхьэну Израилым ди Тхьэр
дывгъэгъэлъапIэ,

---

i **1:59** *Сунэт* – хъулъхугъэ сабийм и лы кIапэр паупщIын хуейуэ къэзыгъэув хабзэм зэреджэ фIэщыгъэцIэщ.

и лъэпкъым щIэгъэкъуэн къытхуэхъуащи,
щхьэхуитыныгъэ къыдитащи.
69-70 Пасэ зэманым Тхьэм къыхихауэ щыта
бегъымбархэм* я жьэкIэ дыкъызэригъэгугъам тету,
и Iуэхутхьэбзащ Iэу щыта Даут бегъымбарым
къытехъукIауэ,
КъегъэлакIуэ лъэщ къытхуигъэкIуащ.
71 Абы ди бийхэмрэ дыкъэзылъагъу мыхъухэмрэ
дакърыгъэлынущ.
72 Ди адэжьхэм яхуэгумэщIэну икIи и ЗэухылIэныгъэ
лъапIэу* абыхэм ярищIылIар игу иригъэлъыну
къигъэгугъащ ахэр.
73-74 Тхьэм ди адэжь Ибрэхьим псалъэ быдэ иритащ,
ди бийхэм дакъыIэщIихыжыну икIи шынэ
дымыщIэу и гъуэгу дытригъэтыну,
75 дыпсэуху гу къабзэрэ напэ хужькIэ и пащхьэ
дитын щхьэкIэ.

76 Ауэ уэ, си щIалэ, Я Нэхъ Лъагэм и бегъымбаркIэ
къоджэнущ,
Зиусхьэным и гъуэгур хуэбгъэхьэзырыну, Абы япэ
уиту цIыхухэм уахыхьэнущи.
77 Зиусхьэным и лъэпкъым я гуэныхьхэр
къахуигъэгъуу къызэрыригъэлынур уэ абыхэм
яхуэпIуэтэнущ.
78 Зигу дапщэщи къытхуэфI ди Тхьэм дыгъэ
къыкъуэкIым хуэдэу Нэхушхуэ уафэм
къытхуригъэхынущ,
79 ажалым и бжьыр зытелъхэмрэ кIыфIыгъэм хэту
псэухэмрэ къыттепсэн
икIи мамырыгъэм и гъуэгум дытришэн щхьэкIэ.

80 Сабийр хэхъуэрт, гукIи псэкIи зиужьырт. Тхьэм израил
лъэпкъым яхуигъэкIуэху, ар къумым щыпсэуащ.

2

Хьисэ къызэралъхуар

1 А махуэхэм Рим къэралыгъуэшхуэм щыпсэу цIыху псори
ябжын хуейуэ къайсэр Август[i] унафэ къыдигъэкIащ. 2 Ар
къыщыхъуар Курний Сирием и унафэщIу щыщыта зэма-
нырщ, абы щыгъуэщ цIыхухэр япэ дыдэу щабжар. 3 Арати,
зрагъэбжын щхьэкIэ, щхьэж и къуэпсыр къыщежьэ жылэм
кIуэжащ. 4 Псоми хуэдэу, Исуфи Гэлилей хэкум хиубыдэ Нэ-
зэрэт къуажэм икIри, Ехьудей хэкум ит, Даут къыщалъхуа
Бэтлъэхъем къуажэм кIуащ, Исуф езыр Даут къытехъукIыжа-
хэм ящыщти.
5 Зригъэбжыну щыкIуэм, Исуф и къэшэн Мэрям лъэщы-
джэшхуэ хъуауэ щIыгъут. 6 ЗдэкIуэм нэсауэ, Мэрям и лъхуэ-
гъуэр къэсри, 7 и щыпэлъхуу щIалэ къилъхуащ. Хъыданжэру-
мэм кIуэцIишыхьри, жэмэщым щIэт шхалъэм дилъхьащ,
къуажэм къэкIуа цIыхур зэрыIувым къыхэкIкIэ егъэзыпIэ
къалъысатэкъыми.

Мэлыхъуэхэм мелыIыч къазэрыхуехар

8 А щIыпIэм пэмыжыжьэу, мэлыхъуэ гуп губгъуэм ист, я
мэл хъушэхэр жэщкIэ яхъумэу.
9 Зиусхьэным и мелыIыч я пащхьэм къихутэри, Зиусхьэ-
ным и нэхур абыхэм къатепсащ. Къащытепсэм, хуабжьу шы-
нащ ахэр. 10 Ауэ мелыIычым къажриIащ:
– Фымышынэ! ГуфIэгъуэ иным и хъыбар зэрылъэпкъыу
къыфхуэсхьащ. 11 Фыкъезыгъэлынур Даут и къуажэм нобэ
къыщалъхуащ. Зиусхьэныр, Мэсихь* хъужыр ращ. 12 Мып-
хуэдэущ ар къызэрыфцIыхунур: жэмэщым щIэт шхалъэм дэ-
лъу, сабий къалъхуагъащIэ хъыданжэрумэм кIуэцIышыхьауэ
къэвгъуэтынущ.

---

[i] 2:1 *Къайсэр Август* – ди эрэм ипэ къихуэу 31-нэ гъэм щыщIэдзауэ, ди эрэм и 14-нэ гъэм нэсыху Рим къэралыгъуэшхуэм и тепщэу щытащ.

[13] А мелыIычым нэгъуэщI мелыIыч гупышхуэ напIэзыпIэм
гъусэ къыхуэхъури, Тхьэм щIыхь хуащIурэ, жаIащ:

[14] – Уафэм щIыхьыр Тхьэм щейщ!
ЩIылъэми Тхьэр зыхуэарэзыхэм я гур гупсэхугъуэкIэ
гъэнщIауэ щытщ!

[15] МелыIычхэм уафэм заIэтыжа нэужь, мэлыхъуэхэм жа-
Iащ: «ДывгъакIуи, Бэтлъэхъем къыщыхъуауэ Зиусхьэным зи
гугъу къытхуищIа Iуэхум девгъэплъ». [16] Арати, ахэр пIащIэу
кIуэри, Мэрями, Исуфи, шхалъэм дэлъ сабийри къагъуэтащ.
[17] Къыщагъуэтым, сабийм теухуауэ мелыIычым къажриIар
Мэрямрэ Исуфрэ хуаIуэтэжащ. [18] Мэлыхъуэхэм я хъыбарыр
зэхэзыха псоми ар ягъэщIэгъуащ. [19] Мэрям а псори игу ириу-
быдэрт икIи егупсысырт. [20] Мэлыхъуэхэм зэхахамрэ ялъэгъуа
псомрэ щхьэкIэ Тхьэм щIыхь хуащIрэ щытхъу хужаIэу ягъэ-
зэжащ, мелыIычым къазэрыжриIам хуэдабзэу псори я нэкIэ
ялъэгъуати.

Исуфрэ Мэрямрэ Хьисэ цIыкIу Тхьэм и Унэм зэрахьар

[21] Махуий дэкIауэ, сабийр сунэт ящIын хуей щыхъум,
Мэрям лъэщыджэ мыхъу щIыкIэ мелыIычым къыжриIам тету
щIалэ цIыкIум Хьисэ фIащащ.
[22] Мусэ бегъымбарым къыхуеха Теурэт* Хабзэм и унафэм тету
Исуфрэ Мэрямрэ зыщагъэкъэбзэжын хуей махуэхэр[i] блэкIа
нэужь, сабийр Ерусэлим яхьащ, Зиусхьэным и пащхьэм ирахьэн
папщIэ, [23] сыту жыпIэмэ Зиусхьэным и Хабзэм мыпхуэдэ унафэ
итщ: «Щыпэлъхуу дунейм къытехьэ дэтхэнэ хъулъхугъэри Зиус-
хьэным ейуэ щытын хуейщ». [24] Абы къищынэмыщIауэ, Зиусхьэ-
ным и Хабзэм ипкъ иткIэ, абыхэм «губгъуэ тхьэрыкъуитI е тхьэ-
рыкъуэ ширитI» къурмэну яукIын хуейт.

---

[i] 2:22 *Зыщагъэкъэбзэжын хуей махуэхэр* – Теурэтым ипкъ иткIэ, бзылъхугъэм щIалэ цIыкIу къилъхуа нэужь, ар махуэ 40-кIэ мыкъабзэу ябжырт. А пIалъэм и кIуэцIкIэ бзылъхугъэр Тхьэм и Унэ щIыхьэну хуиттэкъым.

[25] Шемэн и цIэу лIы гуэр Ерусэлим щыпсэуащ а лъэхъэ-
нэм. Ар езыр цIыху щыпкъэт, Тхьэм и жыIэ тIу зымыщIт,
Тхьэм Израилым и гуныкъуэгъуэр игъэтIысу и гур фIы щи-
щIыжыну пIалъэм пэплъэрт, Тхьэм и Псэр и гъусэ зэпытт.
[26] Тхьэм и Псэм къригъэщIауэ ар щыгъуазэт Зиусхьэным
къигъэкIуэн хуей Мэсихьыр и нэкIэ имылъэгъуауэ дунейм
зэремыхыжынур. [27] Арати, Шемэн Тхьэм и Псэм къришажьэ-
ри, Тхьэм и Унэм щIишащ. Сабийм теухуауэ Теурэт Хабзэм
гъэзэщIапхъэу къигъэув псори зэфIагъэкIыну Исуфрэ Мэр-
ямрэ Хьисэ цIыкIу Тхьэм и Унэм щыщIахьэм, [28] Шемэн са-
бийр IэплIэкIэ къищтэщ, Тхьэм щIыхь хуищIри, жиIащ:

[29] – Иджы, Зиусхьэн, уи унэIуту щыт сэ си гур зэгъауэ
сыбоутIыпщыж, псалъэ жыпIам тету;
[30-31] лъэпкъ псоми я пащхьэм щыбгъэхьэзыра уи
КъегъэлакIуэр си нэкIэ слъэгъуащи.
[32] Абы Тхьэм и пэжыгъэм и нэхур мажусий* лъэпкъхэм
къатригъэпсэнущ
икIи уи лъэпкъыу уи израилым и щIыхьыр иIэтынущ.

[33] Хьисэ теухуауэ Шемэн жиIар Исуфрэ Мэрямрэ яфIэте-
лъыджэ хъуащ. [34] Ар абыхэм Тхьэм и цIэкIэ яхуэхъуахъуэри,
сабийм и анэ Мэрям мыпхуэдэу жриIащ:
– Мы си IэплIэм илъ щIалэм Израилым и цIыху куэд те-
кIуэдэнущ, куэди къригъэлынущ икIи куэдым ямыдэн нэщэ-
нэ Тхьэм ищIынущ мыр. [35] Апхуэдэу цIыху куэдым я гурылъ
щэхухэр нахуэ къэхъунущ. Уэ езым уи псэр, джатэм къиуIам
хуэдэу, гукъеяуэм къиуIэнущ.
[36] Ашер[i] къытехъукIыжа ФэнуIил ипхъу Хъанэ, Тхьэм и бе-
гъымбарыр, абы щыIэт. И ныбжьыр фIыуэ хэкIуэтат абы. Дэ-
кIуэри, илъэсибл фIэкIа зэдэмыпсэуауэ, [37] и лIыр дунейм
ехыжри, фызабэу къэнауэ псэурт ар. И ныбжьыр илъэс
пщIейрэ плIырэ ирикъуат. А цIыхубзым Тхьэм и Унэр зэи

[i] 2:36 *Ашер* – Ибрэхьим и къуэрылъху Екъуб и къуэ пщыкIутIым я зырщ.

ибгынэртэкъым. Тхьэр жэщи махуи игъэлъапIэрт, елъэIурт,
нэщI ис зэпытт. [38] Ар асыхьэтым абыхэм къабгъэдыхьэри,
Тхьэм щытхъу хужиIащ. Ерусэлим Тхьэм хуит щищIыжынум
пэплъэ псоми сабийм и хъыбар яхуиIуатэу щIидзащ итIанэ.

[39] Зиусхьэным и Хабзэм тету псори ягъэзэщIа нэужь, Мэр-
ямрэ Исуфрэ Гэлилей хэкум ит я къуажэ Нэзэрэт ягъэзэжащ.
[40] Сабийр хэхъуэрт, акъылрэ къарурэ зыхилъхьэрт, Тхьэм и
нэфI къыщыхуэ зэпытт.

НыбжьыщIэ Хьисэ Тхьэм и Унэм зэрыкIуар

[41] Хьисэ и адэмрэ и анэмрэ гъэ къэс Ерусэлим кIуэ я хаб-
зэт, IутIыж* щынэ щаукI махуэшхуэм хэтыну. [42] Хьисэ и
ныбжьыр илъэс пщыкIутI щрикъум, я хабзэм тету, ахэр Еру-
сэлим кIуащ, махуэшхуэм хэтыну. [43] Абы и ужькIэ ахэр къе-
жьэжащ, ауэ Мэрямрэ Исуфрэ ямыщIэу, Хьисэ Ерусэлим
къыдэнащ. [44] Гъуэгум къадытетхэм Ар яхэт я гугъэу, Мэрямрэ
Исуфрэ зы махуэ гъуэгуанэ якIуа нэужь, я благъэхэм, я цIы-
хугъэхэм деж щIалэр щалъыхъуэн щIадзащ. [45] Щамыгъуэты-
жым, абы лъыхъуэурэ, Ерусэлим ягъэзэжащ. [46] Махуищ дэ-
кIауэ, Хьисэ дин егъэджакIуэхэм яхэсу икIи абыхэм жаIэм
едаIуэрэ еупщIу Тхьэм и Унэр зыдэт пщIантIэм къыщагъуэ-
тыжащ. [47] КъедаIуэ псоми яфIэтелъыджэт Абы иIэ зэхэщIы-
кIымрэ и жэуапхэмрэ. [48] Хьисэ къыщалъагъум, Мэрямрэ
Исуфрэ ягъэщIэгъуащ.

– Си щIалэ! Сыт къыдэпщIар? – жиIащ и анэм. – Уи
адэмрэ сэрэ гузэвэгъуэр ди псэм телъу укъыдолъыхъуэ.

[49] – Сыт сыкъыщIэфлъыхъуэр? – жиIащ Хьисэ. – Си Адэр
здэщыIэм сэри сыщыIэн зэрыхуейр фымыщIэу ара?

[50] Ауэ абыхэм къагурыIуакъым Хьисэ жиIам къригъэкIар.
[51] Мэрямрэ Исуфрэ я гъусэу Хьисэ Нэзэрэт игъэзэжри, жыIэ-
щIэ цIыкIуу къекIуэкIащ. ЩIалэм дилъагъу Iуэхугъуэ псори
зыщимыгъэгъупщэу, и анэм игу ириубыдэрт. [52] Ар хэхъуэрт,
хэхъуэхуи и акъылым зиужьырт, Тхьэри цIыхухэри къыхуэ-
гуапэ зэпытт.

꧁3꧂

Яхья и ущиехэр

[1] Къайсэр Тиберий[i] и тетыгъуэм и епщыкIутхуанэ илъэсым
Понтий Пилат* Ехьудейм и унафэщIу щытащ. Хьирэд Гэли-
лей хэкум и лIыщхьэт; Хьирэд и къуэш ФылыпI Итурей,
Трэхъуэнит хэкухэм я тетт; Лисанэ Абилиней хэкум щытеп-
щэт; [2] Хьэнэнрэ Къаифэсрэ дин гъуазэ нэхъыщхьэ дыдэт*.
Зэчрей и къуэ Яхья, къумым щыпсэум, Тхьэм и псалъэ къы-
хуехащ абы щыгъуэ. [3] Яхья Иордан псым и Iэшэлъашэхэр
къызэхикIухьурэ, цIыхухэм я гуэныхьыр Тхьэм къахуигъэгъун
папщIэ, тобэ къахьыжу зрагъэумэхъын[ii] зэрыхуейр яжриIэрт.
[4] А Iуэхум теухуауэ Ишаяхь бегъымбарым и тхылъым мып-
хуэдэу итщ:

«Къумым джэ макъ къыщоIу:
Зиусхьэным и гъуэгур хуэвгъэхьэзыр,
　и лъагъуэхэр захуэ хуэфщI.
[5] Дэтхэнэ къуэладжэри тафэ хъунущ,
　дэтхэнэ бгыри Iуащхьэри лъахъшэ хъунущ.
Гъуэгу нэшэкъашэхэр занщIэ хъунущ,
　гъуэгу кумблIэмбхэр джафэ хъунущ.
[6] Тхьэм и цIыхухэр къызэрыригъэлыр псоми ялъагъунущ
　　абы щыгъуэ».

[7] Зрагъэумэхъыну къакIуэ цIыхубэм мыпхуэдэу яжриIэрт
Яхья:
– Уий, блэщылъхухэ! Тхьэм и губжь къэкIуэнум фыIэщIэ-
кIыфыну фи фIэщ зыщIар хэт? [8] Тобэ къэфхьыжар пэжмэ, фи
тобэм хуэфащэ Iуэху влэжь. Ауэ фигукIэ жывмыIэ «Ибрэхьимщ

---

[i] 3:1 *Къайсэр Тиберий* – ди эрэм и 14-нэ гъэм щыщIэдзауэ, 37-нэ гъэм нэсыху Рим къэралыгъуэшхуэм и тепщэу щытащ.

[ii] 3:3 *Зрагъэумэхъын* – «псым зыщIэгъэуэн» жиIэу аращ. Пасэрей журт хабзэщ.

ди адэр». НывжызоIэ, мы мывэхэм Ибрэхьим бын къыхухи-
гъэхъукIын лъэкIынущ Тхьэм. 9 Джыдэр жыгым тешэщIа хьэ-
зырщ. ПхъэщхьэмыщхьэфI къызыпымыкIэ дэтхэнэ жыгри
кърaупщIыкIынурэ мафIэм хадзэнущ.

10 – АтIэ сыт дэ тщIэн хуейр? – къеупщIащ цIыхухэр Яхья.

11 – ДжанитI зиIэм зыри зимыIэм ирырет, ерыскъы зиIэр
зимыIэм дрегуашэ! – жиIащ Яхья.

12 Тезыр ахъшэ къыхэзыххэри* зрагъэумэхъыну къакIуэри,
Яхья къеупщIащ:

– УщиякIуэ, дэ сыт тщIэн хуейр?

13 – Къыхэфхын хуей ахъшэм нэхъыбэ къыхэвмых, – жи-
Iащ Яхья.

14 – Дэ сыт тщIэн хуейр? – къеупщIащ зауэлIхэр.

– Ахъшэ зыми залымыгъэкIэ къытевмых, пцIы зыми тев-
мылъхьэ, фи улахуэмкIэ арэзыуэ фыщыт.

15 – Яхья мы-Мэсихьу пIэрэ? – жаIэурэ ягукIэ зэупщIы-
жырт Мэсихьыр къыщыкIуэнум пэплъэ цIыхухэр.

16 – Сэ псыкIэ фызоумэхъ, – яжриIащ къедаIуэхэм Яхья. –
Ауэ сэ нэхърэ IэджэкIэ нэхъ лъэщ си ужьым итщ. Абы и вакъэ
лъэпсыр хуэстIэтэну сэ схуэфащэкъым. Абы мафIэкIэ икIи
Тхьэм и ПсэмкIэ фиумэхъынущ. 17 И хьэмыр[i] иригъэкъэбзэн
папщIэ, Абы хьэнцэ IэщIэлъщ, и гуэдзыр гуэным щигъэтIы-
лъынущ, хьэуазэр мыужьых мафIэкIэ игъэсынущ.

18 НэгъуэщI куэдкIи иущийурэ, Тхьэм и хъыбарыфIыр
цIыхухэм яхуиIуатэрт Яхья. 19 ЛIыщхьэ Хьирэд и къуэшыр
псэууэ абы и фыз Хьирэдидэ къызэришэжам икIи лейуэ зэ-
рихьам щхьэкIэ Яхья ар игъэкъуаншэрт. 20 Лейуэ зэрихьа
псом и щIыIужкIэ Хьирэд Яхья лъэхъуэщым щIригъэдзащ.

Яхья Хьисэ зэриумэхъар

21 Яхья цIыхухэр щиумэхъым, Хьиси абы зригъэумэхъащ. Хьи-
сэ тхьэ зделъэIум, уафэр зэкIэщIэкIри, 22 тхьэрыкъуэм и пкъым и
теплъэ иIэу Тхьэм и Псэр къыхуехащ. Уафэм макъ къиIукIащ:
«Уэращ фIыуэ слъагъу си Къуэр, си гур хэзыгъахъуэр».

---

[i] **3:17** *Хьэм* – хьэцэпэцэр, п.п. гуэдзыр щаIуэ.

Хьисэ и адэжьхэр

23 Илъэс щэщIым итми арат Хьисэ Тхьэм къыщIигъэкIуа
Iуэхугъуэр илэжьын щиублам. ЦIыхухэм ялъытэрт Хьисэ
Исуф, Елий, 24 Мэтфат, Лэуий, Мэлхъий, Ений, Исуф,
25 Мэтаф, Iэмэс, Нэум, Хьесли, Нэгей, 26 МэIэт, Мэтаф, Шэ-
мей, Есихь, Ехьудэ, 27 Иухьэнан, Ресэ, Зурабэбыл, Шэлъфэ-
Iил, Нер, 28 Мелхий, Iэдий, Куэсэм, Елмэдим, Iэир,
29 Ехъущ, ЕлиIэзэр, Iэюрым, Мэтфат, Лэуий, 30 Шемэн,
Ехьудэ, Исуф, Iэюнэм, Елэкъим, 31 Мэлий, Менэ, Мэтафэ,
Нэтэн, Даут, 32 Исий, Iубэд, БоIэз, Сэлмэний, Нэхъшун,
33 Iэминэдэб, Рам, Хъэцрэн, Пэрэз, Ехьудэ, 34 Екъуб, Ис-
хьэкъ, Ибрэхьим, Терахъ, Нэхъур, 35 Сэрыху, РэIуу, Пэлэдж,
Ебыр, Щэлихь, 36 Къенан, Арпэхшад, Шем, Нухь, Ламэхь,
37 Мэфущэлихь, Хъэнох, Ерэд, Мэхьэлэлил, Къенан, 38 Енус,
Сеф, Iэдэм сымэ къатехъукIауэ. Езы Iэдэм Тхьэм ейт.

4

Iиблисым Хьисэ гуэныхь иригъэщIэн и гугъэу и ужь къызэритар

1 Тхьэм и Псэр и гум хыхьауэ, Хьисэ Иорданыпсым къыIу-
кIыжри, Тхьэм и Псэм Ар къумым ишащ. 2 Хьисэ гуэныхь ири-
гъэщIэн и гугъэу, Iиблисыр* Абы и ужь махуэ плIыщIкIэ къы-
щитащ а щIыпIэм. Хьисэ дзэкъэгъуэ Iухуакъым а махуэхэм, ауэ
и кIэм къэмэжэлIащ. 3 Арати, Iиблисым Хьисэ къыжриIащ:
– Уэ Тхьэм ури-Къуэмэ, псалъэ жыIи, мы мывэр щIакхъуэ
гъэхъу.
4 – Тхыгъэ ЛъапIэм* итщ, – жиIащ Хьисэ, – «ЩIакхъуэ
къудейкъым цIыхур зэрыпсэунур».
5 Iиблисым Хьисэ бгы лъагэ гуэрым дришейщ, дунейм тет
пащтыхьыгъуэхэр напIэзыпIэм кърригъэлъагъури, 6 мыпхуэдэу
къыжриIащ:
– Мы пащтыхьыгъуэхэм я тепщэныгъэри я щIыхьри Уэ
уэстынщ, сыту жыпIэмэ ахэр псори сэ си IэмыщIэм илъщ

икIи сызыхуейм изот. [7] Аращи, лъэгуажьэмыщхьэу ууврэ
щхьэщэ къысхуэпщIмэ, а псори Уэ ууей хъунущ.

[8] – Тхыгъэ ЛъапIэм итщ, – жиIащ Хьисэ, – «Уи Тхьэу Зи-
усхьэным и закъуэщ щхьэщэ зыхуэпщIын икIи бгъэлъэпIэн
хуейр».

[9] Абы и ужькIэ Iиблисым Хьисэ Ерусэлим ишэщ, Тхьэм и
Унэм и нэхъ лъагапIэ дыдэм тригъэувэри жриIащ:

– Уэ Тхьэм ури-Къуэмэ, мыбдежым зедзыхыт; [10] сыту жы-
пIэмэ Тхыгъэ ЛъапIэм мыпхуэдэу итщ: «Тхьэм и мелыIычхэм
укъахъумэну унафэ яхуищIынущ». [11] Мыпхуэдэуи итщ: «Уи
лъакъуэмкIэ мывэм ужьэхэмыуэн щхьэкIэ, мелыIычхэм я
IэхэмкIэ уапхъуэтэнурэ уаIыгъынущ».

[12] – Тхыгъэ ЛъапIэм итщ, – къитыжащ жэуап Хьисэ, –
«Уи Тхьэу Зиусхьэныр бгъэунэхуну ухэмыт!»

[13] Арати, Хьисэ гуэныхь зэрыригъэщIэн Iэмал афIэкI щи-
мыгъуэтыжым, пIалъэр къэсмэ, къигъэзэжыну, Iиблисым Ар
къибгынащ.

Хьисэ и лэжьыгъэр Гэлилей хэкум зэрыщиублар

[14] Абы и ужькIэ Хьисэ Тхьэм и Псэм къришажьэри, къару
иригъэгъуэтауэ, Гэлилейм къишэжащ, икIи и хъыбар а щIы-
пIэм дэнэкIи щыIуащ. [15] Я тхьэлъэIупIэ унэхэм* цIыхухэр
Тхыгъэ ЛъапIэм щыщIигъэджыкIырт Хьисэ, икIи псоми
щIыхь къыхуащIырт.

[16] Хьисэ щапIа Нэзэрэт къэкIуэжащ. Сыт щыгъуи хуэдэу,
Ар тхьэлъэIупIэ унэм щIыхьащ щэбэт махуэм*. ТхьэлъэIу-
пIэм щIэсхэм Тхыгъэ ЛъапIэм къахуеджэну къэтэджащ Хьи-
сэ. [17] Ишаяхь бегъымбарым и Тхыгъэр тхылъымпIэ шыхьам
тету кърататщ. Хьисэ Тхыгъэр зэкIуэцIихщ, мыпхуэдэ псалъэ-
хэр здит щIыпIэр къыщIигъэщри, къеджащ:

[18] – «Зиусхьэным и Псэр си гум кърилъхьащ.
Ар щIищIар тхьэмыщкIэхэм хъыбарыфI яхуэсIуэтэн
щхьэкIэ сикъыхихащи, аращ.
Щхьэхуит зэрыхъужынур гъэрхэм яжесIэну,
я нэр къызэрыплъэжынур нэфхэм езгъэщIэну,
гугъу ехьхэм хуитыныгъэ естыну,

19 Зиусхьэным цIыхухэм гущIэгъу къащыхуищIыну
зэманыр къызэрысар яхуэсIутэну
сакъыхуигъэкIуащ Тхьэм».

20 Хьисэ Тхыгъэр зэкIуэцIишыхьыжщ, тхьэлъэIупIэ унэм и
лэжьакIуэм иритыжри, етIысэхыжащ. Абы щIэс псори, я нэр
трамыгъэкIыу, Хьисэ еплъырт.

21 Хьисэ къыпищащ итIанэ:

– ВжесIам федэIуэху, сыкъызыфхуеджа псалъэр зэщIащ.

22 Хьисэ жиIам псори арэзы техъуащ, и псалъэ телъыджэ-
хэри гъэщIэгъуэн ящыхъуащ, икIи зэупщIыжырт: «Мыр
Исуф и къуэракъэ?» – жаIэурэ.

23 – Дауи, фэ иджыпсту мыпхуэдэ псалъэжь къызжефIэнущ:
«Дохутыр, уэ езыр зыгъэхъуж», е «Кэпэрнэум къуажэм щыблэ-
жьауэ зэхэтха Iуэхугъуэхэм хуэдэ ущапIа лъахэми щылэжь», –
жыфIэу. 24 Пэжыр нывжызоIэ, – къыпищащ Хьисэ и псалъэм,
– бегъымбарыр щалъхуа щIыпIэм щыпсэухэм ядауэ зэи къэ-
хъуакъым. 25 Пэжыр нывжызоIэ, Иляс бегъымбарым и зэма-
ным илъэсищрэ ныкъуэкIэ уафэр гъэбыдарэ уэшх къемышхыу
икIи гъаблэшхуэ къэхъуауэ щыщытам, Израилым фызабэ куэд
щыпсэуащ. 26 Арщхьэкlэ абыхэм ящыщу зым дежи игъэ-
кIуакъым Тхьэм Иляс. ЗдигъэкIуар Сидон[i] къалэм пэгъунэгъу
Сарептэ жылэм дэс фызабэм дежщ. 27 Абы ещхьу, Елишэ бе-
гъымбарым и зэманым щыгъуи уэшын уз зэфыкI цIыху куэд
Израилым щыпсэуащ, ауэ Елише абыхэм ящыщ зыри игъэ-
хъужакъым, Сирием щыщ НэIэмин фIэкI.

28 Ар щызэхахым, тхьэлъэIупIэ унэм щIэс псори къызэры-
гъэгубжьщ, 29 къызэрыIэтри, Хьисэ къуажэм къыдахуащ. Я
къуажэр зытет Iуащхьэм Хьисэ драшеящ итIанэ, кърадзыхын
я гугъэу. 30 Ауэ Хьисэ абыхэм я зэхуакум къыдэкIри къыIу-
кIыжащ.

Хьисэ лIы гуэрым жин бзаджэ къызэрыхихужар

31 Абы и ужькIэ Хьисэ Гэлилейм хиубыдэ Кэпэрнэум
къуажэм кIуэри, цIыхухэр щэбэт махуэхэм Тхыгъэ ЛъапIэм

---

[i] **4:26** *Сидон* – пасэрей Финикием ита мажусий къалэщ.

щIигъэджыкIын щIидзащ. 32 Псоми яфIэтелъыджэт Хьисэ и
ущиекIэр, сыту жыпIэмэ и псалъэхэм тепщэныгъэ яIэт.
33 Жин бзаджэм иIыгъ цIыхухъу гуэр щIэст тхьэлъэIупIэ
унэм. Макъышхуэкlэ къэгуоури, мыр жиIащ абы:

34 – Ей, Нэзэрэт щыщ Хьисэ, сыт уи Iуэхуу къытхэлъыр?
ДыбгъэкIуэдыну укъэкIуауэ ара? Ухэтми сощIэ сэ. Уэ Тхьэм
ури-ЛIыкIуэ лъапIэщ!

35 – Уи жьэр зэтепIи, къыхэкIыж а цIыхум! – жриIащ Хьи-
сэ жиным. Жин бзаджэм а лIыр псоми я пащхьэм щриудри,
зыкIи зэран хуэмыхъуу къыхэкIыжащ. 36 Къэхъуар псоми
яфIэтелыджэу зэупщIыжырт:

– Мыр зищIысыр сыт? Тепщэныгъэрэ лъэкIыныгъэшхуэрэ
иIэу жин бзаджэхэм унафэ яхуещIри, ахэр цIыхухэм къахо-
кIыж.

37 Апхуэдэу Хьисэ и хъыбар а щIыпIэм дэнэкIи щыIуащ.

Хьисэ цIыху куэд зэригъэхъужар

38 ТхьэлъэIупIэ унэм къыщIэкIыжри, Симэн и унэм еблэ-
гъащ Хьисэ. Симэн и щыкъу анэр плъыржьэр гуащIэм хигъэ-
зыхьауэ хэлъти, ар игъэхъужыну Хьисэ къелъэIуащ. 39 Хьисэ
сымаджэм щхьэщыхьэри, плъыржьэрыр игъэувыIащ, узри хэ-
кIыжащ. Арыххэти, Симэн и щыкъу анэр къэтэджри, хьэщIэ-
хэм Iэнэ къахуищтащ.

40 Пшапэр щызэхэуэм, уз зэмылIэужьыгъуэ зэфыкI сыма-
джэхэр Хьисэ къыхуашэу щIадзащ. Хьисэ и Iэр ятрилъхьэурэ,
ахэр игъэхъужырт. 41 «Уэ Тхьэм ури-Къуэщ», – жаIэурэ, жин
бзаджэхэр цIыху куэдым кIийуэ къахэкIыжырт. Ауэ Хьисэ
абыхэм яхуидэртэкъым апхуэдэу жаIэну, Ар Тхьэм зэри-Мэ-
сихьыр абыхэм ящIэрти.

42 Нэху зэрыщу, Хьисэ къуажэр ибгынэри, щIыпIэ пхыдза
гуэрым кIуащ. Абы цIыху куэд кIэлъежьащ, Ар къалъыхъуэу.
Къыщагъуэтым, я щIыпIэр ирамыгъэбгынэн щхьэкIэ, зэт-
раIыгъэну хэтащ. 43 Ауэ Хьисэ абыхэм яжриIащ:

– Тхьэм и Тепщэныгъэм* теухуа хъыбарыфIыр нэгъуэщI
жылэхэми щысIуэтэн хуейщ Сэ. Аращ Сэ Тхьэм сыкъыщIи-
гъэкIуар.

44 Апхуэдэу, Хьисэ Ехьудей хэкур къызэхикIухьурэ, жылэхэм дэт тхьэлъэIупIэ унэхэм уаз щитырт.

ꙮ5ꙮ

Игъэсэн папщIэ, Хьисэ япэу къыхиха цIыхуищыр

1 Зэгуэрым, Хьисэ Джэнисэр гуэлым здыIутым, Тхьэм и
псалъэм едэIуэну къызэхуэса цIыху гупышхуэр къытегуплIэ
хъуащ. 2 Гуэл Iуфэм Iут кхъуафэжьеитI къилъэгъуащ Хьисэ.
Бдзэжьеящэхэр кхъуафэжьейхэм къикIауэ, яхъхэр ягъэкъэбзэжырт.
3 Ар зы кхъуафэжьейм, Симэн ейм, иувэщ, псы
Iуфэм мащIэу IуигъэкIыну елъэIущ, етIысэхри, цIыхухэр
иущиин щIидзащ. 4 Псэлъэн иуха нэужь, Симэн мыпхуэдэу
жриIащ:

– Кхъуафэжьейр кууупIэмкIэ ныхэгъэхьи, фихъхэр хэвдзэ,
бдзэжьей къэвубыдын папщIэ.

5 – УщиякIуэ, – жиIащ Симэн, – дэ жэщ псом демытIысэхыу бдзэжьей дещати, зыри къытхуэубыдакъым. Ауэ Уэ щыжыпIэкIэ, хэздзэнщ.

6 Хъыхэр хадзащ. Щыхадзэм, апхуэдизкIэ бдзэжьей куэд
къаубыдати, яхъхэр зэгуэтхъырт. 7 Адрей кхъуафэжьейм ис
я ныбжьэгъухэм Iэ хуащIащ, къакIуэу къадэIэпыкъуну.
Ахэр къесылIэри, бдзэжьейр кхъуафэжьеитIми ярыз
ящIащ, щIелъафэ иджы жыуигъэIэу. 8 Симэн Питрэс ар
щилъагъум, Хьисэ и пащхьэм лъэгуажьэмыщхьэу иувэри
жриIащ:

– Зи щIыхьыр ин, сыкъэбгынэ, сэ сыгуэныхьлыщ.

9-10 Езы Симэни, адрей и гъусахэри, Зэвдей и къуэхэу Симэн и лэжьэгъу Екъуби Яхьяи хуабжьу къэшынащ, апхуэдиз
бдзэжьей щалъагъум. Хьисэ Симэн жриIащ:

– Умышынэ! Бдзэжьей къэбубыду зэрыщытам хуэдэу,
цIыхухэр си Iумэтым къибгъэхьэнущ дяпэкIэ.

11 КхъуафэжьеитIыр ныджэм къытралъэфэжщ, псори къагъанэри, ахэр Хьисэ и ужь иуващ.

Хьисэ уэшын уз зэфыкI лIы гуэр зэригъэхъужар

12 Хьисэ, жылэ гуэрым дэту, уэшын уз зэфыкI лIы гуэр
къыхуэзащ. Сымаджэм Ар щилъагъум, и щхьэр щIым еIусэу
зридзыхри, къелъэIуащ:
– Зи щIыхьыр ин, ухуеймэ, сыбгъэхъужыфынущ, – жиIэри.
13 Хьисэ и Iэр ишийщ, абы теIэбэри жиIащ:
– Сыхуейщ, хъуж узыншэ.
Арыххэти, лIым узыр хэкIыжри, узыншэ хъужащ.
14 Хьисэ абы жриIащ:
– Къэхъуар зыми жумыIэж, дин гъуазэм деж кIуэи, зэ-
гъэплъ икIи узэрыхъужам щхьэкIэ, Мусэ бегъымбарым и
унафэм тету, къурмэн укI. Ар узэрыхъужамкIэ цIыхухэм я
пащхьэм щыхьэт щыхъунщ.
15 КIуэтэху, Хьисэ и хъыбарым нэхъ зиубгъурт, цIыху нэ-
хъыби къыхуэкIуэрт и псалъэм едэIуэну икIи я узыфэхэр
ирагъэхъужыну. 16 Езы Хьисэ щIыпIэ пхыдза щIэх-щIэхыурэ
кIуэурэ, тхьэ елъэIурт.

Хьисэ зи лъэр къыщIэмыувэж лIы гуэр зэригъэхъужар

17 Махуэ гуэрым, Хьисэ цIыхухэр здиущийм, Гэлилеймрэ
Ехьудеймрэ я жылагъуэхэми Ерусэлими къикIауэ теурэт егъэ-
джакIуэхэр, фарисейхэр* Абы едаIуэу щыст. Зиусхьэным и
къаруушхуэу сымаджэхэр зыгъэхъужыр Хьисэ щIыгъут. 18 Зи
лъэр къыщIэмыувэж лIы гуэр цIыхухэм арджэным телъу къа-
хьащ, унэм щIахьэу Хьисэ и пащхьэм иралъхьэн я мураду.
19 Ауэ цIыхур Iувти, щIахьэфакъым. Апхуэдэу щыхъум, ахэр
унащхьэм дэкIуейщ, кхъуэщыныр къытрахри, сымаджэр, ар-
джэным зэрытелъу, ирахьэхри, унэкум хуэзэу Хьисэ и пащхьэ
иралъхьащ. 20 Абыхэм я фIэщхъуныгъэр щилъагъум, Хьисэ
сымаджэм жриIащ:
– Уи гуэныхьхэр къыпхуэгъуащ.
21 Ар щызэхахым, теурэт егъэджакIуэхэми фарисейхэми
ягукIэ мыпхуэдэу жаIащ: «Тхьэр зыгъэикIэ мыр хэт хъуну?
Тхьэм нэмыщI, хэт гуэныхьхэр зыгъэгъуну хуитыр?»
22 Хьисэ ахэр зэгупсысыр ищIэрти, захуигъазэри яжриIащ:

– Апхуэдэ гупсысэхэр щхьэ фигу къэвгъэкIрэ? 23 Сыт нэхъ
тыншыр: «Уи гуэныхьхэр къыпхуэгъуащ» жыпIэныра, хьэмэ-
рэ «Къэтэджи, зекIуэ» жыпIэныра? 24 ЦIыхум и Къуэм* гуэ-
ныхьхэр игъэгъуну мы дунейм тепщэныгъэ зэрыщиIэр фщIэн
щхьэкIэ, – жиIэри, Хьисэ зи лъэр къыщIэмыувэжым жри-
Iащ: – Уэ ныбжызоIэ, къэтэдж, уи арджэныр къащти, уи
унэм кIуэж.
25 Абыхэм ялъагъуу, лIыр асыхьэтым къэтэджщ, зытелъа
арджэныр къиштэри, Тхьэм фIыщIэ хуищIурэ, и унэм кIуэ-
жащ. 26 Ар псоми яфIэтелъыджэ хъуауэ, Тхьэм щIыхь хуащI-
рэ хуабжьу шынауэ, жаIэрт: «Дэ нобэ тлъэгъуар телъыджэла-
жьэщ».

Лэуий Хьисэ и гъэсэн зэрыхъуар

27 Хьисэ жылэм къыдэкIыжащ абы и ужькIэ. Лэуий и цIэу
тезыр ахъшэ къыхэзых лIы гуэр ахъшэ къыхэхыпIэм деж щы-
су къилъагъури, Хьисэ абы жриIащ:
– Си ужь къиувэ!
28 Лэуий къэтэджщ, псори къигъанэри, Хьисэ и ужь иуващ.
29 ИтIанэ Лэуий и унэм Хьисэ Iэнэшхуэ къыщыхуигъэ-
уващ. Тезыр ахъшэ къыхэзых гупышхуи нэгъуэщI цIыху Iэ-
джи пэрыст Iэнэм. 30 Ар щалъагъум, фарисейхэмрэ абыхэм я
IупэфIэгъу теурэт егъэджакIуэхэмрэ, губгъэн хэлъу, Хьисэ и
гъэсэнхэм мыпхуэдэу жраIащ:
– Тезыр ахъшэ къыхэзыххэмрэ гуэныхьлыхэмрэ фащIыде-
фэр, фащIыдэшхэр сыт?
31 – Узыншэхэракъым дохутыр хуейр, атIэ сымаджэ-
хэрщ, – яжриIащ абыхэм Хьисэ. 32 – ЦIыху щыпкъэхэра-
къым, атIэ гуэныхьлыхэрщ тобэ къэхьыжыным къыхуезджэну
сакъызыхуэкIуар.

НэщIым теухуауэ

33 Хьисэ мыпхуэдэу къыжраIащ абыхэм:
– Яхья и гъэсэнхэм нэщI ис я хабзэщ, тхьэ йолъэIу. Фари-
сейхэм я гъэсэнхэми ар дыдэр ящIэ, ауэ Уэ уи гъэсэнхэр
машхэ, икIи йофэ!

[34] – Щауэр я гъусэху, хьэгъуэлIыгъуэм хэт хьэщIэхэр пхуэ-
гъэнэщIыну? – еупщIащ абыхэм Хьисэ. – [35] Ауэ щауэр абы-
хэм къыщыхашыну махуэр къэкIуэнущ. Мис абы щыгъуэ
нэщI исынухэщ.

[36] Хьисэ абыхэм щIагъыбзэ яжриIащ итIанэ:

– ЩыгъынышIэм щэкI кIапэ къыпигъэжу щыгъыныжьым
тридэркъым зыми, сыту жыпIэмэ щыгъынышIэр зэIигъэхьэ-
нущ, щыгъыныжьми а щэкI кIапэр кIэрызэгъэнукъым.
[37] Абы ещхьу, санэщIэр зыми фэнд тIорысэм иригъахъуэр-
къым, сыту жыпIэмэ санэщIэм фэнд тIорысэр къызэгуитхъы-
нурэ санэр къижынущ, фэндри зэIигъэхьэнущ. [38] СанэщIэр
фэндыщIэм игъэхъуэн хуейщ. [39] Щыта санэ изыфам санэщIэ
ефэн идэнукъым, щыта санэр нэхъыфIщ жиIэнурэ.

6

Хьисэ щэбэтым и тепщэщ

[1] Зэгуэрым, щэбэт махуэу, Хьисэ гуэдз хьэсэм хэту кIуэрт.
И гъэсэнхэм гуэдз щхьэмыжхэр къыпачурэ яшхырт, яIуэтурэ.
[2] Фарисейхэм ящыщ гуэрхэм ар щалъагъум, къыжраIащ:

– Щэбэт махуэм пщIэ мыхъунур[i] щIэфщIэр сыт? – жаIэри.

[3] – Даут и гъусахэмрэ езымрэ къыщымэжэлIам абы ищIам
фемыджауэ ара? – жиIащ Хьисэ. – [4] Даут Тхьэм и Шэтырым
щIыхьэщ, Тхьэм и пащхьэ иралъхьэ щIакхъуэр къиштэри, иш-
хащ, и гъусэхэми яригъэшхащ, дин гъуазэхэм нэмыщI, а щIа-
кхъуэр зыми яшх мыхъуну щыта пэтрэ. – [5] Хьисэ ар жиIэри,
мыр къыпищащ: – ЦIыхум и Къуэр щэбэтым и тепщэщ.

[6] НэгъуэщI щэбэт махуэ гуэрым тхьэлъэIупIэ унэм щIыхьэ-
ри, Хьисэ цIыхухэр Тхыгъэ ЛъапIэм щIигъэджыкIын щIи-
дзащ. Зи Iэ ижьыр гъуа лIы гуэр абы щIэст. [7] Теурэт егъэджа-
кIуэхэмрэ фарисейхэмрэ Хьисэ кIэлъыплъырт, а лIыр щэбэт
махуэм игъэхъужмэ, абыкIэ ягъэкъуэншэн я мураду. [8] Хьисэ

[i] 6:2 *ПщIэ мыхъунур* – Теурэт Хабзэм къызэригъэувымкIэ, щэбэт ма-
хуэм хьэцэпэцэ Iухыжыныр Iуэху къемызэгъыу щытащ.

абыхэм я гум илъыр ищIэрти, зи Iэр гъуа лIым мыпхуэдэу
жриIащ:

– Къэтэджи, утыкум къиувэ.

ЛIыр тэджри, утыкум иуващ.

9 – Сэ фэ сынывоупщI, – яжриIащ абыхэм Хьисэ. – ФIы
пщIэныра хьэмэрэ Iей пщIэныра къезэгъыр щэбэт махуэм?
ЦIыхур къебгъэлыныра хьэмэрэ бгъэкIуэдыныра къезэгъыр?

10 Ар жиIа нэужь, Хьисэ, псори къызэхиплъыхьри, зи Iэр
гъуа лIым жриIащ:

– Уи Iэр къэший!

ЛIым и Iэр ишийри, узыншэ хъужащ. 11 Хьисэ и пэры-
уэгъухэм ар щалъагъум, къызэрыгъэгубжьри, Хьисэ иращIэ-
нумкIэ зэчэнджэщащ.

Хьисэ лIыкIуэ ищIыну къыхихахэр

12 А махуэхэм Хьисэ тхьэ елъэIуну Iуащхьэм дэкIуейри, жэ-
щыр абы щигъэкIуащ, тхьэ елъэIуу. 13 Нэху зэрыщу, и гъэ-
сэнхэр ириджэщ, цIыху пщыкIутI абыхэм щыщу къыхихри,
лIыкIуэ ищIащ. 14 Мис ахэр: Хьисэ Питрэс зыфIищыжа Си-
мэн, Питрэс и къуэш Индрис, Екъуб, Яхья, ФылыпI, Бартэ-
лим, 15 МатIэ, ТIэмус, Алиф и къуэ Екъуб, зилотхэм[i] ящыщ
Симэн, 16 Екъуб и къуэ Ехьудэ икIи Ехьудэ ИшкIэриуэт
(иужькIэ Хьисэ епцIыжар).

Гъуэгу махуэ теувахэр

17 Хьисэ абыхэм я гъусэу Iуащхьэм къехыжри, и гъэсэн
куэд къыщыпэплъэ тафэм къытехьэжащ. Абыхэм нэмыщI,
Ехьудей псоми, Ерусэлими, хы Iуфэм Iут Тиррэ Сидонрэ пэ-
гъунэгъу жылэхэми къикIауэ цIыху куэд къызэхуэсат. 18 Хьи-
сэ жиIэм едэIуэну икIи я узхэр ирагъэхъужыну арат ахэр
къыщIэкIуар. Жин бзаджэм иIыгъхэри хъужырт. 19 Сымаджэ

---

[i] **6:15** *Зилотхэр* – журт диным нэгъуэщI динхэм яжь къыщIимыхун, къамыуцIэпIын папщIэ, хамэ динхэм, культурэхэм ерыщу пэщIэту щыта журтхэм апхуэдэу еджэу щытащ. Зилотхэм Римым и бжьыр зытрадзыжын папщIэ куэдрэ зыкъаIэту щытащ.

псори зыгъэхъуж къару къызэрыпкърыкIым щхьэкIэ цIыху
псори Хьисэ еIусэну щIэкъут.

[20] И гъэсэнхэм яхэплъэри, Хьисэ жиIащ:

– Гъуэгу махуэ фытеуващ тхьэмыщкIэхэр,
сыту жыпIэмэ Тхьэм и Тепщэныгъэм и жьауэ
щIэтхэр фэращ.

[21] Гъуэгу махуэ фытеуващ иджыпсту мэжалIэхэр,
зывгъэнщIыжынущи.

Гъуэгу махуэ фытеуващ иджыпсту гъыхэр,
фыгуфIэжынущи.

[22] Гъуэгу махуэ фытеуващ, ЦIыхум и Къуэм и гъуэгум фызэ-
рытетым щхьэкIэ цIыхухэм фыкъалъагъу мыхъуу щытмэ, фы-
къызыхахумэ, фхуэмыфащэ къывапэсмэ икIи фи цIэр ягъэ-
икIэмэ. [23] ФыгуфIэ а махуэм, фыгуфIэ, фыдэлъей, сыту жы-
пIэмэ уафэм саугъэт ин къыщыфпоплъэ. Апхуэдэ цIыхухэм я
адэжьхэм ар дыдэр пасэрей бегъымбархэми иращIэу щытащ.

[24] Ауэ фэ, къулеижьхэр, гъуэгу мыгъуэ фытеуващ,
фи гум фIэIэфIхэр зывгъэнщIыху вгъуэтащи.

[25] Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ иджыпсту зи ныбэ изхэр,
фымэжэлIэжынущи.

Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ иджыпсту дыхьэшххэр,
фыгъыжынущ, фыпыхьэжынущи.

[26] Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ, цIыху псори къыфщытхъумэ,
сыту жыпIэмэ а къыфщытхъухэм я адэжьхэри
бегъымбар нэпцIхэм ящытхъуу щытащ.

ФIылъагъуныгъэм теухуауэ

[27] – Ауэ Сэ къызэдаIуэхэм нывжызоIэ: Фи бийхэр фIыуэ
флъагъу, фыкъэзылъагъу мыхъухэм фIы яхуэфщIэ. [28] Къы-
вэбгхэм Тхьэм и нэфI къащыхуэну фахуелъэIу, фи жагъуэ
къэзыщIхэми Тхьэр фIыкIэ къахуэупсэну фахуелъэIу.

[29] Уи напэм къеуэм адрей напэ лъэныкъуэр хуэгъазэ. Уи
щыгъын щIыIутелъыр птезыхым упэрымыуэу уи джанэри
егъащтэ. [30] КъолъэIу дэтхэнэми къыщIолъэIур ет! Уи хьэп-
шып птезыхым къытепхыжыну и ужь уимыхьэ. [31] ЦIыхухэм
зыхуевгъэщIэну фызыхуейр фэри яхуэфщIэ.

32 ФIыуэ фыкъэзылъагъухэм фIэкIа адрейхэр фIыуэ фымы-
лъагъумэ, Тхьэр къыфщытхъуну фыщымыгугъ. Гуэныхьлыхэ-
ми фIыуэ къэзылъагъухэр фIыуэ ялъагъуж. 33 ФIы къыфхуэ-
зыщIэхэм фIэкIа адрейхэм фIы яхуэвмыщIэмэ, Тхьэр къыф-
щытхъуну фыщымыгугъ. Гуэныхьлыхэми ар дыдэр ящIэркъэ?
34 Къэзыпшыныжыну фызыщыгугъхэм фIэкIа нэгъуэщIхэм
щIыхуэ евмытмэ, Тхьэр къыфщытхъуну фыщымыгугъ. Гуэ-
ныхьлыхэми езыхэм хуэдэ гуэныхьлыхэм щIыхуэ ират, абы
хуэдиз дыдэ къызэрыратыжынур ящIэри. 35 Ауэ фэ фи бийхэр
фIыуэ флъагъу, фIы яхуэфщIэ икIи щIыхуэ ефт, къыватыжы-
ну фыщымыгугъми. Абы щыгъуэ саугъэтышхуэ къыфлъысы-
нущ икIи Я Нэхъ Лъагэм и бын фыхъунущ, Тхьэр фIыщIэ
зымыщIхэми цIыху ябгэхэми яхуэжумартщи. 36 Фи Адэ лъа-
пIэм хуэдэу гущIэгъулыуэ фыщыт.

Хьэкум зыми тевмыщIыхь

37 – Хьэкум[i] зыми тевмыщIыхьи, фэри къыфтращIыхьыну-
къым. Зыри фымыгъэкъуанши, Тхьэм фэри фигъэкъуэншэ-
нукъым. КъывэкъуэншэкIхэм яхуэвгъэгъуи, Тхьэм фэри
къыфхуигъэгъунущ. 38 ЦIыхухэм зыщIэлъэIур ефти, Тхьэм
фэри къывитынущ. Пщалъэм изу, зэщыгуарэ зэщыубэжауэ
Тхьэм къыфхуипщыжынущ. НэгъуэщIу жыпIэмэ, фэ зэ-
рыфпщ пщалъэм хуэдэкIэщ фэри къызэрыфхуапщынур.
39 Ар жиIэри, Хьисэ абыхэм ущие псалъэ яжриIащ:
– Зы нэфыр нэгъуэщI нэфым гъуэгугъэлъагъуэ хуэхъун лъэ-
кIыну? ТIури мащэм ихуэнукъэ? 40 ЕджакIуэр езыгъаджэм
нэхърэ нэхъ инкъым, ауэ зыхуагъэIущыр нэгъэсауэ зыдж дэт-
хэнэри абы хуэдэ мэхъу. 41 Уи нэм щIэлъ бжэгъур умылъагъуу,
уи къуэшым и нэм щIэлъ пхъэласкIэр щхьэ плъагъурэ? 42 Уэ
езым уи нэм щIэлъ бжэгъур умылъагъужу, уи къуэшым дауэ
жепIэфрэ: «Си къуэш, уи нэм щIэлъ пхъэласкIэр къыщIэзгъэ-
хыж», – жыпIэу? БзитIщхьитI! Уэ езым уи нэм щIэлъ бжэгъур
къыщIэхыж япэщIыкIэ, итIанэ къэпщIэнущ уи къуэшым и
нэм щIэлъ пхъэласкIэр къызэрыщIэпхыжыну щIыкIэр.

---

[i] **6:37** *Хьэкум* – суд.

Жыгыр зыхуэдэр къызэращIэ щIыкIэр

43 – ЖыгыфIым пхъэщхьэмыщхьэ Iей къыпыкIэркъым,
жыг Iейми пхъэщхьэмыщхьэфI къыпыкIэркъым. 44 Дэтхэнэ
жыгри зыхуэдэр къыпыкIэмкIэщ къызэращIэр. Пыжьейм
жызум къыпачыркъым, кхъуэбанэми хъурмэ къыпачыркъым.
45 ЦIыху угъурлым фIыр щихъумэ и гум фIы кърех. ЦIыху яб-
гэм ер щихъумэ и гум е кърех. Сыту жыпIэмэ цIыхум и гум
илъырщ и бзэм къиипсэлъыр.

Унэ лъабжьэ нэсыр

46 – Сэ вжесIэр щывмыгъэзащIэкIэ, «Зи щIыхьыр ин, Зи
щIыхьыр ин!» къыщIызжефIэр сыт? 47 Си Iумэтым къихьэрэ,
си псалъэм едаIуэу, ар зыгъэзащIэ дэтхэнэри зыхуэдэр вжес-
Iэнщ. 48 Унэ щиухуэм щIыр кууэ дэзытIыкIыу унэ лъабжьэр
мывэм тезыщIыхьа цIыхум хуэдэщ ар. Псыр къиури, унэм те-
гуплIащ, ауэ хуэгъэхъеякъым, унэр зэпэщу щIа хъуати. 49 Ауэ
си псалъэм едаIуэу ар зымыгъэзащIэр, зи унэр лъабжьэ
имыIэу щIым и гущIыIум тезыщIыхьа цIыхум хуэдэщ. Псыр
щытегуплIэм, а унэр асыхьэтым къызэтеуэжащ, къутахуэ
фIэкIа къэмынэу.

7

Римым и дзэзешэм и фIэщхъуныгъэр

1 ЦIыхубэм яжриIа псалъэр щиухым, Хьисэ Кэпэрнэум ды-
хьащ.
2 Римым и дзэзешэ гуэрым фIыуэ илъагъуу IуэхутхьэбзащIэ
иIэт. Ауэ ар лIэн гъунэгъу хъуауэ сымаджэт. 3 Хьисэ и хъыбар
а дзэзешэм щызэхихым, журтхэм я тхьэмадэхэм ящыщ гуэр-
хэр Абы деж игъэкIуащ, Ар къакIуэу и IуэхутхьэбзащIэр
кърригъэлыну. 4 Арати, ахэр Хьисэ деж къакIуэри, хуабжьу
къелъэIуурэ мыпхуэдэу къыжраIащ:
– Ар хуэпщIэну хуэфащэщ абы, 5 абы ди лъэпкъыр фIыуэ
елъагъу, тхьэлъэIупIэ уни тхуригъэщIащ.

[6] Хьисэ абыхэм я гъусэу ежьащ. ЗдэкIуэм щынэблагъэм,
дзэзешэм и ныбжьэгъухэр Хьисэ къыпригъажьэри, мыпхуэ-
дэу къыжрыригъэIащ:

– Зи щIыхьыр ин, гугъу зумыгъэхь, си унэ укъихьэну схуэ-
фащэкъым сэ. [7] Аращ сэ езыр уи деж сынэкIуэну сыщIыте-
мыгушхуар, псалъэ жыIи, си IуэхутхьэбзащIэр хъужынущ.
[8] Сэ езыр унафэ сыщIэтщ, сэри си унафэ зауэлIхэр щIэтщ.
Зым «модэ кIуэ» жесIэмэ, макIуэ. Адрейм «мыдэ къакIуэ»
жесIэмэ, къокIуэ. Си унэIутым «мыр щIэ» жесIэмэ, ещIэ.

[9] А псалъэхэр щызэхихым, Хьисэ ар игъэщIэгъуащ икIи зри-
гъэзэкIри, и ужь иту къакIуэ цIыху къомым мыпхуэдэу яжриIащ:

– Пэжыр нывжызоIэ, израил лъэпкъым къыхэкIакъым ап-
хуэдэ фIэщхъуныгъэ Сэ зыдэслъэгъуа.

[10] Хьисэ деж лъэIуакIуэ къэкIуахэм ягъэзэжу унэм нэсыжа
нэужь, дзэзешэм и IуэхутхьэбзащIэр хъужауэ ирихьэлIэжащ.

Фызабэ гуэрым и къуэ лIар Хьисэ къызэригъэпсэужар

[11] Хьисэ Наин къуажэм кIуэну ежьащ абы и ужькIэ. И гъэ-
сэнхэри нэгъуэщI цIыху Iэджи щIыгъут. [12] Къуажэ дыхьэпIэм
щынэблагъэм, хьэдэ къыдахыу ирихьэлIащ. ЛIар фызабэ гуэ-
рым и къуэ закъуэт. Къуажэдэс куэди фызабэм щIыгъуу къа-
кIуэрт. [13] Зиусхьэным фызабэр щилъагъум, и гур щIэузри:

– Умыгъ, ди анэ! – жриIащ. [14] ИтIанэ бгъэдыхьэри, кхъаб-
лэм еIусащ. Хьэдэр зыхьхэр къыщыувыIэм, Хьисэ жиIащ:

– НыбжьыщIэ, уэращ зыжесIэр, къэтэдж.

[15] ЛIар къызэфIэтIысхьэри, псалъэу щIидзащ. Хьисэ ар и
анэм иритыжащ. [16] Псори хуабжьу шынарэ Тхьэм щIыхь хуа-
щIурэ, мыпхуэдэу жаIэрт:

– Бегъымбарышхуэ къытхуэкIуащ, Тхьэр и лъэпкъым щIэ-
гъэкъуэн къыхуэхъуащ.

[17] Арати, Хьисэ и хъыбар Ехьудей псоми абы пэгъунэгъу
щIыпIэхэми щызэхахащ.

Яхья бегъымбарым и гъэсэнхэр Хьисэ деж зэригъэкIуар

[18] Яхья бегъымбарым и гъэсэнхэм а Iуэхугъуэ телъыджэхэм
я хъыбар абы щыхуаIуэтэжым, и гъэсэнхэм щыщу цIыхуитI

ириджэри, [19] Зиусхьэным деж игъэкIуащ, мыпхуэдэу иригъэ-
упщIыну: «Дунейм къытехьэн хуеяр Уэра, хьэмэрэ нэгъуэ-
щIым дыпэплъэн хуей?» [20] Ахэр Хьисэ деж кIуэри еупщIащ:

– УмэхъакIуэ Яхья дыноупщIыну дыкъыпхуигъэкIуащ: «Дунейм къытехьэн хуеяр Уэра, хьэмэрэ нэгъуэщIым дыпэплъэн хуей?»

[21] Хьисэ зигу къыдэмыж, сымаджэ куэд игъэхъужырт а зэманым, жин бзаджэхэр цIыхухэм къахихужырт, нэф куэдми я нэр къигъэплъэжырт.

[22] – Вгъэззжи, – яжриIащ Хьисэ къэкIуахэм, – флъэгъуам-
рэ зэхэфхамрэ Яхья хуэфIуэтэж: нэфхэм я нэр къоплъэж,
щIакъуэхэм я лъэр зэроубыдыж, уэшын уз зэфыкIхэм я щIы-
фэр къабзэ мэхъуж, дэгухэм я тхьэкIумэр къеутIыпщыж, лIа-
хэр къотэджыж, тхьэмыщкIэхэм Тхьэм и хъыбарыфIыр хуа-
Iуатэ. [23] Гъуэгу махуэ теуващ СэркIэ шэч къэзымыхьыр.

[24] Яхья къигъэкIуахэм ягъэззжа нэужь, абы и гугъу цIыху-бэм яхуищIын щIидзащ Хьисэ:

– Къумым фыщIэкIуар сытыт? Жьым игъэсыс къамылым
хуэдэу таучэлмыщI цIыху феплъыну арат фыщIэкIуар? [25] АтIэ
сыт фыщIэкIуар къумым? Щыгъын дахэкIэ хуэпа цIыху
флъагъуну фи гугъауэ ара? Дахэу хуэпахэмрэ къулеижьхэмрэ
зыщIэсыр пащтыхь сэрейрщ. [26] Хэт атIэ флъагъуну фи гу-
гъар? Бегъымбар? Пэжщ, бегъымбарщ флъэгъуар, ауэ ныв-
жызоIэ, ар бегъымбарым нэхърэ нэхъ инщ. [27] Тхыгъэ Лъа-
пIэм мыпхуэдэу щыжиIам, Яхьящ зи гугъу ищIар:

«Мис, уяпэ иту си лIыкIуэр нызогъакIуэ,
абы уи гъуэгур пхуигъэхьэзырынущ».

[28] НывжызоIэ, фызхэм къалъхуахэм щыщу Яхья нэхърэ нэхъ ин мы дунейм къытехьакъым. Ауэ Тхьэм и Тепщэныгъэм и жьауэ щIэтхэм я нэхъ цIыкIу дыдэр Яхья нэхърэ нэхъ инщ.

[29] Хьисэ и псалъэр щызэхахым, цIыху къызэхуэсахэми,
уеблэмэ тезыр ахъшэ къыхэзыххэми Тхьэм и мурадхэр захуэу
ялъытащ, сыту жыпIэмэ абыхэм Яхья зрагъэумэхъакIэт.
[30] Ауэ фарисейхэмрэ теурэт егъэджакIуэхэмрэ Яхья зрагъэ-
умэхъын хуейуэ къалъытатэкъым. Апхуэдэу абыхэм Тхьэм и
Iэмырыр ягъэзэщIэн ядауэ щытакъым.

31 – Нобэрей цIыхухэр сытым хуэзгъэдэн? – жиIащ Хьисэ. –
Хэт ахэр зэщхьыр? 32 ЦIыху зекIуапIэхэм деж щытIысарэ
мыр жаIэурэ, зыр адрейм егуо сабийхэм хуэдэщ ахэр:

«Бжьамий дыфхуепщати, фыкъэфакъым,
гъыбзэ къыфхуитшати, фыгъакъым».

33 Ар щIыжысIэращ, умэхъакIуэ Яхья къэкIуащи, санэ
ефэркъым, щIакхъуи ишхыркъым, итIани «ар жин бзаджэм
иIыгъщ» жывоIэ. 34 ЦIыхум и Къуэр къыфхуэкIуащи, йофэ
икIи йошхэ, ауэ Абы щхьэкIи «мис ныбаблэр, ефэрейр, те-
зыр ахъшэ къыхэзыххэмрэ гуэныхьлыхэмрэ я ныбжьэгъур»
жывоIэ. 35 Ауэ Тхьэм и Iущагъэр къабыл зыщIа псори а Iуща-
гъэр зэрыпэжым щыхьэт тохъуэ.

Хьисэ цIыхубз гуэрым и гуэныхьхэр къызэрыхуигъэгъуар

36 Фарисей гуэрым Хьисэ игъэхьэщIэну иригъэблэгъат.
Щригъэблагъэм, абы и унэм щIыхьэри, Ар Iэнэм пэрытIыс-
хьащ. 37 А жылэм гуэныхьщIакIуэу къыщацIыху цIыхубз гуэ-
рым Хьисэ фарисейм и унэм зэреблэгъар къыщищIэм, ала-
вастрэкIэ зэджэ мывэм къыхэщIыкIа бащирыбэм иту мэ да-
хэ къызыхих дагъэ лъапIэ здищтэщ, фарисейм и унэм щIы-
хьэри, 38 Хьисэ и щIыбагъымкIэ къыдэуващ. ИтIанэ и нэп-
сыр къыщиудри, Хьисэ и лъакъуэр псыф ищIу теткIуащ.
ЩытеткIуэм, и щхьэцымкIэ хуилъэщIыжри, ба хуищIурэ,
дагъэр хущихуащ. 39 Хьисэ езыгъэблэгъа фарисейм ар щи-
лъагъум, игукIэ мыпхуэдэу жиIащ: «Мыр бегъымбару щыта-
тэмэ, къеIусэ цIыхубзыр зи щIысыр, икIи ар зэрыгуэныхь-
щIакIуэр ищIэнт». 40 Хьисэ лIым жриIащ:

– Симэн, Сэ зыгуэр бжесIэну сыхуейщ.

– КъызжеIэ, ущиякIуэ, – жиIащ Симэн.

41 – ЛIы гуэрым и щIыхуэ цIыхуитIым ятелът. Зым ды-
жьын ахъшэ щитху, адрейм тхущI телът, – жиIащ Хьисэ. –
42 Ауэ щIыхуэр щахуэмыпшыныжым, тIуми яхуигъэгъуащ.
АтIэ къызжеIэт, а тIум дэтхэнэра щIыхуэ къезытар нэхъыфIу
зылъагъунур?

43 – СызэригугъэмкӀэ, нэхъыбэ зыхуигъэгъуаращ, – жиӀащ
Симэн.
– Пэжу уогугъэ, – акъылэгъу хъуащ Хьисэ. 44 Ар цӀыхуб-
зым хуеплъэкӀри, Симэн жриӀащ итӀанэ: – Мы цӀыхубзыр
плъагъурэ? Сэ уи унэ сыкъихьа пэтрэ си лъакъуэр зэрыстхьэ-
щӀын псы къызэптакъым, ауэ мыбы и нэпсымкӀэ си лъа-
къуэр схуитхьэщӀри, и щхьэцымкӀэ схуилъэщӀыжащ. 45 Уэ
ӀэплӀэ къысхуэпщӀакъым, ауэ Сэ мыбы сызэрыщӀэс лъандэрэ
мы цӀыхубзым увыӀэгъуэ имыӀэу си лъакъуэм ба къыхуещӀ.
46 Уэ хьэщӀагъэ къызэпхакъым, си щхьэм дагъэ къыщыпхуэу,
мы цӀыхубзым си лъакъуэм дагъэ лъапӀэ къысхущихуащ.
47 Абы къыхэкӀкӀэ ныбжызоӀэ: и фӀылъагъуныгъэр инти, гуэ-
ныхь куэд къыхуэгъуащ. Ауэ мащӀэ къызыхуэгъуам и фӀылъа-
гъуныгъэри мащӀэщ.
48 Хьисэ цӀыхубзым зыхуигъазэри:
– Уи гуэныхьхэр къыпхуэгъуащ, – жриӀащ.
49 Ар щызэхахым, адрей хьэщӀэхэм ягукӀэ жаӀащ: «Гуэныхь
нэгъунэ зыгъэгъу мы лӀыр хэт хъуну?»
50 Хьисэ цӀыхубзым жриӀащ:
– Уи фӀэщхъуныгъэм укъригъэлащ. Тхьэм гупсэхугъуэ
къуит, кӀуэ иджы.

8

Хьисэ и Ӏумэтым ит бзылъхугъэхэр

1 Тэлай дэкӀри, Тхьэм и Тепщэныгъэм теухуа хъыбары-
фӀыр цӀыхухэм яхуиӀуатэурэ, Хьисэ къалэхэмрэ къуажэхэмрэ
къызэхикӀухьын щӀидзащ, и гъэсэн пщыкӀутӀри и гъусэу.
2 Абыхэм нэмыщӀ, жин бзаджэ къызыхихужа икӀи игъэхъужа
бзылъхугъэ зыбжани щӀыгъут Хьисэ. Абыхэм я цӀэр мыращ:
Хьисэ жин бзаджибл къызыхихужа Мэрям, Магдалэ къуажэм
щыщыр, 3 лӀыщхьэ Хьирэд и мылъкузехьэ Хузэ и фыз Иухьа-
нэ, Сусанэ, нэгъуэщӀхэри. Ахэр я мылъкумкӀэ Хьисэрэ и гъэ-
сэнхэмрэ ядэӀэпыкъурт.

Жыласэм теухуа щIагъыбзэ

4 Жылэхэм къикIауэ цIыху куэд къыщызэхуэсым, Хьисэ
щIагъыбзэ зыщIэлъ хъыбар къригъэжьащ:
5 – Жыласэм жылэ трисэну дэкIащ. Здытрисэм, жылэм
щыщ гъуэгум телъэлъащ. ЦIыхухэм ар щIым хаутэри, къуа-
лэбзухэм зэщIащыпащ. 6 Жылэм щыщ щIы мывалъэми хэ-
хуащ икIи къуэпс идзащ, ауэ псы зэримыгъуэтым къыхэкIкIэ
гъужащ. 7 Жылэм щыщ банэми хэхуащ икIи къэкIащ, ауэ ба-
нэм абы и къуэпсым зригъэужьакъым. 8 Жылэм щыщ щIыфI-
ми хэхуащ, къэкIащ икIи трисар щэкIэ бэгъуауэ къытрихы-
жащ.
Ар жиIа нэужь, Хьисэ макъ лъагэкIэ къыпищащ:
– ТхьэкIумэ зиIэм жысIэр зэхрырех.

ЩIагъыбзэм и мыхьэнэр

9 А щIагъыбзэм къикIыр къагуригъэIуэну къелъэIуащ и
гъэсэнхэр Хьисэ.
10 – Тхьэм и Тепщэныгъэм и щэхухэр фщIэну хуит фи-
щIащ фэ Тхьэм, – жиIащ Хьисэ. – Ауэ адрей цIыхухэм щIа-
гъыбзэущ ар зэрызэхахынур икIи

> «еплъ пэтми ялъагъунукъым,
> зэхах пэтми къагурыIуэнукъым».

11 ЩIагъыбзэ зэхэфхам къикIыр мыращ: Жылэр Тхьэм и
псалъэращ. 12 Гъуэгум техуа жылэр Тхьэм и псалъэр зэхэзых
цIыхухэрщ, ауэ иужькIэ Iиблисыр абыхэм къахуокIуэри, зэ-
хаха псалъэр яфIедыгъу, фIэщхъуныгъэ ямыгъуэтын, къемы-
лын щхьэкIэ. 13 ЩIы мывалъэм хэхуа жылэр Тхьэм и псалъэр
зэхэзыхыу ар гуфIэгъуэкIэ зыщтэ цIыхухэрщ. Ауэ я фIэщхъу-
ныгъэм лъабжьэ зэримыIэм къыхэкIкIэ, апхуэдэ цIыхухэм
Тхьэр тэлайкIэщ я фIэщ зэрыхъур, я фIэщхъуныгъэр зыгъэ-
унэху гугъуехьхэр къалъыкъуэкIа нэужь, Тхьэм и гъуэгум
тощхьэрыукIыж ахэр. 14 Банэм хэхуа жылэр Тхьэм и псалъэр
зэхэзыххэрщ. Ауэ зэманыр и пIэм иткъыми, апхуэдэ цIыху-
хэр гъащIэм пыщIа гугъуехьхэм, мылъку къэлэжьыным, зы-
гъэтхъэжыным хущIагъэхьэркъым. Ахэр зи къуэпсыр зымыдз

къэкIыгъэм хуэдэу къонэ. 15 ЩIыфIым хэхуа жылэр Тхьэм и псалъэр гу хьэлэлым, гу пцIанэм щызыхъумэу икIи къэмыдзыхэу гъавэ бэв къезыхьэлIэж цIыхухэрщ.

Нахуэ къэмыхъужын щэхуи бзыщIыгъи щыIэкъым

16 – Уэздыгъэ пигъанэу кумбыгъэкIэ щIиIубэркъым зыми, е гъуэлъыпIэ щIагъым щIигъэувэркъым, атIэ уэздыгъэ тегъэувапIэм трегъэувэ, къыщIыхьэхэм яхуэнэхун папщIэ. 17 Нахуэ къэмыхъужын щэхурэ къыщIэмыщыжын, къамыщIэжын бзыщIыгъэрэ щыIэкъым. 18 Аращи, фызэрыдаIуэ щIыкIэм фыкIэлъыплъ. Сыту жыпIэмэ зиIэ дэтхэнэми Тхьэм къыхущIигъунущ, зимыIэ дэтхэнэми иIэу къыфIэщIри Тхьэм Iихыжынущ.

Хьисэ и анэмрэ и къуэшхэмрэ

19 И анэмрэ и къуэшхэмрэ Хьисэ деж къэкIуащ. Ауэ бгъэдыхьэфыртэкъым, цIыхур Iувти. 20 Хьисэ хъыбар ирагъэщIащ:

– Уи анэмрэ уи къуэшхэмрэ укъалъагъуну къэкIуауэ щIыбым дэтщ, – жаIэри.

21 – Тхьэм и псалъэр зэхэзыххэу ар зыгъэзащIэхэращ Сэ си анэ, си къуэш хъужхэр, – итыжащ Абы жэуап.

Хьисэ борэныр зэригъэсабырыжар

22 Махуэ гуэрым Хьисэ, и гъэсэнхэр и гъусэу, кхъуафэжьейм итIысхьэри, яжриIащ:

– Девгъажьи, дызэпрывгъэкI гуэлым.

Арати, ежьахэщ. 23 Кхъуафэжьейм хисуу здэкIуэм, Ар щхьэукъуащ. Гуэлым борэн къыщыхъейри, кхъуафэжьейм псы къиуэу щIидзащ. Я Iуэхур шынагъуэ хъуат. 24 Апхуэдэу щыхъум, Абы и гъэсэнхэр къыбгъэдыхьэщ, къагъэушри, къыжраIащ:

– УщиякIуэ, ущиякIуэ, детхьэлэ!

Хьисэ къэтэджри, борэнри толъкъунхэри игъэсабырыжащ, дунейри щым хъужащ.

25 – Фи фIэщхъуныгъэр дэнэ щыIэ? – еупщIащ Хьисэ абыхэм.

– Жьыми псыми унафэ яхуэзыщIу зыгъэIурыщIэ мыр хэт хъуну? – жаIэурэ зэупщIыжырт гъэсэнхэр, шынарэ ялъэгъуар яфIэтелъыджэ хъуауэ.

Жин бзаджэхэм яIыгъ цIыху гуэр Хьисэ зэригъэхъужар

[26] Джэрэсин лъэпкъым я хэкум, Гэлилейм къыпэщылъым,
нэсащ ахэр. [27] Хьисэ кхъуафэжьейм къыщикIым, жылэм
щыщ лIы гуэр, жин бзаджэхэм яIыгъыу, къыхуэзащ. Куэд
щIауэ щыгъын щымыгъыу къикIухьырт абы, и унэ исыжтэ-
къым, щыпсэур кхъэрат. [28] Хьисэ къызэрилъагъуу, и лъа-
къуэм кIийуэ зыщIидзэри, макъышхуэкIэ жиIащ абы:

– Я Нэхъ Лъагэм и Къуэ Хьисэ, сыт уи Iуэхуу къысхэлъыр? СынолъэIу, гугъу сумыгъэхь!

[29] Абы апхуэдэу щIыжиIар Хьисэ абы хэс жин бзаджэр
къыхэкIыжыну унафэ хуищIати, аращ. Жин бзаджэр а цIы-
хум куэдрэ къыхыхьэурэ, гугъу иригъэхьырт. ГъущI кIапсэкIэ
епхауэ яхъумэрт ар, арщхьэкIэ кIапсэр къызэпиудырти, жин
бзаджэм ар къумым ихурт.

[30] – Уи цIэр сыт? – еупщIащ абы Хьисэ.

– Дзэщ сэ си цIэр, – къритыжащ абы жэуап. А лIым жин бзаджэ куэд и пкъым хыхьауэ хэсти, арат абы апхуэдэу щIыжиIэр.

[31] Жин бзаджэхэр Хьисэ хуабжьу къелъэIуащ, кууупIэ лъа-
щIэншэм имыгъэкIуэну.

[32] А щIыпIэм кхъуэ хъушэ щыхъуакIуэрт, Iуащхьэм тету.
Кхъуэхэм яхыхьэну хуит ищIыну къелъэIуащ ахэр Хьисэ.
КъыщелъэIум, Абы ахэр хуит ищIащ. [33] Жинхэр цIыхум къы-
хэкIыжри, кхъуэхэм яхыхьащ. Арати, хъушэр зэрехьэжьэщ,
нэпкъым елъэри, псым итхьэлащ.

[34] Къэхъуар зылъэгъуа кхъуахъуэхэр щIэпхъуэжри, къалэ-
ми жылэхэми щаIуэтэжащ ялъэгъуар. [35] Къэхъуам еплъыну
цIыхухэр къыдэкIщ, Хьисэ деж къакIуэри, жин бзаджэр
къызыхэкIыжа цIыхур хуэпарэ и акъылыр зэтеувэжауэ, Хьисэ
и лъакъуэм пэгъунэгъуу щысу кърихьэлIащ икIи хуабжьу шы-
нахэщ. [36] Къэхъуар зи нэгу щIэкIахэм Хьисэ а лIым жин бза-
джэхэр къызэрыхихужар яIуэтэжащ. [37] Джэрэсинхэр псори

Хьисэ къелъэIуащ я хэкур къибгынэну, сыту жыпIэмэ псори
хуабжьу шынат. Хьисэ кхъуафэжьейм итIысхьэри ежьэжащ.
38 Жин бзаджэ къызыхихужа лIыр Хьисэ къелъэIуащ: «Гъусэ
сыщI», – жиIэри. Ауэ лIым мыпхуэдэу жриIэри, Абы ар
иутIыпщыжащ:
39 – Уи унэ кIуэжи, Тхьэм къыпхуищIа фIыгъуэшхуэр уи
лъэпкъэгъухэм яхуэIуэтэж.

ЛIым къуажэм игъэзэжри, Хьисэ къыхуищIар цIыхухэм
яхуиIуэтэжащ.

Хьисэ ажалымрэ узымрэ зэрытекIуар

40 Хьисэ игъэзэжа нэужь, цIыху куэд къыпежьащ, ахэр псо-
ри абы къыпэплъэрти. 41 ТхьэлъэIупIэ унэм щылажьэхэм я
нэхъыщхьэ гуэр, Яхьир и цIэу, Хьисэ деж къакIуэщ, и лъа-
къуэм зыщIидзэри, къелъэIуащ и унэм хуеблэгъэну. 42 Абы
ипхъу закъуэр, илъэс пщыкIутIым нэблэгъар, лIэн гъунэгъу
хъуауэ сымаджэ хьэлъэу хэлът. Арати, Хьисэ къелъэIуам и
гъусэу ежьащ, цIыхубэр къытегуплIэу.
43 Илъэс пщыкIутI хъуауэ лъы зыщIэкI цIыхубз гуэр абдеж
щытт цIыхухэм яхэту. И мылъкур дохутырхэм ятригъэкIуэда
пэтрэ, зыми яхуэгъэхъужатэкъым ар. 44 А цIыхубзыр Хьисэ и
щIыбагъымкIэ къыщыбгъэдыхьэри, и щыгъын кIапэм къеIу-
сащ, лъыр асыхьэтуи увыIащ.
45 – Хэт къызэIусар? – щIэупщIащ Хьисэ.

Зыми зыщимыумысыжым, Питрэс жиIащ:

– УщиякIуэ, цIыху цIыкIур къопщIауэ, лъэныкъуиплIым-
кIи къыщыптогуплIэ.
46 – Хьэуэ, сэ зыгуэр къызэIусащ, – жиIащ Хьисэ. – Сыту
жыпIэмэ къару зэрысщIэкIар зыхэсщIащ.
47 ЦIыхубзым зибзыщIыну Iэмал зэримыIэжыр щилъагъум,
кIэзызу къыкъуэкIщ, Хьисэ и лъабжьэм зыщIидзэри, еIусэн
хуей щIэхъуари асыхьэтым зэрыхъужари цIыху псоми я пащ-
хьэм щиIуэтэжащ.
48 – Ди шыпхъу, уи фIэщхъуныгъэм уигъэхъужащ. Тхьэм
гупсэхугъуэ къуит, кIуэ иджы.

49 Хьисэ и псалъэр нигъэсатэкъым, Яхьир и унэм щыхьэ-
кIуэ къикIыу мыпхуэдэу къыщыжриIам:
– Яхьир, уи пхъур щыIэжкъым. Дин ущиякIуэр лейуэ гугъу
йоумыгъэхь.
50 Ар щызэхихым, Хьисэ Яхьир жриIащ:
– Умышынэ. Уи фIэщ щIы закъуи, къелынущ уи пхъур.
51 Хьисэ Яхьир и унэм щынэсым, Питрэс, Яхья, Екъуб
икIи хъыджэбз цIыкIу лIам и адэмрэ и анэмрэ нэмыщI, унэм
нэгъуэщI щIыхьэну хуит ищIакъым. 52 ЦIыху псоми пыхьэрэ
гъуэгыу хьэдагъэ ящIырт. Хьисэ абыхэм яжриIащ:
– Фымыгъей. Мыр лIакъым, жейуэ аращ!
53 ЦIыхухэр Хьисэ къыщыдыхьэшхащ, хъыджэбз цIыкIур
зэрылIар ящIэрти. 54 Хьисэ абы и Iэр иубыдри мыпхуэдэу
жиIащ:
– Пщащэ цIыкIу, къэтэдж!
55 Хъыджэбз цIыкIум и псэр къыхыхьэжри, асыхьэтым
къызэфIэуващ. Ар ягъэшхэну унафэ ищIащ Хьисэ. 56 Пщащэ
цIыкIум и адэмрэ и анэмрэ телъыджащэ ящыхъуат ялъэгъуар,
ауэ Хьисэ абыхэм унафэ яхуищIащ къэхъуар зыми хуамыIуэ-
тэжыну.

9

Хьисэ и лIыкIуэ пщыкIутIым къару яриту зэрыригъэжьар

1 Хьисэ и гъэсэн пщыкIутIыр ириджэри, къарурэ тепщэны-
гъэрэ яритащ, жин бзаджэхэм ятекIуэн, узыфэхэр ягъэхъу-
жын папщIэ. 2 Арати, Тхьэм и Тепщэныгъэм и хъыбар ягъэ-
Iуну, сымаджэхэр ягъэхъужыну иригъэжьащ Хьисэ ахэр.
3 – Гъуэгуанэ фыщытехьэкIэ, зыри здевмыхьэжьэ: баши, хъур-
жыни, щIакхъуи, ахъши, щыгъын леи здэвмыщтэ, – яжриIащ
абыхэм Хьисэ. – 4 Сыт хуэдэ жылэ фыдыхьэми, бысым хъуэж
фымыщIу зы унэм фыщыхьэщIэ, жылэм фыкъыдэкIыжыху.
5 Фезымыгъэблагъэхэм я жылэм фыкъыщыдэкIыжкIэ фи лъа-
къуэм трихьа сабэр кIэрывгъэщэщыж, къызэрывэкъуэншэ-
кIамкIэ ар щыхьэт яхуэхъун папщIэ.

[6] Арати, Хьисэ и гъэсэнхэм жылэхэр къызэхакIухьын щIадзащ, сымаджэхэр ягъэхъужрэ Тхьэм и хъыбарыфIыр яIуатэу.
[7] Хьисэ теухуауэ къекIуэкI псалъэмакъыр лIыщхьэ Хьирэд щызэхихым, зыхуихьынур имыщIэу хэгупсысыхьащ, Яхья бегъымбарыр къэтэджыжауэ жаIэрти. [8] Языныкъуэхэм Иляс бегъымбарым дунейм къигъэзэжауэ жаIэрт. Пасэрей бегъымбархэм ящыщ гуэр къэтэджыжа хуэдэу зыгъэхъыбари щыIэт.
[9] Езы Хьирэд мыпхуэдэу жиIащ: «Яхья и щхьэр сэ пезгъэупщIащ. АтIэ мы зи хъыбар зэхэтхыр хэт хъуну?» Хьирэд езыр щIэкъурт Хьисэ хуэзэну.

Хьисэ цIыху минитху зэригъэшхар

[10] Хьисэ и лIыкIуэхэм къагъэзэжри, ящIауэ хъуар яIуэтэжащ. Ахэр гъусэ ищIри, Бэтсэидкlэ зэджэ къуажэм кIуащ Хьисэ, абы я закъуэу щыIэну. [11] АрщхьэкIэ цIыхухэм ар къащIэри, кIэлъыкIуащ. Щынэсым, Хьисэ ахэр иригъэблагъэри, Тхьэм и Тепщэныгъэм яхутепсэлъыхьащ, гъэхъужын хуейхэри игъэхъужащ. [12] Махуэр щыхэкIуатэм, и гъэсэн пщыкIутIыр къыбгъэдыхьэри, Хьисэ къыжраIащ:
– ЦIыхухэр жылэ гъунэгъухэм гъакIуэ, жэщыр щрахын унэрэ яшхынрэ къагъуэтын папщIэ, сыту жыпIэмэ мыр щIыпIэ пхыдзащ.
[13] – Фэ езым вгъашхэ ахэр, – яжриIащ Хьисэ абыхэм.
– Дэ щIакхъуитхурэ бдзэжьеитIрэ фIэкI диIэкъым, дыкIуэу цIыху псоми папщIэ шхын къэдмыщэхумэ, – къатыжащ абыхэм жэуап. [14] (ЦIыхухъу къудейуэ минитхум нэблагъэрт ахэр.)
– ЦIыхухэр щэ ныкъуэ хъу гуп-гупурэ евгъэтIысэх, – яжриIащ Хьисэ и гъэсэнхэм.
[15] Хьисэ зэрыжиIам хуэдэу ящIащ, цIыхухэр ирагъэтIысэхащ. [16] Хьисэ щIакхъуитхумрэ бдзэжьеитIымрэ къищтэщ, уафэм дэплъейри, Тхьэм фIыщIэ хуищIащ ерыскъым щхьэкIэ. ЩIакхъуэмрэ бдзэжьеймрэ зэпищIыкIри, и гъэсэнхэм яритащ, цIыхухэм хуагуэшын папщIэ. [17] ЦIыхухэр шхащ, псоми загъэнщIащ икIи къадэхуауэ матэ пщыкIутI зэщIакъуэжащ щIакхъуэрэ бдзэжьейуэ.

Хьисэ зэры-Мэсихьыр Питрэс и фIэщ зэрыхъуар

18 Хьисэрэ и гъэсэнхэмрэ я закъуэу махуэ гуэрым тхьэ
елъэIуа нэужь, Хьисэ абыхэм еупщIащ:
– ЦIыхубэм Сэ сыхэту жаIэрэ?
19 – Языныкъуэхэм умэхъакIуэ Яхья къэтэджыжауэ жаIэ
уэр щхьэкIэ, нэгъуэщIхэм у-Илясу жаIэ, пасэрей бегъымбар-
хэм ящыщ гуэр къэтэджыжауэ жызыIи щыIэщ.
20 – АтIэ фэ сыхэту жыфIэрэ? – еупщIащ Хьисэ абыхэм.
– Уэ Тхьэм ури-Мэсихьщ, – жиIащ Питрэс.
21 Хьисэ абыхэм ткIийуэ унафэ яхуищIащ ар зэры-Мэси-
хьыр ямыгъэхъыбарыну, икIи мыпхуэдэуи яжриIащ:
22 – ЦIыхум и Къуэм хьэзабышхуэ ишэчын хуейщ. Лъэпкъ
тхьэмадэхэми, дин гъуазэ нэхъыщхьэхэми*, теурэт егъэджа-
кIуэхэми ЦIыхум и Къуэр ямыдэу къызыхахунущ, яукIынущ,
ауэ ещанэ махуэм лIахэм къахэтэджыкIыжынущ Ар.
23 Си ужь къиувэну хуейм езым и щхьэ Iуэхухэр зыщрегъэ-
гъупщи, Сэр щхьэкIэ гугъу зригъэхьыфу, уеблэмэ и гъащIэр
зэрытрахыну Iэщэр махуэ къэс ихьыфу щрет, итIанэ си ужь
къреувэ, – яжриIащ псоми Хьисэ. – 24 Сыту жыпIэмэ зи псэр
зыхъумэжыну хуейм и псэр фIэкIуэдынущ, ауэ Сэр папщIэ
зи псэр зытым и псэр хъума хъунущ. 25 ЦIыхум дунейм тет
фIыгъуэр зыIэригъэхьэрэ езыр жыхьэнмэлы хъумэ, е и псэм
зэран хуэхъужмэ, сыт и сэбэп? 26 Си ущиемрэ Сэрэ къытте-
укIытыхь дэтхэнэми ЦIыхум и Къуэри теукIытыхьыжынущ,
езым и щIыхьри, и Адэм и щIыхьри, мелыIыч лъапIэхэм я
щIыхьри бгъэдэлъу къыщигъэзэжкIэ. 27 Пэжыр нывжызоIэ,
Тхьэм и Тепщэныгъэр ямылъэгъуауэ дунейм емыхыжын
мыбдежым щытхэм къыфхэтщ.

Хьисэ и щIыхьыр и гъэсэнищым къазэрыригъэлъэгъуар

28 А псалъэхэр жиIа нэужь, махуий хуэдиз дэкIауэ, Питрэс,
Яхья, Екъуб сымэ зыщIигъури, Хьисэ тхьэ елъэIуну Iуащхьэм дэ-
кIуеящ. 29 Тхьэ здельэIум, Абы и нэгум зихъуэжащ, и щыгъынри
лыдыжу хужьыбзэ хъуащ. 30-31 Хьисэ цIыхуитI напIэзыпIэм къы-
хуэхутэри, къепсэлъэн щIадзащ. Ахэр бегъымбарышхуэу Мусэрэ

Илясрэт, тIуми нурыр къащхьэщихырт. Тхьэм и мурадыр
игъэзэщIэн щхьэкIэ, Ар куэд мыщIэу Ерусэлим щылIэн
зэрыхуейм тепсэлъыхьырт ахэр. 32 Питрэс и гъуситIымрэ
езымрэ жей къатеуэри, Iурихащ, ауэ къыщызэщыужым, зи
щIыхьыр нэхушхуэм хуэдэу нэрылъагъу хъуа Хьисэрэ адрей
тIумрэ – Мусэрэ Илясрэ къалъэгъуащ. 33 Мусэрэ Илясрэ Ар
къыщабгынэм, Питрэс Хьисэ мыпхуэдэу жриIащ:

– УщиякIуэ, сыту гурыхь мыбдежым дыщытыну. ПщыIищ
дгъэувынщ, зыр Уэ, зыр Мусэ, зыр Иляс папщIэ.

Питрэс жиIэр езым ищIэжыртэкъым. 34 Ар щыжиIэм, пшэ
Iэрамэ къащхьэщыхьэри, щIихъумащ, щыщIихъумэм, ахэр
къэщтащ. 35 Пшэм макъ къыхэIукIащ: «Мыр си Къуэрщ,
Къыхэсхаращ. Абы жиIэм федаIуэ». 36 Макъыр увыIэжа нэ-
ужь, Хьисэ зыри и гъусэжтэкъым, езым и закъуэт. Абы и
гъэсэнхэм ялъэгъуар зыми жрамыIэу а махуэхэм ябзыщIащ.

Хьисэ щIалэщIэ гуэрым жин бзаджэ къызэрыхихужар

37 ЕтIуанэ махуэм ахэр Iуащхьэм къехыжа нэужь, Хьисэ
цIыху гупышхуэ къыпежьащ. 38 А гупым лIы гуэр къыхэгуо-
укIри, мыпхуэдэу жиIащ:

– УщиякIуэ, кхъыIэ, си къуэм схуеплъ, а зыращ сиIэр.
39 Жин бзаджэр къытоуэри, егъэкIий, хуэш къыхегъэхьэри, и
жьэм тхъурымбэ къыжьэдэкIыу егъэкIэзыз икIи хуабжьу
имыгъэхыщIауэ кIэрыкIыркъым. 40 Уи гъэсэнхэм селъэIуат
жиныр къыхахужыну, ауэ зыри яхуещIакъым.

41 – ФIэщхъуныгъэншэу зэкIуэкIа щIэблэ, – жиIащ Хьи-
сэ. – Сыт хуэдизрэ иджыри сыфхэтыну? Сыт хуэдизрэ иджы-
ри фысшэчыну? Къашэ мыдэ уи щIалэр.

42 ЩIалэр къыщыбгъэдыхьэм, жин бзаджэм ар ириудри
игъэкIэзызащ. Хьисэ жиныр игъэувыIэщ, щIалэр игъэхъуж-
ри, и адэм иритыжащ. 43 ЦIыхухэм яфIэтелъыджэ хъуащ
Тхьэм и лъэкIыныгъэм и инагъыр.

Хьисэ илэжьа Iуэхугъуэ псори ягъэщIагъуэу цIыхухэр здэ-
щытым, езы Хьисэ и гъэсэнхэм мыр яжриIащ:

44 – Мы вжесIэр фи гум ивубыдэ: ЦIыхум и Къуэр цIыху-
хэм IэщIалъхьэнущ.
45 Ауэ абыхэм къагурыIуакъым Хьисэ жиIам къикIыр, а
псалъэм и мыхьэнэр абыхэм щабзыщIати. Езыхэри Хьисэ еу-
пщIыну тегушхуакъым.

Нэхъ иныр хэт?

46 Хьисэ и гъэсэнхэм нэхъыщхьэ хъун хуейр яхузэхэмыгъэ-
кIыу зэдауэрт. 47 Хьисэ ахэр зэгупсысыр ищIэрти, сабий гуэр
къищтэщ, зыбгъэдигъэувэри, мыпхуэдэу яжриIащ:
48 – Си хьэтыр зылъагъуу мы сабийр езыгъэблагъэм Сэри
сригъэблэгъауэ мэхъу. Сэ сезыгъэблагъэм сыкъэзыгъэкIуар
иригъэблэгъауэ мэхъу. Нэхъ цIыкIу дыдэу къыфхэтырщ нэ-
хъыщхьэр.

Пэрыуэгъу къыфхуэмыхъур фи телъхьэщ

49 – УщиякIуэ, дэ зыгуэр тлъэгъуащ жин бзаджэхэр цIыху-
хэм уи цIэкIэ къахихужу, – жиIащ Яхья. – ИкIи пэдубыдащ
апхуэдэу имыщIэну, ди гъусэу зэрыщымытым щхьэкIэ.
50 – Пэвмыубыд. Фэ пэрыуэгъу къыфхуэмыхъур фи телъ-
хьэщ, – жиIащ Хьисэ.

Самарейхэм Хьисэ зэрамыдар

51 Тхьэм Хьисэ уафэм щиIэтыжыну махуэр къыщыблагъэм,
Абы Ерусэлим кIуэну мурад ищIащ. 52 Арати, Хьисэ лIыкIуэу
цIыху зыбжанэ япэ иригъэщащ. Ахэр кIуэри, Самарие* хэкум
хиубыдэ жылэ гуэрым дыхьащ, Абы хэщIапIэ къыхуагъэхьэ-
зырыну. 53 Ауэ самарейхэм Ар жылэм дагъэхьэн ядакъым,
Ерусэлим кIуэрти. 54 Абы и гъэсэнхэу Екъубрэ Яхьярэ ар щы-
зэхахым, мыр жаIащ:
– Зи щIыхьыр ин, ахэр зысын мафIэ уафэм къедгъэхынщ,
ухуеймэ?
55 Хьисэ абыхэм захуигъазэри щаригъэгъэтащ. 56 Ахэр нэ-
гъуэщI жылэ кIуащ итIанэ.

Хьисэ и гъуэгум утетыныр зыхуэдэр

[57] Ахэр гъуэгу тету здэкIуэм, Хьисэ зыгуэрым мыр къыжриIащ:

– Зи щIыхьыр ин, Уэ дэнэ укIуэми, уи ужь ситу сынэкIуэнщ.

[58] – Бажэм гъуэ иIэщ, къуалэбзуми абгъуэ иIэщ, ауэ ЦIыхум и Къуэм и щхьэр щигъэтIылъын пIэщхьагъ иIэкъым, – жиIащ Хьисэ.

[59] – Си ужь къиувэ, – жриIащ Абы нэгъуэщI зым.

– Зи щIыхьыр ин, япэщIыкIэ си адэр щIэзгъэлъхьэж, – къитащ абы жэуап.

[60] – ЛIахэм я лIахэр езым щIрыралъхьэж, ауэ уэ кIуэи, Тхьэм и Тепщэныгъэм и хъыбарыр цIыхухэм яжеIэ, – жриIащ абы Хьисэ.

[61] НэгъуэщI гуэрми Хьисэ мыр къыжриIащ:

– Зи щIыхьыр ин, сэ уи ужь сиувэнщ, ауэ япэщIыкIэ си унэм исхэм сэлам езгъэхыж.

[62] – Зи Iэр пхъэIэщэм тезылъхьэу къызэплъэкIыжыр Тхьэм и Тепщэныгъэм и жьауэ щIэтыну хуэфащэкъым, – итащ жэуап Хьисэ.

10

Хьисэ и гъэсэнхэр Тхьэм хуигъэлэжьэну зэрыригъэжьар

[1] Абы и ужькIэ Зиусхьэным и Iумэтым итхэм цIыху блыщI
аргуэру къыхихри, езыр здэкIуэну здигугъэ жылэхэм, щIыпIэхэм тIурытIурэ игъэкIуащ, езым япэ иту. [2] Хьисэ абыхэм
мыр яжриIащ:
– Гъавэр бэв хъуащ, ауэ Iузыхыжынухэр мащIэщ. Аращи,
хьэсэр зейм фелъэIу гъавэр Iузыхыжынухэр къигъэкIуэну.
[3] ФыкIуэ! Щынэм фыхуэдэу, дыгъужьхэм фахызогъэхьэ.
[4] Бохъши, хъуржыни, вакъи здевмыхьэжьэ, цIыхухэм сэлам
ефхын щхьэкIи фыкъэмыувыIэ, гъуэгуанэ фытету. [5] Зыгуэрым и унэ фыщеблагъэкIэ, япэрауэ, «Тхьэм тыншыгъуэ къывит» жыфIэ. [6] Тыншыгъуэ зыхуэфащэ цIыху а унэм щIэсу

къыщIэкIмэ, фызэрыхуэупса тыншыгъуэр абы лъысынущ,
щIэмысмэ, тыншыгъуэм фи деж къигъэзэжынущ. 7 Унэ фы-
здихьам фыщыхьэщIэ, къыфхутрагъэувэр фшхы, фефэ, сыту
жыпIэмэ лэжьакIуэм лэжьапщIэ хуэфащэщ. Фыздыхьа жы-
лэм фыдэтыху, унэ хъуэж фымыщI.

8 Жылэ гуэрым фыдыхьауэ фрагъэблагъэмэ, фагъэшхыр
фшхы. 9 Сымаджэхэр вгъэхъуж, Тхьэм и Тепщэныгъэр къазэ-
рыхуэблэгъар яжефIэ. 10 Ауэ жылэ гуэрым фыдыхьауэ зыми
фримыгъэблагъэмэ, я уэрамхэм фрикIуэурэ мыр жыфIэ:
11 «Фи къуажэм дыдэтыху, ди лъакъуэм къытрихьа сабэр фху-
кIэрыдогъэлъэлъыж; ауэ зэвгъащIэ Тхьэм и Тепщэныгъэр
къызэрыблэгъар». 12 НывжызоIэ, къемэтмахуэм Сэдом[i] къа-
лэм щыпсэуа цIыхухэм я Iуэхур нэхъ тынш хъунущ фезымы-
гъэблэгъа жылэм и Iуэхум нэхърэ.

13 Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ, Хуразин дэсхэ! Гъуэгу мыгъуэ
фытеуващ, Бэтсэид дэсхэ! Сыту жыпIэмэ фи уэрамхэм щыз-
лэжьа Iуэху телъыджэхэр Тиррэ Сидонрэ[ii] щызлэжьатэмэ,
куэд щIат а къалэхэм дэсхэр я гуэныхьхэм зэрыхущIегъуэжрэ,
щыгъуэ щыгъын ящыгъыу, сахуэ ятепхъауэ тобэ къызэра-
хьыжрэ. 14 Ауэ къемэтмахуэм Тиррэ Сидонрэ я Iуэхур нэхъ
тынш хъунущ фи Iуэхум нэхърэ. 15 Уэри, Кэпэрнэум, уафэм
удрахьеин уи гугъэу къыщIэкIынщ. Ущымыгугъ, жыхьэнмэм
урадзыхынущ.

16 ИтIанэ Хьисэ и гъэсэнхэм захуигъазэри, жиIащ:

– Фэ къывэдаIуэр Сэ къызэдаIуэу мэхъу, фэ фызымыдэм
Сэри симыдэу мэхъу. Сэ сызымыдэм сыкъэзыгъэкIуари имы-
дэу мэхъу.

Хьисэ иригъэжьа цIыху блыщIым къызэрагъэзэжар

17 Хьисэ иригъэжьа цIыху блыщIым гуфIэу къагъэзэжри жаIащ:

– Зи щIыхьыр ин, уеблэмэ жин бзаджэхэри къыдодаIуэ уи
цIэр къыщитIуэм деж!

---

[i] 10:12 *Сэдом* – Теурэтым къызэрыхэщымкIэ, а къалэм дэсауэ хъуар Тхьэм игъэкIуэдауэ щытащ, цIыхухэр хуабжьу гуэныхьым дихьэхати.

[ii] 10:13 *Тиррэ Сидонрэ* – пасэрей Финикием ита мажусий къалэхэщ.

18 – УафэхъуэпскIым ещхьу Iиблисыр уафэм къызэрехуэ-
хар Сэ слъэгъуащ, – жиIащ Хьисэ. – 19 Мис, Сэ тепщэныгъэ
фэстащ блэхэми акърэбхэми[i] зэран къыфхуэмыхъуу фатеувэ-
ну, бийм и къару псоми фатекIуэну. Зыри зэран къыфхуэхъу-
фынукъым. 20 Ауэ фызыщыгуфIыкIын хуейр жин бзаджэхэр
къызэрывэдаIуэр аркъым, атIэ фи цIэхэр Тхьэм и тхылъым
иритхауэ зэрыщытырщ.

21 Асыхьэтым Тхьэм и Псэм Хьисэ и гур гуфIэгъуэшхуэкIэ
игъэнщIри, Хьисэ мыр жиIащ:

– Уафэми щIылъэми щы-Зиусхьэну си Адэ! ФIыщIэ пху-
зощI, Iущхэмрэ губзыгъэхэмрэ ящыббзыщIа Iуэхухэр сабий-
хэм хуэдэу щыт къызэрыгуэкI цIыхухэм гурыIуэгъуэ ящы-
пщIащи. Ей, си Адэ, уи IэмыркIэ къэхъуа Iуэхущ ар!

22 Си Адэм си IэмыщIэ псори кърилъхьащ. Къуэр зыхуэдэр
зыми ищIэркъым Адэм фIэкI. Ещхьыркъабзэу, Адэри зыхуэ-
дэр зыми ищIэркъым Къуэмрэ Къуэм Адэр зригъэцIыхуну
хуейхэмрэ фIэкI.

23 Ар жиIа нэужь, Хьисэ и гъэсэнхэм захуигъазэри, адрей-
хэм зэхамыхыу, яжриIащ:

– Гъуэгу махуэ теуващ фэ фи нэм илъагъур зылъэгъуа
цIыхухэр. 24 Сыту жыпIэмэ бегъымбар куэдми пащтыхь куэд-
ми ялъагъуну хуеящ фэ флъагъур, ауэ ялъэгъуакъым, фэ зэ-
хэфхри зэхахыну хуеящ, ауэ зэхахакъым.

ГущIэгъулы нэсым теухуауэ

25 Теурэт егъэджакIуэ гуэр къэуври, Хьисэ игъэунэхун и
мураду къеупщIащ:

– УщиякIуэ, сыт сщIэн хуейр, гъащIэ уахътыншэ згъуэтын
папщIэ?

26 – Теурэт Хабзэм сыт итыр? – еупщIащ абы Хьисэ. –
Абы къибджыкIыр сыт?

27 – «Уи Тхьэу Зиусхьэныр гукIи, псэкIи, акъылкIи, къа-
рууэ уиIэ псомкIи фIыуэ лъагъу». ИкIи «Уи гъунэгъу цIыхури

[i] **10:19** *Акърэб* – скорпион.

фIыуэ лъагъу, уи щхьэр зэрыплъагъум хуэдэу», – къитыжащ жэуап теурэт егъэджакIуэм.

28 – Пэжу жыпIащ, – жиIащ Хьисэ. – Мис ахэр гъэзащIи, гъащIэ уахътыншэ бгъуэтынущ.

29 Ауэ теурэт егъэджакIуэм и пщIэр иримыгъэхуэхын щхьэкIэ, Хьисэ еупщIащ аргуэру:

– Хэт сэ си гъунэгъуу слъытэн хуейр?

30 Хьисэ ущие хъыбар кърригъэжьащ:

– ЛIы гуэр Ерусэлим икIауэ Ерихъуэ здэкIуэм, хъунщIа-
кIуэхэм яIэщIэхуащ. Абыхэм ар яупцIэнщ, удын ирадзри,
гъуэгум ныкъуэлIэу къытранащ.
31 Асыхьэтым, дин гъуазэ
гуэр а гъуэгумкIэ крикIуэрт. Дин гъуазэм ар щилъагъум,
гъуэгубгъум зритри блэкIащ.
32 Абы ещхьу, Лэуий[i] къытехъу-
кIа дин лэжьакIуэ гуэр а щIыпIэм щынэсым, гъуэгубгъу
зищIри блэкIащ, ар щилъагъум.
33 Ауэ Самарием щыщ лIы
гуэр гъуэгуанэ тету абыкIэ блэкI пэтрэ, лей зылъысар къи-
лъагъури, ар фIэпсэкIуэд хъуащ.
34 Ар абы бгъэдыхьэщ, и уIэ-
гъэхэр санэкIэ хуитхьэщIщ, дагъэ хущихуэри, хуипхэжащ.
ТхьэмыщкIэр и шыдым тригъэгъуалъхьэщ, хьэщIэщ гуэрым
ишэри, зыхуей хуигъэзащ итIанэ.
35 ЕтIуанэ махуэм дыжьын
ахъшэ жьгъеитI крихщ, хьэщIэщыр зейм иритри, жриIащ:
«Мы лIым схукIэлъыплъ, уэстам нэхърэ нэхъыбэ тебгъэкIуа-
дэмэ, къыщызгъэзэжкIэ уэстыжынщ».

36 УзэреплъымкIэ, хэт а цIыхуищым щыщу лей зылъыса цIыхум гъунэгъу хуэхъуар? – еупщIащ Хьисэ абы.

37 – ЗыфIэпсэкIуэд хъууэ дэIэпыкъуар арщ, – къитыжащ жэуап теурэт егъэджакIуэм.

– АтIэ кIуэи, уэри абы ещхьу щIэ, – жриIащ абы Хьисэ.

Мэрямрэ Мартэрэ

38 АдэкIэ кIуэурэ, Хьисэ и гъэсэнхэр и гъусэу жылэ гуэрым дыхьащ. Щыдыхьэм, Мартэ и цIэу цIыхубз гуэрым иригъэблэгъащ.

[i] 10:32 *Лэуий* – Израилым и къуэпс пщыкIутIым я зыр къызытехъукIыжар Лэуийщ. Тхьэм и унафэкIэ Лэуий къытехъукIахэр дин гъуазэхэм я дэIэпыкъуэгъуу щытащ.

[39] Мартэм Мэрям и цIэу шыпхъу иIэт. Арати, Мэрям Хьисэ и
лъакъуэм пэгъунэгъуу етIысэхри, Зиусхьэным жиIэм едаIуэу
щIидзащ. [40] Мартэ хьэщIэхэр зэригъэхьэщIэным пылът. Ар
Хьисэ бгъэдэкIуатэри, жриIащ:

– Зи щIыхьыр ин, си шыпхъум лэжьыгъэ псори си пщэ къызэрыдилъхьар къыпфIэмыIуэхуу ара? Iуэхур къыздигъэпсынщIэну схужеIэт.

[41] – Ей Мартэ, Мартэ! – жиIащ Зиусхьэным. – Уэ куэдым
уолIалIэ, куэдым уогугъу, [42] ауэ зыт узыхуэныкъуэр. Мэрям
нэхъыфIыр къыхихащи, ар абы зэи IэщIахыфынукъым.

11

Хьисэ и гъэсэнхэм тхьэ елъэIукIэ зэраригъэщIар

[1] ЩIыпIэ гуэрым щыIэу, Хьисэ тхьэ елъэIурт. Щиухым, и гъэсэнхэм ящыщ зы къелъэIуащ:

– Зи щIыхьыр ин, Яхья и гъэсэнхэм тхьэ елъэIукIэ зэраригъэщIам хуэдэу дэри дыгъащIэ, – жиIэри.

[2] Хьисэ къажриIащ:

– Тхьэ фыщелъэIукIэ, мыпхуэдэу жыфIэ:

«Ди Адэ, уи цIэр цIыхухэм ялъытэу ирехъу,
Уи Тепщэныгъэр кърекIуэ.
[3] Дызыхуей щIакхъуэ Iыхьэм зы махуи дыщумыгъащIэ.
[4] Ди гуэныхьхэр къытхуэгъэгъу,
сыту жыпIэмэ дэри мыхъун къыдэзыщIэу гуэныхь
къэзыхьхэм яхудогъэгъу.
Гуэныхь къыдэзыгъэхь Iуэхугъуэхэм дащыхъумэ».

[5] Фэ фщыщ гуэрым ныбжьэгъу иIэу жытIэнщ, – къыпи-
щащ Хьисэ. – Ар и ныбжьэгъум деж жэщыбгым макIуэри
жреIэ: «КхъыIэ, щIакхъуищ щIыхуэу къызэт. [6] Гъуэгуанэ
тету си ныбжьэгъу гуэр си унэ къихьащи, езгъэшхын си-
Iэкъым». [7] И унэ исыжыр унэм къыщIопсэлъыкIри, мыд-
рейм къыжреIэ: «Сызумыхуэ, бжэр згъэбыдэжащ, зэрыуна-
гъуэу дыгъуэлъыжакIэщ, сыкъэтэджу уэстыфынукъым».
[8] Пэжыр нывжызоIэ, я ныбжьэгъугъэм къыхэкIыу иримытми,

зэрыхуIумыкIыжым щхьэкIэ къэтэджынурэ зыщIэлъэIур
иритынущ.
9 Апхуэдэу щыщыткIэ, Сэри нывжызоIэ, фелъэIуи, Тхьэм
къывитынущ; фылъыхъуи, Тхьэм къывигъэгъуэтынущ; бжэм
фытеуIуи, Тхьэм къыфхуIуихынущ; 10 сыту жыпIэмэ Тхьэм хэт
елъэIуми, зыщIэлъэIур къритынущ, къэзылъыхъуэми къилъы-
хъуэр кърigъэгъуэтынущ; бжэм теуIуэми къыхуIуихынущ. 11 И
къуэр бдзэжьей жиIэу къелъэIумэ, абы блэ езытын фэ къыф-
хэт? 12 Хьэмэрэ джэдыкIэ жиIэу къуэр адэм елъэIумэ, адэм абы
акърэб къыхуишиину? 13 Аращи, фэ фызэрыбзаджэу фи бын-
хэм фIы щахуэфщIэфкIэ, уафэр зи хэщIапIэ фи Адэ ЛъапIэм
и Псэр дауэ къахуримыгъэхынрэ Абы къелъэIухэм?

Хьисэрэ БэIэлзэбулрэ

14 Хьисэ бзагуэ гуэрым и бзэр зыIыгъ жин бзаджэр къыхи-
хужат. Къыщыхихужым, цIыхухэм яфIэтелъыджэу, бзагуэм и
бзэр къиутIыпщыжащ. 15 АрщхьэкIэ языныкъуэхэм мыпхуэ-
дэу жаIащ:

– Жин бзаджэхэм я пашэ БэIэлзэбул и къарукIэщ Абы
жинхэр цIыхухэм къазэрыхихужыр.

16 НэгъуэщI гуэрхэми, Хьисэ ягъэунэхун я мураду, уафэм
нэщэнэ гъэщIэгъуэн гуэр къахуригъэхыну къыхуагъэуващ.

17 Абыхэм я гум илъыр ищIэрти, Хьисэ мыр яжриIащ:

– Зэмызэгъыу зызыгуэша дэтхэнэ къэралми лъапсэрыхыр
къыхуэкIуэнущ, зэмызэгъыу зызыгуэш унагъуэри къутэжы-
нущ. 18 Абы хуэдэу, Iиблисымрэ и жинхэмрэ зэмызэгъыу за-
гуэшмэ, абы и тепщэныгъэр дауэ къызэтенэн? Апхуэдэу
щIыжысIар Сэ жинхэр цIыхухэм БэIэлзэбул и къарукIэ къа-
хэсхужу къыстыволъхьэри аращ. 19 Нэхъри, Сэ БэIэлзэбул и
къарукIэ жинхэр цIыхухэм къахэсхужмэ, фэ фи гъэсэнхэми
абы и къарукIэ цIыхухэм жинхэр къыхахужу мэхъу. Мис а
фи цIыхухэм фэ фызэрыщыуэр IупщI къащIынущ. 20 Аращи,
Сэ цIыхухэм жинхэр къазэрыхэсхужыр Тхьэм и къарур ар-
мэ, абы щыгъуэ Тхьэм и Тепщэныгъэр фи деж къэсащ.

21 IэщэкIэ узэдауэ зи пщIантIэр зыхъумэ цIыху лъэрызе-
хьэм и мылъкур къыщымыщIIауэ къызэтенэнущ. 22 Ауэ

езым нэхърэ нэхъ лъэщ къытеуэрэ къытекIуэмэ, зыщыгугъа Iэщэр трихынурэ, къыIэрыхьа мылъкур и цIыхухэм яхуигуэшынущ.
[23] Сэ си мыгъусэр си пэрыуэгъущ, си гъусэу къэзмыугъуейр зэран къысхуохъу.

ЦIыхум къыхахужа жин бзаджэм къыщигъэзэж щыIэщ

[24] – Жин бзаджэр цIыхум къыхэкIыжа нэужь, псыншэ щIыпIэхэм къыщекIухь, тыншыпIэ лъыхъуэу. Апхуэдэ тыншыпIэ щимыгъуэтым, мыр жеIэ: «СыкъызыхэкIа цIыхум деж згъэзэжынщ». [25] ИкIи егъэзэжри, и псэупIэу щытар зэщIэпхъэнкIарэ зэлъыIухауэ ирохьэлIэж. [26] Абы щыгъуэ ар макIуэ, езым нэхърэ нэхъ бзаджэжу жин бзаджибл гъусэ ещIри, цIыхум и пкъым хохьэж. Апхуэдэ цIыхум и иужьрей щытыкIэр и япэрей щытыкIэм нэхърэ нэхъыкIэ мэхъу.
[27] А псалъэхэр Хьисэ щыжиIэм, цIыхубэм зы бзылъхугъэ гуэр къыхэпсэлъыкIри, Хьисэ къыжриIащ:
– Уэ зи ныбэ уилъамрэ зи быдзышэ узэфамрэ насыпыфIэщ!
[28] – Тхьэм и псалъэм едаIуэу ар зыгъэзащIэхэрщ насыпыфIэр! – къитыжащ Хьисэ жэуап.

Хьисэ нэщэнэщIэкъухэм жэуап зэраритар

[29] ЦIыхубэр къыщызэхуэсым, Хьисэ мыпхуэдэу жиIащ:
– Мы щIэблэр зэкIуэкIа щIэблэщ. Нэщэнэ къалъыхъуэ,
ауэ абыхэм нэщэнэ кърагъэлъагъунукъым Инус бегъымбарым
и нэщэнэм фIэкI. [30] Инус Нинуй къалэм дэс цIыхухэм нэщэ-
нэ зэрахуэхъуам хуэдэу, ЦIыхум и Къуэри мы щIэблэм нэщэ-
нэ яхуэхъунущ. [31] ИпщэкIэ щыIа пащтыхьыгъуэм и пащтыхь
гуащэр къемэтмахуэм къэтэджыжынурэ, мы щIэблэр игъэ-
къуэншэнущ, сыту жыпIэмэ а пащтыхь гуащэр щIым и гъу-
нэм къикIри, Израилым къэкIуауэ щытащ, Сэлмэн* и ущие
Iущхэм едэIуэн папщIэ. Ауэ мыбдежым къыфхэтым и пщIэр
Сэлмэн и пщIэм йобэкI. [32] Нинуй къалэм а зэманым щып-
сэуа цIыхухэр къемэтмахуэм къэтэджыжынурэ нобэрей щIэб-

лэр ягъэкъуэншэнущ, сыту жыпIэмэ абы щыгъуэ Нинуй дэсахэм тобэ къахьыжауэ щытащ, Инус и уазым едаIуэри. Ауэ мыбдежым къыфхэтым и пщIэр Инус и пщIэм йобэкI.

ГущIэм къыщыблэн хуей уэздыгъэр

33 – Уэздыгъэр пигъанэу къуэгъэнапIэм къуигъэувэркъым
зыми, е Iубауэ щыт кумбыгъэм щIигъэувэркъым, атIэ тегъэ-
увапIэм трегъэувэ, къыщIыхьэхэм къахуэнэхун папщIэ.
34 Iэпкълъэпкъым и уэздыгъэр цIыхум и нитIырщ. Нэр узын-
шэмэ, цIыхум и Iэпкълъэпкъри зэрыщыту нэхукIэ гъэнщIауэ
щытынущ. Нэр мыузыншэмэ, Iэпкълъэпкъыр кIыфIыгъэм
зэщIищтауэ щытынущ. 35 Уэ пхэлъ нэхур кIыфIыгъэ зэрымы-
хъуным хуэсакъ. 36 Аращи, уи Iэпкълъэпкъыр зэрыщыту
нэхукIэ гъэнщIарэ кIыфIыгъэ лъэпкъ хэмылъу щытмэ,
уипкъри нэхуу щытынущ, уэздыгъэ нэхум укъызэригъэнэхум
хуэдэу.

Хьисэ фарисейхэмрэ теурэт егъэджакIуэхэмрэ сэтей къызэрищIар

37 Хьисэ псэлъэн иуха нэужь, Ар фарисей гуэрым и унэ ири-
гъэблэгъащ игъэхьэщIэну. Унэм щIыхьэри, Хьисэ Iэнэм пэ-
рытIысхьащ. 38 Журтхэм я хабзэм тету, Абы и Iэр имытхьэщIу
Iэнэм зэрыпэрытIысхьар щилъагъум, фарисейм игъэщIэгъуащ.
39 – Фэ, фарисейхэм, фи кхъуэщынхэм, фи фалъэхэм я
IуплъапIэр вгъэкъабзэ щхьэкIэ, фи кIуэцIыр нэпсеягъэрэ
бзаджагъэкIэ гъэнщIауэ щытщ, – жиIащ Зиусхьэным.
40 – Акъылыншэхэ! IуплъапIэр къэзыгъэщIа Тхьэр аракъэ
кIуэцIри къэзыгъэщIар. 41 Фи кхъуэщынхэм, фи фалъэхэм
ярылъыр псапэу вгуэши, фиIэ псори къабзэ хъунущ.
42 Ауэ фэ, фарисейхэр, гъуэгу мыгъуэ фытеуващ! Фи ха-
дэм къытекI шхынхэлъхьэ удзхэри къэвмыгъанэу я Iыхьэ
пщIанэр Тхьэм и Унэм фохь, ауэ захуагъэмрэ Тхьэм хуи-
Iэн хуей фIылъагъуныгъэмрэ гулъытэншэу къэвгъэнащ.
Захуагъэрэ фIылъагъуныгъэрэ зыхэлъ Iуэхухэрат япэрауэ
влэжьын хуейр, Iыхьэ пщIанэри тын зэрыхуейр зыщывмы-
гъэгъупщэу.

43 Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ фарисейхэр, сыту жыпIэмэ
тхьэлъэIупIэ унэм фыщыщIыхьэкIэ жьантIэмкIэ фоунэтI,
цIыху зэхуэсыпIэхэм деж пщIэ лей къыщыволъыхъуэ.

44 Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ фэ, цIыхухэр зытеувэр ямы-
щIэххэу зи гущIыIу яутэ кхъащхьэ хэкIуэдэжахэм фахуэ-
дэщи.

45 Теурэт егъэджакIуэхэм ящыщ зым Хьисэ къыжриIащ
абы щыгъуэ:

– УщиякIуэ, а уи псалъэхэмкIэ дэри ди жагъуэ къыбощI.

46 – Теурэт егъэджакIуэхэри гъуэгу мыгъуэ фытеуващ, –
жиIащ Хьисэ. – ЦIыхухэм яхуэмыхьын хьэлъэ ятыволъхьэ-
ри, а ятефлъхьа хьэлъэр ядэвгъэпсынщIэн щхьэкIэ, зыри
фщIэркъым.

47 Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ, фи адэжьхэм яукIа бегъым-
бархэм фэ кхъэлэгъунэ яхувогъэуври. 48 Фи адэжьхэм зэрахьа
лейр зэрадэфIыгъыр абыкIэ къывогъэлъагъуэ: абыхэм бе-
гъымбархэр яукIыу щытащ, фэ а бегъымбархэм кхъэлэгъунэ
яхувощI. 49 Мис аращ Тхьэ Iущым мыпхуэдэу къыщIыжиIар:
«Си бегъымбархэри си лIыкIуэхэри абыхэм я деж згъэкIуэ-
нущ. Ауэ языныкъуэхэр яукIынущ, адрейхэр гугъу ирагъэ-
хьынущ. 50 Дунейр къызэрыхъурэ бегъымбархэм ялъу щIэблэ
псоми ягъэжар мы щIэблэм япшыныжынущ. 51 Iэбил деж
къыщыщIэдзауэ, къурмэн телъхьэпIэмрэ Тхьэм и Унэмрэ я
зэхуакум даукIыхьа Зэчрей бегъымбарым деж щиухыжу, бе-
гъымбар псоми я лъыр мы щIэблэм япшыныжынущ». Сэри
щыхьэт сытохъуэ абыхэм я лъыр мы щIэблэм зэрырагъэп-
шыныжынумкIэ.

52 Гъуэгу мыгъуэ фытеуващ теурэт егъэджакIуэхэр, сыту
жыпIэмэ щIэныгъэр щыгъэтIылъа гъэтIылъыпIэм и Iун-
кIыбзэIухыр зыIэщIэфлъхьащи, фэри абы фыщIыхьэркъым,
щIыхьэну хуейхэри щIэвгъэхьэркъым.

53 Хьисэ абы къыщIэкIыжа нэужь, теурэт егъэджакIуэхэм-
рэ фарисейхэмрэ губжьауэ упщIэ гугъу куэд Хьисэ ирату
щIадзащ, 54 щагъауэу зэрагъэкъуэншэжын псалъэ къыжьэда-
шын я гугъэу.

ꙮ 12 ꙮ

ФэрыщIагъэм зыщыфхъумэ

[1] ЦIыхубэр мин бжыгъэкIэ къызэхуэсауэ зэжьэхэуэ-зэрыпIытI щыхъум, Хьисэ и гъэсэнхэм мыпхуэдэу яжриIащ япэщIыкIэ:

– Тхьэвым пщагъэ зэрыхэлъым хуэдэу, фарисейхэм фэрыщIагъэр яхэлъщи, абы зыщыфхъумэ. [2] Нахуэ къэмыхъужын
щэхурэ къыщIэмыщыжын бзыщIыгъэрэ щыIэкъым. [3] КIыфIу
жыфIа псалъэр цIыхухэм нэхуу зэхахыжынущ, пэшым щэхуу щыжыфIар унащхьэм тету къаIуэтэжынущ.

ЦIыхухэм фащымышынэу, Тхьэм фыщышыни, нэхъыфIщ

[4] – Си ныбжьэгъухэм нывжызоIэ, фаукIын нэхъыбэ нэгъуэщI зыри къывэзымыщIэфынухэм фащымышынэ. [5] Сэ
вжесIэнщ фызыщышынэн хуейр: фиукIа нэужь, жыхьэнмэм фыхидзэну къару зиIэр арщ фызыщышынэн хуейр. Мис Абы фыщышынэ. [6] Бзу цIыкIуитхур ахъшэ жьгъеитI къудейщ зэращэр. Апхуэдэу щыт пэтми, абыхэм языхэзи зыщигъэгъупщэркъым Тхьэм. [7] Фэ фи щхьэц налъэ нэгъунэ Тхьэм ибжауэ
щытщ. Фымышынэ! Бзу Iэджэ нэхърэ фынэхъ лъапIэщ фэ.

Хьисэ зылъытэр Тхьэм илъытэнущ

[8] – НывжызоIэ, си Iумэтым зэритыр цIыхухэм щимыбзыщIу къыжызыIэ дэтхэнэри Тхьэм и мелыIычхэм я пащхьэм щилъытэжынущ ЦIыхум и Къуэм. [9] Ауэ цIыхухэм я пащхьэ
иувэрэ къысхуэмейуэ, симыдэу къыжызыIэм Сэри сызэрыхуэмейр, зэрызмыдар Тхьэм и мелыIычхэм я пащхьэ къыщыжысIэнущ. [10] ЦIыхум и Къуэм щхьэкIэ псалъэ мыхъумыщIэ
жызыIэм Тхьэм къыхуигъэгъунущ. Ауэ Тхьэм и Псэм мыхъумыщIэ хужызыIэм Тхьэм къыхуигъэгъунукъым. [11] ТхьэлъэIупIэ унэм щызэхуэсахэм я пащхьэ фагъэкъуэншэну фыщрашэкIи, унафэщIхэм е лIыщхьэхэм я пащхьэм фыщрагъэувэкIи зызэрывгъэхеину щIыкIэм фемыгугъу, [12] а дакъикъэм
жыфIэнур Тхьэм и Псэм фи гум кърилъхьэнущ.

Къулей акъылыншэм теухуауэ

[13] ЦIыхубэм здыхэтым, Хьисэ лIы гуэр къелъэIуащ:
– УщиякIуэ, си къуэшыр ди адэм къыщIэнамкIэ къыздэгуэшэну схужеIэ, – жиIэри.
[14] – Апхуэдэ Iуэхухэр зэхэзгъэкIыну хьэмэрэ щIэингуэшу
сыщытыну сэ зыми сигъэувакъым, – иритыжащ Хьисэ абы
жэуап. [15] Хьисэ цIыхухэм яжриIащ итIанэ:
– Фысакъ! Щхьэхуещагъэм зыщыфхъумэ, сыту жыпIэмэ цIыхум сыт хуэдэ мылъку бгъэдэлъами, цIыху гъащIэр мылъку къудейкIэ къапщытэркъым.
[16] Ар жиIэри, щIагъыбзэ зыщIэлъ хъыбар къригъэжьащ:
– ЦIыху къулей гуэрым и щIым гъавэ бэв къытекIат.
[17] «СщIэнур сыт? – жиIащ абы игукIэ. – Гъавэр здыщIэслъхьэн сиIэкъым». [18] ИтIанэ жиIащ: «Мыращ сщIэнур: си
гуэнхэр къезгъэгъэуэжынщи, нэхъ Iэхуитлъэхуиту щIэрыщIэу
езгъэщIынщ. Гъавэу къытесхар абы ирезгъэлъхьэнщ, си хъугъуэфIыгъуэхэри абы щызгъэтIылъынщ. [19] ИтIанэ сигукIэ
жысIэнщ: Илъэс IэджэкIэ узрикъун хъугъуэфIыгъуэ уиIэщ.
Зыгъэпсэху, ефэ, ешхэ, уи нэгу зегъэужь». [20] Ауэ Тхьэм абы
къыжриIащ: «Акъылыншэ! Ныжэбэ уи псэр хезгъэхынущ. Хэт
зылъысынур уэ зэхуэпхьэса мылъкур?» [21] Тхьэм и гур хэзыгъахъуэ IуэхухэмкIэ къулей зимыщIу, зи щхьэр къулей зыщIыж
дэтхэнэми аращ къыщыщIынур, – къыщIигъуащ Хьисэ.

Ерыскъым нэхърэ гъащIэр нэхъапэщ

[22] – Абы къыхэкIкIэ нывжызоIэ, – яжриIащ Хьисэ и гъэсэнхэм, – «Сыт тшхынур?» жыфIэу фызэрыпсэуным фытемыгузэвыхь, е «Сыт щыттIэгъэнур?» жыфIэу фи IэпкълъэпкъымщхьэкIэ фымыгузавэ. [23] Ерыскъым нэхърэ гъащIэр нэхъапэкъэ, щыгъыным нэхърэ Iэпкълъэпкъыр нэхъапэкъэ? [24] Феплъыт къуаргъхэм. Абыхэм жылэ трасэркъым, гъави Iуахыжыркъым, гуэни гъавэ гъэтIылъыпIи яIэкъым, итIани ахэр Тхьэм
егъашхэ. АтIэ фэ фынэхъ лъапIэкъэ а къуалэбзухэм нэхърэ?
[25] А Iуэхухэм тегузэвыхь пэтми, хэт фэ фщыщу зы сыхьэткIэ
нэхъ мыхъуми зи гъащIэм хэзыгъэхъуэн зылъэкIынур? [26] АтIэ а

мащIэ тIэкIур щыфхузэфIэмыкIкIэ, нэгъуэщIым сыт фыщIы-
тегузэвыхьыр?

27 Удз гъагъэхэм феплъыт: ахэр гугъу ехьыркъым, цыи
яджыркъым. Ауэ нывжызоIэ, апхуэдизу зызыгъэщIэращIэу
щыта пащтыхь Сэлмэн а цIыкIухэм щыщ дэтхэнэри зэрыхуэ-
пам хуэдэу зихуапэу щытакъым. 28 АтIэ нобэ гъагъэ пэтми,
пщэдей хьэкум ирадзэну удзыр Тхьэм апхуэдизу щихуапэкIэ,
фэ абыхэм нэхърэ IэджэкIэ нэхъыфIу фихуэпэнукъэ, фIэщ-
хъуныгъэ зи мащIэхэ? 29 Фшхынымрэ фызэфэнымрэ щхьэкIэ
фымыгузавэ икIи фемылIалIэ. 30 Мажусийхэм arащ къызы-
кIэлъажыхьыр. Фи Адэр фызыхуэныкъуэ псоми зэрыщыгъуа-
зэр фигу ивгъэлъ. 31 Тхьэм и Тепщэныгъэр къэфлъыхъуи, ад-
рей фызыхуэныкъуэ псори Тхьэм къывитынущ.

32 Фымышынэ, гуартэ мащIэ. Фи Адэм и Тепщэныгъэр
къывитыну хуейщ. 33 Фи мылъкур фщэжи, къыщIэкIар къу-
лейсызхэм яхуэвгуэш. Жьы мыхъун бохъшэ зыIэрывгъэхьэ,
зыхэмыщIын мылъку уафэм щызэвгъэгъуэт, абы дыгъу дэ-
кIуеифынукъым, хъуным зыри щыхуэшхынукъым. 34 Сыту
жыпIэмэ фи мылъкур здэщыIэм фигури щыIэнущ.

Мэсихь къыщигъэзэжкIэ фызэрыхуэзэным хуэхьэзыру фыщыт

35 – Зи бгыр щIэкъузарэ зи уэздыгъэр къаблэ цIыхум хуэ-
дэу фыпсэу. 36 Зи тхьэмадэр хьэгъуэлIыгъуэм къикIыжыным
пэплъэрэ, къэсыжа нэужь, бжэм къызэрытеуIуэу къыщIэзы-
гъэхьэжыну хьэзыр Iуэхутхьэбзащ Iэм хуэдэу фыщыт. 37 Тхьэ-
мадэм къигъэзэжа нэужь, мыжеяуэ зрихьэлIэж Iуэхутхьэбза-
щIэр гъуэгу махуэ теуващ. Пэжыр нывжызоIэ, тхьэмадэм и
бгыр щIипхэнурэ, IуэхутхьэбзащIэхэр иригъэфэу-иригъашхэу
езыр ящхьэщытынущ. 38 Ар жэщ ныкъуэуи нэхущуи щрет,
тхьэмадэр сыт хуэдэ зэманым къэкIуэжми, мыжеяуэ зрихьэ-
лIэж IуэхутхьэбзащIэхэр гъуэгу махуэ теуващ. 39 Мыр зэвгъа-
щIэ: дыгъуакIуэр къыщыкIуэну сыхьэтыр унэр зейм ищIатэ-
мэ, ар абы унэм къыщIигъэхьэнутэкъым. 40 Фэри хуэхьэзыру
фыщыт, сыту жыпIэмэ фыщыпэмыплъэ сыхьэтым къигъэзэ-
жынущ ЦIыхум и Къуэм.

[41] – Зи щIыхьыр ин, – жиIащ Питрэс, – къыжыпIа щIа-
гъыбзэр зыхуэгъэзар уи гъэсэнхэм ди закъуэ, хьэмэрэ цIыху
псоми яхуэгъэзауэ щыт?

[42] – Тхьэмадэм адрей IуэхутхьэбзащIэхэр зи IэмыщIэ
ирилъхьэу игъуэу псори игъэшхэн хуейуэ дзыхь зыхуищIа
цIыху пэжым, губзыгъэм хуэдэу фыщыт, – итыжащ жэуап
Хьисэ. [43] – Тхьэмадэм къыщигъэзэжкIэ, унафэ ищIам темы-
кIауэ зрихьэлIэж IуэхутхьэбзащIэр гъуэгу махуэ теуващ.
[44] Пэжыр нывжызоIэ, тхьэмадэм и мылъку псори а Iуэху-
тхьэбзащIэм дзыхь хуищIынущ. [45] Ауэ а IуэхутхьэбзащIэм
игукIэ «Си тхьэмадэм щIэх къигъэзэжынукъым» жиIэрэ,
цIыхухъуи цIыхубзи къимыгъанэу IуэхутхьэбзащIэ псори
иубэрэжьу, ефэ-ешхэу, фадэкIэ иригъэлейуэ щытмэ, [46] щы-
пэмыплъэ махуэм, щимыгугъэ сыхьэтым тхьэмадэм къигъэзэ-
жынурэ, а IуэхутхьэбзащIэр тIууэ зэгуиупщIыкIынущ икIи
Тхьэр зымылъытэ цIыху псоми къалъысыну Iыхьэр абыи
лъигъэсынущ.

[47] И тхьэмадэм и унафэм щыгъуазэу щыта пэтрэ зызымы-
гъэхьэзыра, е и тхьэмадэр зыхуейр зымыгъэзэщIа Iуэхутхьэб-
защIэм удын куэд къытехуэнущ. [48] Ауэ и тхьэмадэм и унафэм
щымыгъуазэу удын къызыпэкIуэ Iуэху зылэжьа Iуэхутхьэбза-
щIэм удыну къытехуэнур мащIэщ. Тхьэм куэд зритам куэдкIэ
еупщIыжынущ, куэд дзыхь зыхуищIам нэхъыбэж къритыжы-
ну хуигъэувынущ.

Зы унэ ис цIыхухэм я акъыл зэтемыхуэж хъунущ

[49] – ЩIылъэм мафIэ ездзыну аращ Сэ сыкъыщIэкIуар.
ИкIи сытым хуэдэу сыхуейт Сэ ар иджы къызэщIэнэну.
[50] Ауэ хьэзаб куэд сшэчын хуейуэ Сэ иджыри къыспэщылъщ,
икIи ар щызэфIэкIынум пэплъэ си псэр хуабжьу гугъу йохь.
[51] ЩIылъэм тет цIыхухэм зэгурыIуэныгъэ къахуэсхьыну сы-
къэкIуа фи гугъэу къыщIэкIынщ фэ. НывжызоIэ, аракъым
сыкъыщIэкIуар. АтIэ цIыхухэр зэхэзгъэкIыну аращ сыкъы-
щIэкIуар. [52] ДяпэкIэ, зы унэ ис цIыхуитхум я акъыл зэтемы-
хуэж хъунущ: цIыхуищым адрей тIум жаIэр ямыдэу, цIы-
хуитIыми мыдрей щым жаIэр ямыдэу хъунущ.

53 Адэм жиIэр къуэм имыдэу,
къуэм жиIэр адэм имыдэу;
анэм жиIэр пхъум имыдэу,
пхъум жиIэр анэм имыдэу;
гуащэм жиIэр нысэм имыдэу,
нысэм жиIэр гуащэм имыдэу хъунущ.

Дызэрыт зэманыр щIэн зэрыхуейр

54 – КъухьэпIэмкIэ къыщежьауэ къакIуэу пшэ щыфлъагъу-
кIэ, «Уэшх къешхынущ» жывоIэ асыхьэтым икIи апхуэдэуи
мэхъу, – яжриIащ Хьисэ цIыхубэм. 55 – ИпщэкIэ къикIыу
жьы къыщепщэм деж «Хуабей хъунущ» жывоIэ икIи апхуэ-
дэуи мэхъу. 56 ФэрыщIхэ! УэфI хъунуми уэлбанэ хъунуми
уафэм и теплъэмкIэ къывощIэф, атIэ иджы дызэрыт зэманыр
щхьэ къыфхуэмыщIэрэ?

Уи дэуэгъум узэрекIужьыным и ужь ит

57 – Тэмэмыр фэ езым щхьэ зэхэвмыгъэкIрэ? 58 Псалъэм пап-
щIэ, уи дэуэгъур уи гъусэу хеящIэм[i] деж ущыкIуэкIэ, гъуэгу
удытетыху, узэрекIужыным и ужь ит. Армыхъумэ, уи дэуэгъум
хеящIэм уритынущ, хеящIэм лъэхъуэщтетым уIэщIилъхьэнущ,
лъэхъуэщтетым лъэхъуэщым ущIидзэнущ. 59 НыбжызоIэ, къанэ
щымыIэу уи щIыхуэр умыпшынауэ, укъаутIыпщынукъым.

13

Хьисэ цIыхухэр тобэ къэхьыжыным къызэрыхуриджар

1 Тхьэм къурмэн хуащIыну Гэлилейм къикIа цIыхухэм я
къурмэнхэр щыфIагъэжым, Пилат ахэр укIыкIейуэ зэрыри-
гъэукIар Хьисэ къедаIуэу щыт гуэрхэм къыжраIэжащ. 2 Ар
щызэхихым, Хьисэ абыхэм мыпхуэдэу яжриIащ:
– Ахэр адрей я лъэпкъэгъухэм нэхърэ нэхъ гуэныхь-
щIакIуэу щыта фи гугъэу ара апхуэдэ лей къащIылъысар?

[i] 12:58 *ХеящIэ* – судыщIэ.

3 Аракъым нывжызоIэ! Ауэ тобэ къэвмыхьыжмэ, псори абы-
хэм хуэдэу фыхэкIуэдэнущ. 4 Хьэмэрэ СилэумкIэ зэджэу щы-
та чэщанэжьыр къыщыуам, абы щIипIытIауэ щыта цIыху
пщыкIуийр Ерусэлим дэс адрейхэм нэхърэ нэхъ къуаншэт?
5 Нэхъ къуаншэтэкъым! Ауэ тобэ къэвмыхьыжмэ, псори абы-
хэм хуэдэу фыхэкIуэдэнущ.

Жыг гъуам теухуа щIагъыбзэ

6 Хьисэ щIагъыбзэ кърigъэжьащ итIанэ:
– Зыгуэрым и жызум хадэм хъурмей къыщыкIырт. Жы-
гым къыпыкIаIамэ еплъыну хадэр зейр щыкIуэм, жыгым
къыпыкIаIауэ игъуэтакъым. 7 Апхуэдэу щыхъум, хадэр зейм
жызумгъэкIым мыпхуэдэу жриIащ: «Илъэсищ хъуауэ мы
жыгым зыгуэр къыпыкIэIамэ сеплъыну сыкъокIуэ, ауэ зыри
пызгъуэтыркъым. КъиупщIыкI адэ, щIыр щхьэ игъэхьэуле-
ин хуей абы?» 8 ЖызумгъэкIыр хадэр зейм елъэIуащ: «Зи
щIыхьыр ин, иджыри зы илъэскIэ игъэт. Жыгыр къэстIы-
хьынщи, вэнывей щIэслъхьэнщ, 9 хэт ищIэрэ, етIанэгъэ
къыпыкIэнкIэ хъунущ. КъыпымыкIэмэ, къибупщIыкIы-
жынщ» жиIэри.

Фыз ныкъуэдыкъуэ гуэр Хьисэ щэбэт махуэм зэригъэхъужар

10 Щэбэт махуэу Хьисэ тхьэлъэIупIэ унэ гуэрым цIыхухэр
Тхыгъэ ЛъапIэм щыщIигъэджыкIырт. 11 Илъэс пщыкIуий
лъандэрэ и тхыр къэгъэшарэ жин бзаджэм зыкъримыгъэузэ-
хужу бзылъхугъэ гуэр абы щIэтт. 12 Хьисэ ар щилъагъум,
къриджэри жриIащ:
– ЦIыхубз, уи узыр пхэкIыжащ.
13 Ар жиIэщ, и Iэр трилъхьэри, цIыхубзым асыхьэтым зы-
къиузэхужащ. ЦIыхубзым Тхьэм фIыщIэшхуэ хуищIащ.
14 Хьисэ щэбэт махуэу ар зэригъэхъужам щхьэкIэ тхьэлъэIу-
пIэ унэм и тетыр къэгубжьри, цIыхухэм мыпхуэдэу яжриIащ:
– Тхьэмахуэ махуиблым щыщу махуихыр лэжьыгъэм хуха-
хауэ щытщи, мис а махуихым фыкъакIуэурэ зывгъэхъуж, щэ-
бэтым фыкъыщIэкIуэн щыIэкъым.

15 – ФэрыщIхэ! – жриIащ Зиусхьэным абы. – Фивхэр, фи
шыдхэр щэбэт махуэм къыкIэрыфтIэтыкIыу псафэ фшэркъэ
дэтхэнэ зыми? 16 Апхуэдэу щыщыткIэ, Iиблисым илъэхъауэ
илъэс пщыкIуий лъандэрэ иIыгъ мы цIыхубзыр, Ибрэхьим
къытехъукIахэм ящыщыр, Iиблисым и бжьым дауэ къыщIэз-
мышыжынрэ щэбэт махуэм?!

17 Хьисэ ар щыжиIэм, и пэрыуэгъу псори укIытэжащ, ауэ
адрей цIыхухэр Хьисэ илэжь Iуэху телъыджэхэм щыгуфIы-
кIащ.

Тхьэм и Тепщэныгъэр зэщхьыр сыт?

18 – Тхьэм и Тепщэныгъэр зэщхьыр сыт? – жиIащ Хьисэ.
– Сытым хуэзгъэдэну ар? 19 Ар андэгурэдэгум[i] и жылэ цIы-
кIум хуэдэщ. ЦIыху гуэрым а жылэр къиищтэри, и хадэм щы-
хисащ. Щыхисэм, жыгым хуэдэу къэкIри, къудамэ щIагъхэм
къуалэбзухэм абгъуэ щIащIыхьащ.

20 АтIэ сытым хуэзгъэдэну Тхьэм и Тепщэныгъэр? – къы-
пищащ Хьисэ. – 21 Ар пщагъэм хуэдэщ. Бзылъхугъэ гуэрым
пщагъэ къиищтэщ, хьэжыгъэ Iэнлъиищрэ пщагъэмрэ зэхипщэ-
ри игъэувыжащ, тхьэвыр тэджыху.

ЩIыбым фыкъызэрыдэмынэным и ужь фит

22 Хьисэ Ерусэлим здэкIуэм, къалэхэм, жылэхэм дыхьэурэ,
цIыхухэр иущийрт. 23 Абы зыгуэр къеупщIащ:

– Зи щIыхьыр ин, къемэтмахуэм цIыху мащIэ тIэкIу фIэ-
кIа къемылыну ара?

24 – Куэбжэ зэвымкIэ фызэрыдыхьэным и ужь фит Iэмал
зэриIэкIэ, – итыжащ Хьисэ жэуап, – сыту жыпIэмэ, нывжы-
зоIэ, цIыху куэд дыхьэну хэтынущ, ауэ дыхьэфынукъым.
25 Унэр зейр къэтэджрэ куэбжэр къигъэбыдэжа нэужь, «Зи

[i] **13:19** *Андэгурэдэгу* – горчицэ фIыцIэ жыхуаIэращ. Журтхэм хабзэ яхуэхъуауэ, Iуэхугъуэ цIыкIухэм щытепсэлъыхькIэ, зытепсэлъыхьыр андэгурэдэгум хуагъадэу щытащ, и жылэр зэрыжьгъейм щхьэкIэ.

щIыхьыр ин, куэбжэр къытхуIух» жыфIэрэ куэбжэм фытеуIуэу щIыбым фыкъыдэнэнущ. Ауэ унэр зейм мыпхуэдэу къывжиIэнущ: «Фыхэтми, дэнэ фыкъикIами, сщIэркъым».
26 Фэ мыпхуэдэу жыфIэнущ абы щыгъуэ: «Дэ уи гъусэу дефэу, дешхэу, ди уэрамхэм дыщыбущийуэ щытакъэ?» 27 Ауэ
абы мыпхуэдэу жэуап къывитыжынущ: «Фыхэтми, дэнэ фыкъикIами, сщIэркъым. Си пащхьэм фикI, бзаджащIэхэ!» 28 Ибрэхьим, Исхьэкъ, Екъуб сымэ, бегъымбархэри я
гъусэу, Тхьэр щытепщэ щIыпIэм хэщIапIэ къащылъысауэ, ауэ фэ фыкъыIуахужу щыфлъагъукIэ, фыпыхьэнущ, фи
IэфракIэм федзэкъэжынущ. 29 ЦIыхухэр къуэкIыпIэмкIи,
къухьэпIэмкIи, ищхъэрэкIи, ипщэкIи къикIынурэ, Тхьэр щытепщэ щIыпIэм къыщаIэтыну гуфIэгъуэшхуэм хэтынущ.
30 Иджыпсту я ужь итхэр я пэ иувэнущ, я пэ итхэр я ужь къинэнущ абы щыгъуэ.

Еууей, Ерусэлим, Ерусэлим!

31 Абы хэту фарисей гуэрхэр къакIуэри, Хьисэ къыжраIащ:

– Мы щIыпIэр къыубгынэмэ, нэхъыфIщ, Хьирэд уригъэукIыну хэтщ.

32 – ФыкIуи, а бажэм мыпхуэдэу схужефIэж, – яжриIащ абыхэм Хьисэ, – «Сэ ноби пщэдеи цIыхухэм жинхэр къахэсхужу икIи згъэхъужу сахэтынущ, ауэ махуэ ещанэм си Iуэхур сыухынущ».
33 Сэ ноби, пщэдеи, пщэдеймыщкIи сыкъэмыувыIэу сыздэкIуэм сыкIуэн хуейщ, сыту жыпIэмэ бегъымбарыр Ерусэлим фIэкIа нэгъуэщI щIыпIэ щаукIынкIэ Iэмал зимыIэщ.

34 Еууей, Ерусэлим, Ерусэлим! Тхьэм и бегъымбархэр зэтезыукIэу, Тхьэм и лIыкIуэхэр зи уэрамхэм мывэкIэ щаукI. Къуалэбзум и шыр цIыкIухэр и дамэ щIагъым щызэрызэхуишэсым хуэдэу, сэри сыт хуэдизрэ уи бынхэр зэкъуэт сщIыуэ зэхуэсшэсыну сыхэта, ауэ фэ вдакъым.
35 Иджы фи Унэр нэщI хъуауэ фэ къыфхуонэж. НывжызоIэ, «Зиусхьэным и цIэкIэ къытхуэкIуэращ щIыхьыр зейр» жыфIэху, сыкъэфлъагъужынукъым.

14

Бэг уз зэфыкI лIы гуэр Хьисэ зэригъэхъужар

[1] Щэбэт махуэу, фарисейхэм я унафэщI лIы гуэрым Хьисэ
иригъэблагъэри, Iэнэ къыхуищтащ. ХьэщIэхэм я нэр Абы
трамыгъэкIыу кIэлъыплъырт. [2] ЦIыхур зыгъэбэг уз ефыкIыу
лIы гуэр Хьисэ и пащхьэм къиуващ. [3] Хьисэ теурэт егъэджакIуэхэмрэ фарисейхэмрэ захуигъазэри, мыпхуэдэу еупщIащ:

– Щэбэт махуэм цIыхур бгъэхъуж хъуну, хьэмрэ мыхъуну? – жиIэри.

[4] Зыри жаIэртэкъым. ЩыжамыIэм, Хьисэ сымаджэм теIэбэщ, игъэхъужри иутIыпщыжащ. [5] Мыдрейхэм яжриIащ итIанэ:

– Зыгуэрым фи къуэр е фи выр псым хэхуэмэ, асыхьэтым къыхэфхыжынукъэ, ар щэбэт махуэу щыт пэтми?

[6] Зыри къыжраIэфакъым абыхэм.

Зызыгъэлъагэм и пщIэр ехуэхынущ, зызыгъэлъахъшэм и пщIэр Тхьэм иIэтынущ

[7] ХьэщIэхэм тIысыпIэ хэплъыхь ящIу щилъагъум, Хьисэ
абыхэм мыпхуэдэу яжриIащ:

[8] – ГуфIэгъуэ зиIэ гуэрым уригъэблагъэмэ, жьантIэм умыкIуэ, уэ нэхърэ зи пщIэр нэхъ лъагэ гуэр къррагъэблэгъауэ
къыщIэкIмэ, [9] уезыгъэблэгъа бысымым мыпхуэдэу къыбжи-
Iэнущ: «Мыр а уздэщысым деж гъэтIысыт». Уи напэр текIауэ
IэнэкIэм укъыпытIысхьэжын хуей хъунущ абы щыгъуэ. [10] Ауэ
уэ ущрагъэблагъэкIэ, кIуэи, Iэнэм и кIэ дыдэм деж щетIысэх,
уезыгъэблэгъам мыпхуэдэу къыбжиIэн щхьэкIэ: «Ныбжьэгъу,
мыдэ къыдэкIуэтейт». Iэнэм къыбдыщыс псоми ялъагъуу уи
пщIэр лъагэ хъунущ абы щыгъуэ. [11] Аращи, зызыгъэлъагэм и
пщIэр ехуэхынущ, зызыгъэлъахъшэм и пщIэр Тхьэм иIэтынущ.

[12] Хьисэ езыгъэблэгъа бысымым мыпхуэдэу жриIащ итIанэ:

– Шэджагъуэм е пщыхьэщхьэм Iэнэ къыщыпщтэкIэ, уи ныбжьэгъуи, уи къуэши, уи Iыхьлыи, уи гъунэгъу къулейхэми

уемыджэ, сыту жыпIэмэ абыхэм уэри урагъэблэгъэжынурэ
яхуэпщIар къыпхуащIэжа хуэдэу хъунущ. [13] Ауэ уэ Iэнэ къы-
щыпщтэкIэ, факъырэхэр, ныкъуэдыкъуэхэр, щIакъуэхэр,
нэфхэр егъэблагъэ. [14] Мис абы щыгъуэ гъуэгу махуэ утеуващ,
абыхэм яхуэпщIар къыпхуащIэжыфынукъыми. Ауэ уэ Тхьэм
къыпхуищIэжынущ цIыху щыпкъэ лIахэр къыщытэджыжыну
махуэм.

Тхьэр къыщоджэм деж жыIэщIэу щыт

[15] Iэнэм къыдыщыс гуэрым ар щызэхихым, Хьисэ къыжри-
Iащ:

– Тхьэм и Тепщэныгъэр нахуэу къэлъэгъуа нэужь, абы
къыщаIэтыну гуфIэгъуэм хэтынур гъуэгу махуэ теуващ.

[16] – ЛIы гуэрым Iэнэшхуэ къигъэуври, цIыху куэдым
еджащ, – жиIащ Хьисэ. [17] – Iэнэм пэрытIысхьэн щыхуей
сыхьэтыр къыщысым, и унэIутыр зэджахэм я деж игъа-
кIуэри, Iэнэр зэрыхьэзырыр яжрыригъэIащ. [18] Ауэ зэгу-
рыIуа нэхъей псори къелъэIужащ зэрыхуемыблэгъэфым
щхьэкIэ губгъэн яхуимыщIыну. Зым мыпхуэдэу къиIуэ-
хуащ: «Сэ щIы Iыхьэ къэсщэхуащи, сыкIуэу семыплъу хъу-
нукъым, кхъыIэ, губгъэн къысхуумыщI». [19] Адрейми мып-
хуэдэу къиIуэхуащ: «ТанипщI къэсщэхуащи, я щытыкIэм
сеплъыну сокIуэри, кхъыIэ, емыкIу къысхуумыщI». [20] Еща-
нэми мыпхуэдэу жиIащ: «Фыз къэсшащи, сынэкIуэфыну-
къым». [21] Арати, унэIутым къигъэзэжри, къыжраIар и тхьэ-
мадэм хуиIуэтэжащ. Апхуэдэу щыхъум, Iэнэ къызэтезыгъэ-
увар къэгубжьри, и унэIутым жриIащ: «Къалэм и уэра-
мышхуэхэми уэрам зэвхэми псынщIэу ирикIуи, факъырэ-
хэр, ныкъуэдыкъуэхэр, нэфхэр, щIакъуэхэр си унэ къишэ».
[22] УнэIутым къыщигъэзэжым, и тхьэмадэм жриIащ: «Зи
щIыхьыр ин, уи унафэр згъэзэщIащ, ауэ иджыри тIысыпIэ
нэщI Iэнэм иIэщ». [23] Тхьэмадэм унэIутым жреIэ абы щыгъуэ:
«Къалэм дэкIи, губгъуэ гъуэгухэм техьэ, бжыхь лъабжьэ-
хэр щIэщыкI икIи къыпхуэзэу хъуар си деж къэкIуэну къыте-
гъэхьэ, си унэм цIыхур щIэз хъун щхьэкIэ. [24] НывжызоIэ,

хъыбар зэзгъащIэу къэмыкIуахэм щыщу зыри си Iэнэ къэ-
тIысынукъым».

Хьисэ и Iумэтым уитыныр Iуэху тыншкъым

25 Хьисэ и гъусэу цIыху куэд кIуэрт. Абыхэм захуигъазэри
яжриIащ:
26 – Си Iумэтым итхэм я адэ-анэхэм, я фызхэм, я бынхэм,
я къуэшхэм, я шыпхъухэм, уеблэмэ я псэм нэхърэ нэхъыфIу
сыкъамылъагъумэ, си гъэсэн хъунукъым. 27 Си ужь къиувэу
Сэр щхьэкIэ гугъу зезымыгъэхьыфыр, уеблэмэ и гъащIэр
итыну мыхьэзырыр си гъэсэн хъунукъым. 28 Фэ фщыщ гуэрым
чэщанэ иухуэну мурад ищIмэ, тIысу текIуэдэнур къипщытэну-
къэ япэщIыкIэ, лэжьыгъэр и кIэм нигъэсыфынрэ нимыгъэсы-
фынрэ ищIэн щхьэкIэ? 29 Армырамэ, лъабжьэр игъэувауэ, чэ-
щанэр хунэмыгъэсыжмэ, ар зылъагъухэм ауан къащIынущ,
30 мыпхуэдэу жаIэурэ: «Мы лIым чэщанэ иухуэну щIидзат,
ауэ хунэгъэсыфакъым».
31 Хьэмэрэ мыпхуэдэ жытIэнщ: нэгъуэщI пащтыхьым езэ-
уэну зызыгъэхьэзыр пащтыхьыр тIысу япэщIыкIэ егупсысы-
нукъэ минипщI фIэкIа мыхъу и дзэмкIэ мин тIощI хъууэ
къыхуэкIуэ дзэм езэуэфынрэ емызэуэфынрэ? 32 Емызэуэфы-
нумэ, бийр жыжьэ щIыкIэ и лIыкIуэхэр игъэкIуэнурэ, зэгу-
рыIуэныгъэ къарищIылIэну иригъэлъэIунущ.
33 Абы ещхьу, фэ фщыщ дэтхэнэ зыми и гур и мылъкум
къыбгъэдимыгъэкIмэ, си гъэсэн хъунукъым.

Шыгъур мышыугъэмэ, сыт и сэбэп?

34 – ЗэрыфщIэщи, шыгъур фIыщ. Ауэ шыгъум и шы-
угъэр щIэкIмэ, ар зыкIи шыугъэ пхуэщIыжынукъым. 35 Ар
зыкIи къыпхуэгъэсэбэпынукъым итIанэ, уеблэмэ щIым
хэбдзэми, щIыр абыкIэ пхуэгъэпшэрынукъым. Апхуэдэ
шыгъур, зыкIи щымыгугъыжу, хыфIадзэж. ТхьэкIумэ зи-
Iэм жысIэр зэхрырех.

15

Мэл кӀуэдам теухуа щӀагъыбзэ

1 Тезыр ахъшэ къыхэзыххэмрэ гуэныхьлыуэ ялъытэхэмрэ
Хьисэ жиӀэм едэӀуэну къекӀуалӀэрт. 2 Фарисейхэмрэ теурэт
егъэджакӀуэхэмрэ ар яфӀэмыфӀу, мыпхуэдэу жаӀащ:
– Мыбы гуэныхьлыхэр зрегъэгъусэ, абыхэм ядошхэ.
3 Хьисэ щӀагъыбзэ къригъэжьащ абы щыгъуэ:
4 – Фэ фщыщ гуэрым мэлищэ иӀэу жытӀэнщ. АтӀэ а мэл-
хэм щыщ зы абы фӀэкӀуэдмэ, ежьэу мэл кӀуэдар къигъуэты-
жыху къилъыхъуэнукъэ, мэл бгъущӀрэ бгъур губгъуэм къри-
нэу? 5 Къигъуэтыжа нэужь, и дамэм гуфӀэу трилъхьэнурэ, 6 и
унэм кӀуэжынущ, и ныбжьэгъухэмрэ и гъунэгъухэмрэ къри-
джэнурэ, мыпхуэдэу яжриӀэнущ: «Си мэл кӀуэдар къэзгъуэ-
тыжащи, фыкъакӀуи, фыкъыздэгуфӀэ!» 7 НывжызоӀэ, ещ-
хьыркъабзэу, тобэ къыщӀахьыжын щхьэусыгъуэ зимыӀэ цӀыху
щыпкъэ бгъущӀрэ бгъум елъытауэ, тобэ къэзыхьыж зы гуэ-
ныхьщӀакӀуэ закъуэм щхьэкӀэ уафэм щыӀэну гуфӀэгъуэр нэхъ
инщ.

Дыжьын кӀуэдам теухуа щӀагъыбзэ

8 – Е цӀыхубз гуэрым дыжьын жыгъеипщӀ иӀэу жытӀэнщ.
АтӀэ а дыжьынипщӀым щыщу абы зы фӀэкӀуэдмэ, уэздыгъэр
пигъанэу набдзэгубдзаплъэу унэр къипхъэнкӀыурэ лъыхъуэ-
нукъэ, дыжьыныр къигъуэтыжыху? 9 Къигъуэтыжа нэужь, и
ныбжьэгъухэмрэ и гъунэгъухэмрэ къриджэнурэ, мыпхуэдэу
яжриӀэнущ: «СфӀэкӀуэдауэ щыта си дыжьыныр къэзгъуэты-
жащи, фыкъакӀуи, фыкъыздэгуфӀэ!» 10 НывжызоӀэ, ещхьыр-
къабзэу, Тхьэм и мелыӀычхэри мэгуфӀэ тобэ къэзыхьыж зы
гуэныхьщӀакӀуэм щхьэкӀи.

Къуэ щхьэрыуам теухуа щӀагъыбзэ

11 – ЛӀы гуэрым къуитӀ иӀэт, – жиӀащ Хьисэ. – 12 Нэхъы-
щӀэм адэм мыпхуэдэу жриӀащ: «Ди адэ, уи щӀэиным щыщу
къыслъысын хуейр къызэт». Апхуэдэу щыхъум, адэм мылъкур

зэшхэм яхуигуэшащ. [13] Куэди дигъэкIакъым, къылъысар зэ-
щIикъуэри, къуэ нэхъыщIэр щIыпIэ жыжьэ гуэрым кIуащ. А
щIыпIэм щыIэху, мыхъумыщIэ псэукIэм зритри, и мылъкур
Iисраф ищIащ абы. [14] И мылъкум щыщу зыри къуэмылъыжу
къыщынэм, а щIыпIэм гъаблэшхуэ къыщыхъури, ар къулей-
сыз дыдэ хъуащ. [15] Апхуэдэу щыхъум, щIалэр а щIыпIэм
щыщ лIы гуэрым деж кIуэри, хуэлIыщIэну гурыIуащ. ЛIым
ар и губгъуэм игъэкIуащ, и кхъуэ хъушэр иригъэгъэхъуну.
[16] Кхъуэм ирагъэшх Iусыр ишхыну ехъуапсэ хъуат щIалэр, ауэ
кхъуэ Iуси зыми кърситыртэкъым. [17] ЩIалэр зыщIэгупсысыж-
ри, мыпхуэдэу жиIащ: «Си адэм сыт хуэдиз лIыщIэ иIэми,
псоми яшхын пэрыхьэту ягъуэт, сэ мыбы шхын щхьэкIэ сы-
щолIэ. [18] Си адэм деж сыкIуэжынщи, мыпхуэдэу жесIэнщ:
Си адэ, Тхьэми уэри сынывэкъуэншэкIащ, [19] сыуикъуэу жыс-
Iэнуи схуэфащэкъым, лIыщIэу сыкъащтэ». [20] Ар жиIэщ,
тэджри, и адэм деж кIуэжыну ежьащ.

Адэм и къуэр къэкIуэжу жыжьэу щилъагъум, и гур щIэ-
узащ, итIанэ пежажьэщ, зридзри, IэплIэ, ба хуищIащ.
[21] ЩIалэм и адэм жриIащ: «Си адэ, Тхьэми уэри сынывэ-
къуэншэкIащ, сыуикъуэу жысIэнуи схуэфащэкъым». [22] Ауэ
адэм унэIутхэм мыпхуэдэу яжреIэ: «Щыгъын нэхъыфI дыдэр
псынщIэу къыхущIэфхи, къыщыфтIагъэ, и Iэм Iэлъын
Iэрыфлъхьэ, и лъакъуэми вакъэ лъыфтIагъэ. [23] Танэ гъэшха
къыщIэфши, фIэвгъэж, дыгуфIэнщ, танэр тшхынщ. [24] Си
къуэр лIати, къэпсэужащ, кIуэдати, къэдгъуэтыжащ!» Арати,
гуфIэгъуэр яублащ.

[25] Адэм и щIалэ нэхъыжьыр губгъуэм щыIэт абы щыгъуэ.
КъыщыкIуэжым, унэм къэблэгъэжауэ, макъамэ макъэ
Iэгуауэ макъэ пщIантIэм къыдэIукIыу зэхихащ. [26] Щызэхи-
хым, унэIутхэм ящыщ зы ириджэри, гуфIэгъуэр къыщIаIэтам
и щхьэусыгъуэм щIэупщIащ. [27] «Уи къуэшыр къекIуэлIэ-
жащ, – жиIащ унэIутым. – Уи адэм ар псэууэ, узыншэу къы-
зэрыIэрыхьэжам щхьэкIэ танэ гъэшха фIыдигъэгъэжащ».
[28] Къуэ нэхъыжьым ар щызэхихым, къэгубжьри, дыхьэжын
идакъым. Ауэ адэр къыдэкIри, къеубзэу къелъэIуащ: «Ныды-
хьэж, си къуэ», – жиIэри. [29] Къуэ нэхъыжьым адэм мыпхуэдэу

жриIащ: «Сэ илъэс дапщэ хъуауэ сыпхуэлажьэми, зэи уи унафэ сыщIэкIакъым. ИтIани зы чыцI къызэпту си ныбжьэгъухэмрэ сэрэ ди нэгу зедбгъэгъэужьакъым.
[30] Ауэ уи мылъкур куэпэчхэм ятезыгъэкIуэда уи къуэр къекIуэлIэжати, танэ гъэшха хуэбукIащ».
[31] Адэм мыпхуэдэу жиIащ абы щыгъуэ: «Си щIалэ! Уэ сыт щыгъуи узигъусэщ, сиIэ псори ууейщ.
[32] Дымынэщхъейуэ дынэщхъыфIэн, дыгуфIэн хуейт иджыпсту, уи къуэшыр лIати, къэпсэужащ, кIуэдати, къэдгъуэтыжащ».

ꕥ 16 ꕥ

Гуэнтет хьэрэмыгум теухуа щIагъыбзэ

[1] Хьисэ и гъэсэнхэм яжриIащ итIанэ:

– ЦIыху къулей гуэрым гуэнтет иIэт. Гуэнтетым уи мылъкур Iисраф пфIещI, жаIэри къулейм бзэгу хуахьащ.
[2] Арати, абы гуэнтетыр ириджэри, къеупщIащ: «Уэр щхьэкIэ жаIэу зэхэсхыр сыт? Си мылъкур зэрызепхьэмкIэ жэуап тэмэму къызэтыт, уэ си мылъкур афIэкI пIэщIэлъыжынукъым».

[3] «Сыт иджы сщIэнур? – жиIащ гуэнтетым игукIэ. – Си тхьэмадэм си лэжьыгъэр стрехыж. ЩIы къысхуэтIынукъым, факъырэIус сыщIэлъэIуну си дзэр мэш.
[4] Си лэжьыгъэр стрихыжмэ, цIыхухэм я унэ сыщIагъэхьэн щхьэкIэ, сщIэнур къэсщIащ».
[5] Арати, гуэнтетым и тхьэмадэм и щIыхуэ зытелъ цIыхухэр зырызурэ къриджэу щIидзащ. «Си тхьэмадэм ептыжын хуейуэ дапщэ птелъыр?» – еупщIащ гуэнтетыр зым.
[6] «Дагъэ фэндырищэ стелъщ», – жиIащ абы. «Мис уи щIыхуэ тхылъыр, тIыси, щэм и пIэкIэ псынщIэу щэ ныкъуэ итхэ».
[7] Гуэнтетыр къыкIэлъыкIуэм еупщIащ: «Уэ дапщэ птелъыр?» «Гуэдз къэпищэ стелъщ», – жиIащ абыи. «Уи щIыхуэ тхылъыр къащти, пщIей итхэ», – жиIащ гуэнтетым.

[8] Тхьэмадэр гуэнтет хьэрэмыгум щытхъуащ губзыгъэу къызэрыщIэкIам щхьэкIэ; сыту жыпIэмэ Тхьэм и бынхэм елъытауэ, мы дуней нэпцIым и бынхэр нэхъ губзыгъэу къыщIокI, езыхэм ещхь гуэрхэм Iуэху щыдащIэкIэ.
[9] НывжызоIэ, мы дуней нэпцIым щывиIэ мылъкумкIэ ныбжьэгъу зэвгъэгъуэт, фи

мылъкур фыуха нэужь, мыкӀуэдыжын псэупӀэхэм абыхэм
фрагъэблэгъэн щхьэкӀэ.
10 МащӀэмкӀэ пэж цӀыхур куэдымкӀи пэжу щытынущ. Ма-
щӀэмкӀэ пэжу щымытыр куэдымкӀи пэжу щытынукъым. 11 Мы
дуней нэпцӀым пыщӀа мылъкур дзыхь зыхуащӀ хъун цӀыхуу
фыщымытмэ, хэт фэ мылъку нэсыр фи ӀэмыщӀэм изылъхьэ-
нур? 12 Хьэмэрэ хамэ мылъкур дзыхь зыхуащӀ хъун цӀыхуу фы-
щымытмэ, фэ езым фыфей хъун мылъку хэт къывэзытынур?
13 Зы лӀыщӀэр тхьэмадитӀым зэуэ хуэлӀыщӀэн лъэкӀынукъым;
сыту жыпӀэмэ зыр фӀыуэ имылъагъуу, адрейр илъагъуу щыты-
нущ; зым хуэпэжу, адрейм нэмыплъ ириту щытынущ. Тхьэми
мылъкуми зэхуэдэу фыхуэлэжьэн флъэкӀынукъым.
14 Ахъшэ фӀыуэ зылъагъу фарисейхэм ар щызэхахым, Хьи-
сэ ауан къащӀащ. 15 Ауэ Хьисэ абыхэм яжриӀащ:

– ЦӀыху щыпкъэу адрейхэм закъыщывгъэхъу щхьэкӀэ, фи гум илъыр Тхьэм ещӀэ. ЦӀыхухэм пщӀэ зыхуащӀ Ӏуэхугъуэхэр Тхьэм дежкӀэ гущыкӀыгъуэщ.

Тхьэм и Хабзэр зэи кӀуэдыжынукъым

16 – Теурэтымрэ бегъымбархэм я тхылъхэмрэщ щыӀар,
Яхья къэкӀуэху. Иджы Тхьэм и Тепщэныгъэм и хъыбарыр
яӀуатэу щӀадзащ икӀи абы и жьауэм щӀэувэну хэти хуабжьу
щӀокъу. 17 Уафэри щӀылъэри нэхъ кӀуэдыжыгъуафӀэ хъунущ
Теурэт Хабзэм зы хьэрф хэкӀуэдыкӀыным нэхърэ.

Фыз игъэкӀыжыным теухуауэ

18 – Зи фыз изыгъэкӀыжу нэгъуэщӀ фыз къэзышэжым зинэ ищӀауэ мэхъу. Абы хуэдэу, кърагъэкӀыжа фыз къэзышэми зинэ ещӀэ.

Къулеижьымрэ Лазыррэ

19 – Къулеижь гуэр псэурт, – къыпищащ Хьисэ. – Абы
зыкърихыу зихуапэрт, махуэ къэс ефэу, ешхэу, и нэгу зригъэ-
ужьу псэурт. 20 Къулеижьым и куэбжэм деж зы факъырэ
Ӏулът, Лазыр и цӀэу. Лазырым и щӀыфэр бэгум зэщӀищтат.
21 Къулеижьым и Ӏэнэм къехуэх кӀэрыхубжьэрыхухэмкӀэ и

ныбэм из ищIыну хъуапсэрт ар. Хьэхэр къыбгъэдэлъадэурэ, и
щIыфэм тет бэгухэм къебзейрт. [22] Арати, факъырэр лIащ
икIи мелыIычхэм ар Ибрэхьим деж яхьри бгъэдагъэтIысхьащ.
[23] Къулеижьри лIэри щIалъхьэжащ. Жыхьэнмэм щыIэу и
псэм хьэзабыр телъу, и нэр иIэтщ, дэплъейри, жыжьэу Ибрэ-
хьим илъэгъуащ, Лазыри абы бгъэдэсу. [24] Щилъагъум, джащ:
«Ди адэ Ибрэхьим, гущIэгъу къысхуэщI. Лазыр къысхуэгъа-
кIуи, и Iэпэр псым хищIэурэ си бзэгур схуегъэгъэупщIыIу,
сыту жыпIэмэ мы мафIэ сызыхэтым хуабжьу гугъу сыщохь».

[25] «Си щIалэ, – жиIащ Ибрэхьим, – уигу къэгъэкIыж ду-
нейм ущытетам уэ фIыгъуэ ущымыщIэу, Лазыр гугъу ехьу зэ-
рыщытар. Иджы ар мыбы щотынш, уэ абы гугъу ущохь.
[26] Абы къищынэмыщIауэ, фэрэ дэрэ дякум щыхупIэ куу
дэлъщ, мыбы никIыу абы нэкIуэну хуейр нэмыкIуэфын икIи
абы къикIыу мыбы къэкIуэну хуейр къэмыкIуэфын щхьэкIэ».

[27] «АтIэ ди адэ, – жиIащ къулейуэ щытам, – сынолъэIу, си
адэм и унэм Лазыр схуэбгъэкIуэну. [28] Къуэшитху сиIэщи,
ахэри мы хьэзаб шэчыпIэм къэмыкIуэн щхьэкIэ, сакъыну
схужрегъэIэж».

[29] «Абыхэм Мусэрэ бегъымбархэмрэ я тхылъхэр яIэщ, а
тхылъхэм ярытым тету ирепсэу», – жиIащ Ибрэхьим.

[30] «Хьэуэ, ди адэ Ибрэхьим, – жиIащ къулеижьу щытам, –
лIахэм я лIыкIуэу зыгуэр яхуэкIуэмэ, тобэ къахьыжынущ».

[31] «Мусэрэ бегъымбархэмрэ я тхылъхэм ярытым тету мып-
сэумэ, лIахэм зыгуэр къахэтэджыкIыжми, я фIэщ хъуну-
къым», – къитыжащ жэуап Ибрэхьим.

17

Хьисэ и гъэсэнхэр зэриущияр

[1] – ЦIыхур гуэныхьым тезыгъэгушхуэ гуэр сыт щыгъуи
щыIэнущ. Ауэ гъуэгу мыгъуэ теуващ цIыхур гуэныхь щIэным
тезыгъэгушхуэр, – яжриIащ Хьисэ и гъэсэнхэм. [2] – Апхуэдэ
цIыхум дежкIэ и пщэм щхьэл мывэ иращIэрэ хым хадзэмэ,
нэхъыфIщ мы къызэрыгуэкI цIыхухэм ящыщ зы гуэныхь

щIэным тригъэгушхуэ нэхърэ. 3 Аращи, фысакъ! Уи къуэшым
гуэныхь зыпылъ Iуэху илэжьмэ, гуэныхь къызэрихьар жеIи,
тобэ къихьыжмэ, хуэгъэгъу. 4 Уеблэмэ зы махуэм къриубыдэу
блэнейрэ къокъуэншэкIрэ гуэныхь къихьмэ, хуэгъэгъу, къи-
гъэзэжрэ, «сыхущIегъуэжащ» къыбжиIэху.

5 – Ди фIэщхъуныгъэр нэхъ ин тхуэщI, – къелъэIуащ Зи-
усхьэным и лIыкIуэ пщыкIутIыр.

6 – Андэгурэдэгум и жылэм хуэдиз хъун фIэщхъуныгъэ фиIэу
мы жыгым «Уи лъабжьэ дыдэм деж зыкъыщыхэтхъи, хым зы-
щыхэсэ» жефIэмэ, къывэдэIуэнущ, – жиIащ Зиусхьэным.

7 – Фэ фщыщ гуэрым и унэIутым щIы ивэу е мэл игъэхъуу
жытIэнщ. АтIэ унэIутыр губгъуэм къикIыжа нэужь, «Псын-
щIэу къакIуи, Iэнэм къэтIыс» жепIэну абы? 8 Си гугъэкъым
жепIэну. Абы и пIэкIэ: «Пщыхьэщхьэшхэ къысхуэгъэхьэзыр
икIи уи бгыр щIэпхи, сышхэху, сефэху къысщхьэщыт, итIанэ
уэ езыр шхэ икIи ефэ» жыпIэнукъэ? 9 Уи унафэр зэригъэза-
щIэм щхьэкIэ фIыщIэ хуэпщIыну уи унэIутым? Си гугъэ-
къым хуэпщIыну. 10 Фэри вгъэзэщIэн хуей къалэныр щыв-
гъэзащIэкIэ, мыпхуэдэу жыфIэ: «Мыхьэнэ зимыIэ дыунэIутщ
дэ, длэжьын хуейр длэжьауэ аркъудейщ».

Уэшын уз зэфыкI лIипщI
Хьисэ зэригъэхъужар

11 Ерусэлим щыкIуэм, Хьисэ Самариемрэ Гэлилеймрэ я
кум дэту кIуэцIрыкIащ. 12 Жылэ гуэрым щыдыхьэм, уэшын
уз зэфыкI лIипщI къыIущIащ. Хьисэ пэIэщIэу къэувыIэри,
13 макъышхуэкIэ къэджащ ахэр:

– Хьисэ! УщиякIуэ! ГущIэгъу къытхуэщI.

14 Хьисэ ахэр щилъагъум, мыпхуэдэу яжриIащ:

– ФыкIуи, дин гъуазэхэр зэвгъэплъ.

Сымаджэхэр ежьэри, гъуэгу тетыхукIэ узыр япкърыкIы-
жащ. 15 Сымаджэу щыта лIипщIым ящыщ зым зэрыхъужар
щилъагъум, Тхьэм макъышхуэкIэ щIыхь хуищIурэ къигъэ-
зэжщ, 16 и нэкIумкIэ щIым еIусэу Хьисэ и лъабжьэм зыщIи-
дзэри, фIыщIэшхуэ хуищIащ. А лIыр езыр Самарие хэкум
щыщт, хамэт.

17 – Псори фыхъужатэкъэ? – жиІащ Хьисэ. – АтІэ адрей
бгъур дэнэ здэщыІэр? 18 Къигъэзэжу Тхьэм щІыхь хуэзыщІын
къахэмыкІауэ ара абыхэм, мы хамэ цІыхум фІэкІа? – 19 Хьи-
сэ а цІыхум мыпхуэдэу жриІащ итІанэ: – Уи фІэщхъуныгъэм
уигъэхъужащ, тэджи, кІуэж.

Тхьэм и Тепщэныгъэр къыщысыну пІалъэм фарисейхэр щІоупщІэ

20 – Тхьэм и Тепщэныгъэр къыщысынур дапщэщ? – жаІэу
фарисейхэр Хьисэ щеупщІым, мыпхуэдэу къажриІащ:
– Тхьэм и Тепщэныгъэр нэрылъагъуу къэкІуэнукъым,
21 икІи «Мес е мис ар» жаІэнукъым, сыту жыпІэмэ Тхьэм и
Тепщэныгъэр фэ езым къыфхэтщ.

22 Хьисэ и гъэсэнхэм мыр яжриІащ итІанэ:
– ЦІыхум и Къуэм и махуэхэм щыщ зы «тлъагъужарэт»
щыжыфІэну зэман къэкІуэнущ, ауэ флъагъужынукъым.
23 «Мыдэ щыІэщ ар», е «модэ щыІэщ» къывжаІэнущ, ауэ фа-
кІэлъемыжьэ апхуэдэу жызыІэхэм, фи пІэ фисыж, 24 сыту
жыпІэмэ уафэм и зы гъунэм къыщыщІэдзауэ адрей гъунэм
нэсыху уафэхъуэпскІым уэгур къызэригъэнэхум хуэдэу, ЦІы-
хум и Къуэри къэлъэгъуэнущ, мы дунейм къыщигъэзэжкІэ.
25 Ауэ япэщІыкІэ гугъуехь куэд игъэвын икІи мы щІэблэм
ямыдэу зыхахун хуейщ ар.

26 ЦІыхум и Къуэм и къэгъэзэжыгъуэм и пэ къихуэу ду-
нейм и щытыкІэнур Нухь и зэманым дунейм и щытыкІам
ещхьыркъабзэу щытынущ. 27 Нухь и зэманым цІыхухэр ефэу,
ешхэу, фыз къашэу, лІы дэкІуэу щытащ, Нухь кхъухьым
щитІысхьа махуэм нэсыху. ИтІанэ псыдзэр къащІэуэри псо-
ри хэкІуэдащ. 28 ЛутІ и зэманми дунейр апхуэдэу щытащ:
цІыхухэр ефэу, ешхэу, зыгуэр къащэхуу, ящэу, гъавэ ягъэ-
кІыу, унэ яухуэу. 29 Ауэ ЛутІ Сэдом къалэм къыщыдэкІа ма-
хуэм мафІэрэ тхъуэбзащхъуэрэ къалэм къытехэри, псори
зэтрисхьащ.

30 ЦІыхум и Къуэр цІыхухэм къащыхуэлъэгъуэну махуэми
дунейр апхуэдэу щытынущ. 31 А махуэм унащхьэм тетыр
къремых унэм щІэлъ и щыгъыныр къищтэну, губгъуэм итми

и унэм иремыгъэзэж. 32 ЛутI и фызым къыщыщIар[i] фигу
къэвгъэкIыж. 33 Зи псэр зыхъумэжыну хуейм и псэр фIэкIуэ-
дынущ, зи псэр зытым и псэр хъума хъунущ. 34 НывжызоIэ, а
жэщым цIыхуитI зы пIэм хэлъу щытынущ, ауэ мелыIычхэм
зыр къагъэнэнурэ адрейр здащтэнущ. 35 ЦIыхубзитI зэгъусэу
хьэжэнущ, ауэ мелыIычхэм зыр къагъэнэнурэ адрейр здащтэ-
нущ. 36 ЦIыхуитI губгъуэм итынущ, ауэ мелыIычхэм зыр къа-
гъэнэнурэ адрейр здащтэнущ.

37 – Зи щIыхьыр ин, дэнэ ар къыщыхъунур? – еупщIащ
цIыхухэр Хьисэ.

– Хьэдэ здэщыIэм хьэдэ зыших бгъэжьхэр къыщетIысэхы-
нущ, – къаритыжащ жэуап Хьисэ.

18

Фызабэмрэ хеящIэмрэ ятеухуа щIагъыбзэ

1 Хьисэ и гъэсэнхэр тхьэ елъэIу зэпыту щытын щхьэкIэ
икIи я гур зэи мыкIуэду дунейм тетын папщIэ, щIагъыбзэ
зыщIэлъ хъыбар яжриIащ:

2 – Къалэ гуэрым зы хеящIэ дэст, Тхьэми щымышынэу,
цIыхухэми ящымыукIытэу. 3 А къалэм фызабэ гуэри дэст.
Фызабэр хеящIэм къыкIэлъикIухьурэ елъэIурт: «Си дэуэгъум
лей къыскIэлъызэримыхьэн щхьэкIэ, къысщхьэщыж», – жи-
Iэурэ. 4 Фызабэр зыщIэлъэIур хеящIэм къыхуимыщIэурэ зэ-
маныфI дэкIауэ, игукIэ мыпхуэдэу жиIащ: «Тхьэм сыщымы-
шынэми, цIыхухэм сащымыукIытэми, 5 мы фызабэр си ужь
икIын папщIэ, сыкъыщхьэщыжынщ, къыскIэлъижыхьурэ си
щхьэр симыгъэужэгъун щхьэкIэ».

6 ЦIыху щыпкъэу щымыт пэтми, а хеящIэм жиIэм феплъыт,
– къыпищащ Зиусхьэным. – 7 АтIэ Тхьэм къыхихахэу жэщи
махуи абы елъэIу цIыхухэм ар дауэ къащхьэщымыжынрэ?

---

[i] 17:32 *ЛутI и фызым къыщыщIар* – ЛутI и фызыр Сэдом къалэм ма-фIэ къытемыхэ щIыкIэ къыдаша пэтми, и гур а къалэм къыдина мылъкумкIэ плъэрти, хэкIуэдауэ щытащ.

Дауэ зыпигъэплъэн ахэр, лей къатехьэху? 8 НывжызоIэ, щIэх
дыдэ къащхьэщыжынущ. Ауэ ЦIыхум и Къуэм къигъэзэжа нэ-
ужь, мы дунейм Абы фIэщхъуныгъэ щигъуэтыжыну пIэрэ?

Фарисеймрэ тезыр ахъшэ къыхэзыхымрэ ятеухуа щIагъыбзэ

9 Езыхэм цIыху щыпкъэу забжыжрэ адрейхэр зыгъэикIэхэм Хьисэ щIагъыбзэ зыщIэлъ хъыбар яжриIащ:

10 – Тхьэ елъэIуну Тхьэм и Унэм цIыхуитI щIыхьат. ТIум я
зыр фарисейт, адрейр тезыр ахъшэ къыхэзыххэм ящыщт.
11 Фарисейр увауэ, Тхьэм гукIэ елъэIурт: «Ди Тхьэ, цIыху хъун-
щIакIуэхэм, бзаджащIэхэм, зинэ зыщIэхэм, е мыбдежым щыт
тезыр ахъшэ къыхэзыхым сызэремыщхьым щхьэкIэ фIыщIэ
пхузощI. 12 Тхьэмахуэм къриубыдэу тIэунейрэ сонэщI, къысхэ-
хъуэу хъуам щыщу Iыхьэ пщIанэр уи Унэм сохь». 13 Тезыр ахъ-
шэ къыхэзыхыр нэхъ пыIукIуэтауэ и бгъэгум иуэжу щытт, и
нэр къиIэту уафэм дэплъеин темыгушхуэу. Ар мыпхуэдэут
тхьэ зэрелъэIур: «Ди Тхьэ, сыгуэныхьлыщ, гущIэгъу къыс-
хуэщI». 14 НывжызоIэ, фарисейракъым Тхьэм игъэхеижауэ
Тхьэм и Унэм къыщIэкIыжар, атIэ тезыр ахъшэ къыхэзыхы-
ращ. Сыту жыпIэмэ зызыгъэлъагэм и пщIэр ехуэхынущ, зызы-
гъэлъахъшэм и пщIэр Тхьэм иIэтынущ.

Фапэрымыуэу, сабийхэр си деж къэвгъакIуэ

15 Хьисэ сабий цIыкIухэр къыхуашэрт, и IэмкIэ трагъэIэбэну.
И гъэсэнхэм ар щалъагъум, Хьисэ зыри бгъэдамыгъэхьэ хъуащ.
16 Ауэ Хьисэ сабийхэр зыбгъэдишэри, мыпхуэдэу жиIащ:
– Сабийхэм фапэрымыуэу, си деж къэвгъакIуэ, сыту жы-
пIэмэ абыхэм хуэдэщ Тхьэм и Тепщэныгъэм и жьауэ щIэтхэр.
17 Пэжыр нывжызоIэ, сабийм хуэдэу Тхьэм и Тепщэныгъэм и
жьауэ щIэмыувэм абы егъэзыпIэ къыщылъысынукъым.

Къулеигъэм теухуа ущие

18 УнафэщI гуэр Хьисэ къеупщIащ:

– Зи гур фIыкIэ гъэнщIа ущиякIуэ, гъащIэ уахътыншэ къыслъысын папщIэ, сыт сщIэн хуейр? – жиIэри.

[19] – Зи гур фIыкIэ гъэнщIа ущиякIуэкIэ укъыщIызэджэр
сыт? – жиIащ Хьисэ. – Тхьэм и закъуэщ зи гур фIыкIэ гъэн-
щIар. [20] Теурэтым ит унафэхэр пщIэркъэ: зинэ умыщIэ,
цIыху умыукI, умыдыгъуэ, щыхьэт нэпцIу утыку уимыхьэ, уи
адэмрэ уи анэмрэ пщIэ яхуэщI.

[21] – А псори си щIалэгъуэ лъандэрэ согъэзащIэ, – жиIащ
унафэщIым.

[22] Ар щызэхихым, Хьисэ унафэщIым мыпхуэдэу жри-
Iащ:

– Зыщ уэ узыхуэныкъуэу къэнар. УиIэу хъуар щэжи, къы-
щIэкIыр факъырэхэм яхуэгуэш. Уафэм мылъкушхуэ щыб-
гъуэтынущ абы щыгъуэ. Си ужь къиувэ итIанэ.

[23] Хьисэ и псалъэр щызэхихым, унафэщIым и гум щIы-
хьащ ар, хуабжьу къулейти. [24] Ар абы и гум зэрыщIыхьар щи-
лъагъум, Хьисэ мыпхуэдэу жиIащ:

– Къулейхэр Тхьэм и Тепщэныгъэм и жьауэ щIэувэн жыхуэ-
пIэр хуабжьу гугъущ. [25] Махъшэр мастэнэм нэхъ тыншу икIы-
нущ, къулейр Тхьэм и Тепщэныгъэм и жьауэ щIэмыувэурэ.

[26] – АтIэ хэт абы щыгъуэ къелыфынур? – къедаIуэхэр къе-
упщIащ Хьисэ.

[27] – ЦIыхум ялъэмыкIыр Тхьэм лъокI, – къитыжащ Хьи-
сэ жэуап.

[28] – Дэ диIа псори къэдгъанэри, уи ужь диуващ, – жиIащ
Питрэс.

[29] – Пэжыр нывжызоIэ, – жиIащ Хьисэ, – зи унэр, е зи
фызыр, е зи къуэшыр, е зи адэ-анэр, е зи быныр Тхьэм и
Тепщэныгъэм папщIэ къэзыгъанэм [30] мы дунейм IэджэкIэ
нэхъыбэ щигъуэтыжынущ, къэкIуэну дунейми гъащIэ уахъ-
тыншэ щиIэ хъунущ.

Хьисэ зэраукIынур икIи лIахэм къазэрыхэтэджыкIыжынур ещанэу къызэрыжиIар

[31] И гъэсэн пщыкIутIыр лъэныкъуэкIэ Iуишри, Хьисэ
мыпхуэдэу яжриIащ:

– Мис, Ерусэлим докIуэ. ЦIыхум и Къуэм теухуауэ
бегъымбархэм ятхауэ щыта псори абы щызэщIэнущ. [32] Ар

мажусийхэм IэщIалъхьэнущ, абыхэм Ар ауан ящIынущ, ягъэ-
пудынущ, еубжьытхынущ, 33 щIопщкIэ еуэнущ икIи яукIы-
нущ, ауэ махуищ дэкIынурэ, лIахэм къахэтэджыкIыжынущ.

34 Ауэ Хьисэ зи гугъу ищIар абыхэм къагурыIуакъым. А
псалъэм и мыхьэнэр абыхэм дежкIэ щIэхъумати, зыри зэха-
щIыкIакъым.

Хьисэ нэф гуэрым и нэр къызэригъэплъэжар

35 Хьисэ Ерихъуэ къалэм гъунэгъу щыхуэхъуам, нэф гуэр
гъуэгу Iуфэм Iуст, факъырэIус къыхихыу. 36 ЦIыху гупышхуэ
блэкIыу щызэхихым, нэфыр щIэупщIащ: «Къэхъуар сыт?» –
жиIэри. 37 «Нэзэрэт щыщ Хьисэ блокI», – жаIэу къыщыжра-
Iэм, 38 ар макъышхуэкIэ джащ:

– Хьисэ, Даут и Къуэ[i], гущIэгъу къысхуэщI! – жиIэри.

39 Япэ иту кIуэ цIыхухэм нэфым и жьэр зэтрипIэну унафэ
хуащIащ. АрщхьэкIэ нэфыр нэхъ иныжу кIийрт:

– Даут и Къуэ, гущIэгъу къысхуэщI! – жиIэурэ.

40 КъэувыIэри, нэфыр къыбгъэдашэну унафэ ищIащ Хьисэ.
Нэфыр гъунэгъу къыщыхуэхъум, Хьисэ абы еупщIащ:

41 – Сыт пхуэсщIэну узыхуейр? – жиIэри.

– Зи щIыхьыр ин, си нитIыр къысхуэгъэплъэж, – лъэIуащ нэфыр.

42 – Ирехъу апхуэдэу, къреплъэж, – жиIащ Хьисэ. – Уи
фIэщхъуныгъэм уигъэхъужащ.

43 Нэфым и нитIыр асыхьэтым къэплъэжри, Тхьэм фIыщIэ
хуищIурэ, Хьисэ и ужь иуващ. Къэхъуар зылъэгъуа псоми
Тхьэм щIыхь хуащIащ.

19

Зэхей и гъащIэм зэрызихъуэжар

1 Хьисэ Ерихъуэ къалэм дыхьэри кIуэцIрыкIащ. 2 Зэхей и цIэу
цIыху къулей гуэр дэст а къалэм, тезыр ахъшэ къыхэзыххэм я нэ-

[i] 18:38 *Даут и Къуэ* – журтхэр Мэсихьым апхуэдэу еджэу щытащ, Мэси-
хьыр Даут бегъымбарым къытехъукIын хуейуэ зэрыщытыр ящIэрти.

хъыщхьэу. [3] Хьисэ зригъэлъагъуну хуейт Зэхей, ауэ езыр зэ-
рылIы цIыкIум щхьэкIэ мо цIыху гупышхуэм къахухэлъагъу-
кIыртэкъым Ар. [4] Хьисэ зригъэлъагъун папщIэ, цIыхухэм я
пэ илъадэри, Зэхей тут жыгым дэпщеящ, Хьисэ абыкIэ блэ-
кIын хуейти. [5] А жыгым гъунэгъу щыхуэхъум, Хьисэ Зэхей
худэплъейри, мыпхуэдэу жриIащ:

– Зэхей, псынщIэу къех жыгым, нобэ уи унэ сынихьэн хуейщ.

[6] Жыгым псынщIэу къехыжри, гуфIэгъуэр иIэу, Зэхей Хьи-
сэ иригъэблэгъащ. [7] Хьисэ абы и унэм зэреблэгъар цIыхухэм
щалъагъум, ар яфIэмыфI хъуауэ, псоми жаIащ:

– ЦIыху гуэныхьщIакIуэм и унэ щхьэ еблэгъа Ар?

[8] Зэхей къэтэджри, Зиусхьэным мыпхуэдэу жриIащ:

– Зи щIыхьыр ин, си мылъкум и ныкъуэр тхьэмыщкIэхэм
яхуэзгуэшынщ, зыгуэр къэзгъэпцIамэ, къызэрызгъэпцIам
хуэдиплI естыжынщ.

[9] – Нобэ мы унэм щIэсхэри Тхьэм кърагъэлащ, – жриIащ
Хьисэ Зэхей. – Мы лIыри Ибрэхьим къытехъукIахэм
ящыщщ. [10] КIуэдыпIэм ихуа цIыхухэр къигъуэтыжу къригъэ-
лын щхьэкIэщ ЦIыхум и Къуэр мы дунейм къыщIэкIуар.

УнэIутипщIым ятеухуа щIагъыбзэ

[11] ЦIыхухэр Хьисэ къедаIуэу здэщытым, щIагъыбзэ яжри-
Iащ. Хьисэ Ерусэлим пэгъунэгъу хъуати, Тхьэм и Тепщэны-
гъэр асыхьэт дыдэм къэлъэгъуэну я гугъэт цIыхухэм.

[12] Ауэ щыхъум, Хьисэ къригъэжьащ:

– Пщы гуэр щIыпIэ жыжьэ ежьэну зигъэхьэзырат, езыр зи
унафэ щIэтым тепщэныгъэ кърIыхыу къигъэзэжыну. [13] Ауэ
япэщIыкIэ и унэIутхэм ящыщу пщIыр ириджэщ, ахъшэ зыдэлъ
бохъшэ зырыз къаритри, къажриIащ: «Сыкъэтыху, ахъшэр Iуэху
гуэрым хэфлъхьи, вгъэлажьэ». [14] Езы пщыр и лъэпкъэгъухэм
ялъагъу хъуртэкъыми, «Ар ди тепщэ хъуну дыхуейкъым» жры-
рагъэIэн папщIэ, пщыр здэкIуам деж абыхэми лIыкIуэ ягъэ-
кIуащ.

[15] ЯгъэкIуа пэтми, пщым тепщэныгъэ зыIэригъэхьэри,
къигъэзэжащ. Къигъэзэжа нэужь, ахъшэ зрита унэIутип-
щIыр ириджэри, ахъшэм къыхагъэхъуарэ къыхамыгъэхъуарэ

еупщIащ. 16 Зыр къакIуэри мыпхуэдэу жиIащ: «Зи щIыхьыр
ин, уи ахъшэ къызэптам хуэдипщI къыхэзгъэхъуащ». 17 «Дэ-
гъуэщ, уунэIутыфIщ, – жиIащ пщым. – Iуэху мащIэ дзыхь
зыхуащI хъун цIыхуу укъызэрыщIэкIам щхьэкIэ къалип-
щIым я унафэщIу узогъэув». 18 ЕтIуанэ унэIутри къакIуэри,
жиIащ: «Зи щIыхьыр ин, уи ахъшэм хуэдитху къезгъэлэ-
жьащ». 19 «Уэри къалитхум я тет узощI», – жриIащ пщым
абыи.

20 КъыкIэлъыкIуэ унэIутри къакIуэри, жиIащ: «Зи щIыхьыр
ин, мис уи ахъшэр, хъыданым кIуэцIылъу щызгъэлъащ.
21 ЦIыху гущIэгъуншэу узэрыщытым щхьэкIэ сыпщышынащ,
щумыгъэтIылъам къыщыбощтэ, тумысар Iубохыжри». 22 «Уэ
езым къыбжьэдэкIа псалъэмкIэ узгъэкъуэншэнущ, унэIут
мыхъумыщIэ, – жриIащ пщым абы. – ЦIыху гущIэгъуншэу
сызэрыщытри, щызмыгъэтIылъам къызэрыщысщтэри, тез-
мысар зэрыIусхыжри щыпщIэкIэ, 23 си ахъшэр щхьэ Iуэху
гуэрым хыумылъхьарэ, сыкъэкIуэжа нэужь, хэхъуэ сиIэн
щхьэкIэ?»

24 Апхуэдэу щыхъум, пщым къыбгъэдэтхэм яжриIащ: «Мы-
бы иIыгъ ахъшэр къеIыфхи, пщIы зиIэм ефт». 25 «Зи щIыхьыр
ин, абы пщIы иIэкъэ?» – жаIащ абыхэм. 26 «НывжызоIэ,
зиIэм иджыри къратынущ, зимыIэм иIэри къытрахынущ, –
жиIащ пщым. – 27 Тепщэ сахуэхъуну хуэмея си бийхэри мыдэ
къафши, си пащхьэм щывукI».

Хьисэ Ерусэлим зэрыдыхьар

28 Ар жиIэри, Хьисэ ЕрусэлимкIэ иунэтIащ. 29 ЗейтункIэ[i]
зэджэ Iуащхьэм къетIысэкIауэ къыIус жылэхэу Бэтфагрэ
БэтэIинрэ щынэблагъэм, Хьисэ и гъэсэнхэм щыщ цIыхуитI
абы игъэкIуащ, 30 мыпхуэдэу яжриIэри:

– Къыфпэщылъ жылэм фыкIуи, жылэм фыщыдыхьэкIэ,
цIыху зэи темысауэ шыд шыщIэ епхауэ фрихьэлIэнущи, кър-
кIэрыфтIэтыкIи, къафшэ. 31 «Щхьэ къыкIэрыфтIэтыкIрэ?»

[i] **19:29** *Зейтун* – жыг лъэпкъщ, и пхъэщхьэмыщхьэхэм дагъэ къы-
щIапIытIыкI; а Iуащхьэм апхуэдэ жыг хадэ къыщыкIт.

жиIэу зыгуэр къывэупщIмэ, «Зиусхьэныр абы хуэныкъуэщ» жыфIэ.

32 Арати, ахэр кIуэри, Хьисэ къазэрыжриIам тету шыд шы-
щIэр къагъуэтащ. 33 Шыд шыщIэр къыщыкIэратIэтыкIым, ар
зейхэр къеупщIащ:

– Щхьэ къыкIэрыфтIэтыкIрэ? – жаIэри.

34 – Зиусхьэныр абы хуэныкъуэщ, – ятащ абыхэм жэуап.

35 Шыд шыщIэр Хьисэ деж къашэщ, я щыгъынхэр трауб-
гъуэри, Хьисэ трагъэтIысхьащ. 36 Ар шыд шыщIэм тесу здэ-
кIуэм, цIыхухэм я щыгъыныр гъуэгум хутраубгъуэрт, пщIэ
зэрыхуащIыр абыкIэ къагъэлъагъуэу. 37 Гъуэгум Зейтун Iуащ-
хьэм зыкъыщригъэзыхым деж Хьисэ щынэсым, и гъэсэн къо-
мым гуфIэгъуэр яIэу Тхьэм макъышхуэкIэ щытхъу хужаIэу
щIадзащ, Iуэху телъыджащэхэр зэралъэгъуам щхьэкIэ.
38 Абыхэм мыпхуэдэу жаIэрт:

«Зиусхьэным и цIэкIэ къытхуэкIуэ пащтыхьыращ
щIыхьыр зейр!
Уафэм мамырыгъэ щреIэ!
Уафэр зи хэщIапIэ Тхьэшхуэм псоми щIыхь хуращI!»

39 ЦIыхубэм яхэт фарисейхэм ящыщ гуэрхэм Хьисэ зыкъы-
хуагъазэри къыжраIащ:

– УщиякIуэ, уи гъэсэнхэм я жьэр зэтрапIэну яжеIэ.

40 – НывжызоIэ, – жиIащ Хьисэ, – абыхэм я жьэр зэтра-
пIэмэ, мывэхэр макъышхуэкIэ джэнущ.

41 Хьисэ Ерусэлим нэхъ пэгъунэгъу хъуауэ, къалэр щилъа-
гъум, и гур къызэфIэзэрыхьарэ и нэпсым къызэпижыхьауэ,
жиIащ:

42 – Мамырыгъэм ухуэзышэ гъуэгур уэ, Ерусэлим, нобэ
къэплъэгъуатэмэ, сыгуфIэнут. Ауэ уэ ар иджыпсту къыбгуры-
Iуэркъым. 43 Уи бийхэм щIы зэтетхъуакIэ укъыщаухъуре-
ихьыну махуэхэр къыпхуэкIуэнущ. Укъаувыхьынурэ, лъэны-
къуиплIымкIи къыщобгъэрыкIуэнущ. 44 Уэри уи цIыхухэри
щIым щыщ фащIыжынущ, мывитI зэтелъу къызэтранэну-
къым, Тхьэм укъыщригъэлыну пIалъэр къызэрысар къызэ-
рыбгурымыIуам щхьэкIэ.

Хьисэ сатуущIэхэр Тхьэм и Унэм къызэрыщIихужар

[45] Хьисэ Тхьэм и Унэм щIыхьэри, сатуущIэхэр къыщIихун
щIидзащ, [46] мыпхуэдэуи яжриIащ:

– Тхыгъэ ЛъапIэм и напэкIуэцIхэм Тхьэм мыпхуэдэу къыщыжеIэ: «Си Унэр тхьэлъэIупIэ унэ хъунущ», фэ ар хъунщIакIуэ тIысыпIэ фщIащ.

[47] Хьисэ цIыхухэр Тхьэм и Унэм щиущийрт махуэ къэс.
Ауэ дин гъуазэ нэхъыщхьэхэри, теурэт егъэджакIуэхэри,
лъэпкъ тхьэмадэхэри Хьисэ зэрагъэкIуэдыным и ужь итт.
[48] АрщхьэкIэ зэрагъэкIуэдын Iэмал къахуэгъуэтыртэкъым,
Хьисэ цIыхур Iуву епщIауэ едаIуэрти.

20

Лъэпкъ тхьэмадэхэр Хьисэ къызэреупщIар

[1] Махуэ гуэрым, Хьисэ Тхьэм и Унэм цIыхухэр щиущийрэ, Тхьэм и хъыбарыфIыр иIуатэу здэщытым, дин гъуазэ нэхъыщхьэхэр, теурэт егъэджакIуэхэр, лъэпкъ тхьэмадэхэр къыбгъэдыхьэри, къеупщIащ:

[2] – ПщIэ псори пщIэну тепщэныгъэ къозытар къыджеIэт. Хэт хуит узыщIар?

[3] – Сэри зы упщIэ фэстынущи, жэуап къызэфт, – жиIащ
Хьисэ. – [4] ЦIыхухэр иумэхъыну Яхья къэзыгъэкIуар хэт?
Тхьэра хьэмэрэ цIыхухэра?

[5] – «Тхьэращ къэзыгъэкIуар» жытIэмэ, «атIэ Яхья жиIар
щхьэ фи фIэщ фымыщIарэ?» къыджиIэнущ, – жаIащ абыхэм, зэчэнджэщри. – [6] «ЦIыхухэращ къэзыгъэкIуар» жытIэмэ, цIыхубэр мывэкIэ къыдэуэурэ даукIынущ, Яхья бегъымбару ялъытэри. – [7] Арати, Яхья къэзыгъэкIуар ямыщIэу жаIащ абыхэм.

[8] – Абы щыгъуэ Сэри вжесIэнукъым сщIэр сщIэну хуит сызыщIар хэтми, – жиIащ Хьисэ.

ЖызумгъэкӀ бзаджэхэм теухуа щӀагъыбзэ

9 Хьисэ цӀыхухэм щӀагъыбзэ яжриӀащ итӀанэ:
– ЛӀы гуэрым жызум хадэ игъэтӀысри, жызумгъэкӀхэм
пӀалъэкӀэ яритащ. Яритри, езыр зыкъомрэ къэтыну ежьащ.
10 Жызумыр къыщыпачыж зэманыр къыщысым, и жызум
Ӏыхьэр къригъэхьыну и унэӀутхэм ящыщ зы жызумгъэкӀхэм
деж игъэкӀуащ. Абыхэм унэӀутыр яубэрэжьри, ӀэнэщӀу къаутӀыпщыжащ.
11 Апхуэдэу къыщращӀэм, зы унэӀут игъэкӀуащ
аргуэру. АрщхьэкӀэ ари къаубэрэжьщ, лей кърахри, ӀэнэщӀу
къаутӀыпщыжащ. 12 Ещанэуи зы унэӀут игъэкӀуащ, ауэ ари
къауӀэри, хадэм кърадзыжащ. 13 Апхуэдэу щыхъум, жызум
хадэр зейм мыпхуэдэу жиӀащ: «Сыт сщӀэн? ФӀыуэ слъагъу
си къуэр згъэкӀуэнщ, хэт ищӀэрэ, абы пщӀэ къыхуащӀынкӀэ
мэхъу». 14 АрщхьэкӀэ жызумгъэкӀхэм хадэр зейм и къуэр щалъагъум,
зэчэнджэщри жаӀащ: «Жызум хадэр зейм и мылъку
псори къызыхуэнэнур мыращи, ар дывгъэукӀи, мылъкур дыдей
хъунущ». 15 Арати, щӀалэр хадэм кърадзыжри яукӀащ.
– Жызум хадэр зейм сыт абыхэм ярищӀэнур? – щӀэупщӀащ Хьисэ. –
16 ЯрищӀэнуращ: къигъэзэжынурэ, жызумгъэкӀхэр
зэтриукӀэнущ, жызум хадэр нэгъуэщӀхэм яритынущ.
– Тхьэм къимыгъэхъукӀэ апхуэдэ! – жаӀащ цӀыхухэм, ар
щызэхахым.
17 Хьисэ абыхэм яхэплъэри, къыпищащ:
– Тхыгъэ ЛъапӀэм ит мы псалъэхэм къикӀыр сыт:

«УхуакӀуэхэм зрамыпэсу хыфӀадзэжа мывэр
унэ лъабжьэм и къуапэр зэрагъэбыдэ мывэ нэхъыщхьэ
хъуащ»?

18 А мывэм теджалэ дэтхэнэри зэгуиудынущ, езы мывэр
зытехуэ дэтхэнэри щӀипӀытӀэнущ.

19 А щӀагъыбзэр теурэт егъэджакӀуэхэмрэ дин гъуазэ нэхъыщхьэхэмрэ
яхуэгъэзауэ зэрыщытыр къащыгурыӀуэм, Хьисэ
абдеж дыдэм щаубыдыну хэтащ ахэр, ауэ цӀыхубэм ящышынэрти,
и гугъу ящӀын тегушхуакъым.

Тезыр ахъшэм теухуауэ

20 Арати, теурэт егъэджакӀуэхэмрэ дин гъуазэ нэхъыщхьэ-
хэмрэ Хьисэ кӀэлъыплъу щӀадзащ. Абы къищынэмыщӀауэ,
щыпкъафэ зэтрагъэуауэ цӀыху зыбжанэ кӀэщӀаутӀыпщхьащ,
Хьисэ зэрагъэкъуэншэн псалъэ гуэркӀэ къаубыду, Римым
къигъэкӀуа унафэщӀым ирырагъэубыдын я гугъэу. 21 Ахэр
Хьисэ къеупщӀащ:

– УщиякӀуэ, уи псалъэхэр зэрыпэжри, цӀыхухэр пэжыгъэм
тету зэрыбущийри, зэхэгъэж зэрумыщӀри, Тхьэм и гъуэгур
цӀыхухэм пэжу зэребгъащӀэри дощӀэ. 22 АтӀэ, дэ къайсэрым
тезыр ахъшэ етт хъунрэ мыхъунрэ къыджеӀэт.

23 Хьисэ абыхэм я бзаджагъэм гу щылъитэм, мыпхуэдэу
яжриӀащ:

24 – Зы динар[i] сывгъэлъагъут. Хэт и сурэт абы тедзар? Хэт
и цӀэ абы тетыр?

– Къайсэрым и сурэтырщ, – жаӀащ абыхэм.

25 – АтӀэ апхуэдэу щыщыткӀэ, къайсэрым ефтын хуейр къай-
сэрым ефт, Тхьэм ефтын хуейр Тхьэм ефт, – жиӀащ Хьисэ.

26 Арати, цӀыхухэм ялъагъуу къахуэубыдакъым Хьисэ абы-
хэм, уеблэмэ и жэуапыр яфӀэтелъыджэ хъуауэ сабырыжащ.

ЛӀахэр къызэрытэджыжынур Хьисэ къызэрыжиӀар

27 ЛӀахэр къызэрытэджыжынур зи фӀэщ мыхъу садукейхэм[ii]
ящыщ зыбжанэ Хьисэ къыбгъэдыхьэри къеупщӀащ:

28 – УщиякӀуэ, Мусэ и Теурэтым итщ зыгуэрым и къуэшыр ду-
нейм ехыжрэ и фызыр бынуншэ фызабэу къанэмэ, лӀар щӀэблэн-
шэ мыхъун щхьэкӀэ, лӀам и къуэшым фызабэр къишэжын хуейуэ.
29 Зэшибл псэурт. Нэхъыжьым фыз къишэри, сабий имыгъуэтауэ,
дунейм ехыжащ. 30 Абы и ужькӀэ етӀуанэм и фызащ а цӀыхубзыр,
31 итӀанэ ещанэми и фызащ. Апхуэдэу зэшиблми я фызу щытащ
ар, ауэ зэшиблри лӀэжащ, сабий къащӀэмынэу. 32 Заул дэкӀри, езы

[i] 20:24 *Динар* – Рим къэралым щызекӀуэу щыта дыжьын ахъшэщ.
[ii] 20:27 *Садукейхэр* – Хьисэ и зэманым зэрыщӀэу, зэфӀэкӀышхуэ зиӀэу щыта
динлы гупщ. Садукейхэм щыщ куэд Лъэпкъ Хасэм хыхьэу щытащ.

фызри дунейм ехыжащ. 33 АтІэ зэшиблми я фызу щыта цІыхубзыр
хэт зылъысынур лІахэр къыщытэджыжкІэ?

34 – Мы дунейм тет цІыхухэм зэрышэ я хабзэщ, – жиІащ Хьи-
сэ. – 35 Ауэ лІахэм къахэтэджыкІыжу, къэкІуэну дунейм щыпсэ-
уну зыхуагъэфэщэнухэр дэкІуэу, фыз къашэу щытынукъым.
36 ИкІи зэи лІэжынукъым, атІэ мелыІычхэм хуэдэу щытынущ.
Ахэр Тхьэм и бынщ, Тхьэм лІахэм къахигъэтэджыкІыжащи.
37 Ауэ лІахэр къызэрытэджыжынур фщІэну фыхуеймэ, а Іуэхум и
пэжыпІэр пыжьей чыцэм теухуа хъыбарым, Теурэтым итым, Му-
сэ нахуэу къыщегъэлъагъуэ. Мусэ Зиусхьэным абдежым зэре-
джэр Ибрэхьим, Исхьэкъ, Екъуб сымэ я Тхьэущ. 38 Тхьэр лІахэр
аркъым зи Тхьэр, атІэ псэухэрщ, Тхьэм дежкІэ псори псэущ.

39 Хьисэ ар щыжиІэм, теурэт егъэджакІуэ языныкъуэхэм
мыпхуэдэу жаІащ:

– Дэгъуэу жыпІащ, ущиякІуэ.

40 Арати, тегушхуэу, Хьисэ нэгъуэщІ гуэркІэ еупщІын къа-
хэкІакъым абыхэм афІэкІ.

Мэсихьыр зи къуэр хэт?

41 Хьисэ аргуэру абыхэм еупщІащ:

– Мэсихьыр Даут и къуэу цІыхухэм щхьэ жаІэрэ? 42-43 Езы
Даут Забурым* и напэкІуэцІхэм мыпхуэдэу къыщыжеІэ а
Іуэхум теухуауэ:

«Зиусхьэным си Зиусхьэным къыжриІащ:
Уи бийхэр лъэгущІэтын пхуэсщІыху,
си ижьырабгъумкІэ къыщыс».

44 Аращи, езы Даут Мэсихьым ЗиусхьэнкІэ йоджэ. Апхуэ-
дэу щыщыткІэ, Мэсихьыр Даут и къуэу дауэ зэрубжынур?

ФэрыщІагъэм зыщыфхъумэ

45 ЦІыхубэр къедаІуэу здэщытым, Хьисэ и гъэсэнхэм мып-
хуэдэу яжриІащ:

46 – Щыгъын кІыхь зыщыгъыу къэзыкІухьын зыфІэфІхэу,
цІыху зэхуэсыпІэхэм деж сэлам къыщрахкІэ зи гур зыгъэфІ те-
урэт егъэджакІуэхэм фахуэсакъ. Абыхэм тхьэлъэІупІэ унэхэми
Іэнэ къыщаІэт щІыпІэхэми тхьэмадэ тІысыпІэр щаубыдыну

яфIэфIщ. [47] Фызабэхэм я мылъкур фIашх абыхэм, ауэ тхьэ
щелъэIукIэ, цIыхухэм зыкърагъэлъагъун щхьэкIэ, я лъэIур
кIыхьу яукъуэдий я хабзэщ. Апхуэдэхэм тезыр ткIий къа-
поплъэ.

❧ 21 ☙

Фызабэм и жумартыгъэр

[1] Хьисэ плъэри, Тхьэм и Унэр зыдэт пщIантIэм щаIыгъ
ахъшалъэм къулеижь гуэрхэм ахъшэ ирадзэу къилъэгъуащ.
[2] ЩакIэлъыплъым, гу лъитащ фызабэ тхьэмыщкIэ гуэрми
гъуаплъэ ахъшэ жыгъеитI ахъшалъэм зэрыридзэм.
[3] – Пэжыр нывжызоIэ, – жиIащ Хьисэ, – мы фызабэ
тхьэмыщкIэм псоми нэхърэ нэхъыбэ иридзащ; [4] сыту жы-
пIэмэ мы къулеижьхэм къадэхуэм щыщщ Тхьэм тыгъэ хуа-
щIыр, ауэ мы фызабэм иIэу хъуар иридзащ ахъшалъэм, къу-
лейсыз пэтрэ.

Тхьэм и Унэм къыщыщIынур Хьисэ къызэрыжиIар

[5] Тхьэм и Унэр мывэ дахэкIэ, цIыхухэм къахьа тыгъэхэмкIэ
гъэщIэрэщIауэ зэрыщытым цIыхухэр зэрытепсэлъыхьыр щы-
зэхихым, Хьисэ мыпхуэдэу жиIащ:
[6] – Мы флъагъум щыщу мывитI къызэтрамынэу щызэтра-
къутэну махуэхэр къэсынущ.
[7] – УщиякIуэ, а зи гугъу пщIы зэманыр къыщысынур дап-
щэщ? Дауэ ар къызэрысар къызэрытщIэнур? Сыт хуэдэ нэ-
щэнэ къыдэкIуэнур? – упщIэ кърататщ Хьисэ.
[8] – Фысакъ, зыми зыкъевмыгъэгъапцIэ, – жиIащ Хьисэ. –
Сыту жыпIэмэ си цIэр зыфIащурэ куэд къыфхуэкIуэнущ,
«Мэсихьыр сэращ!», «Зэманыр къэсащ» жаIэурэ. Абыхэм я
ужь фимыувэ. [9] Зауэхэм, зэрыхьзэрийхэм я хъыбар зэхэфхмэ,
фымышынэ. А тхьэмыщкIагъэхэр къэхъун хуейщ япэщIыкIэ,
ауэ абы щыгъуэкъым дунейм и къэкъутэжыгъуэр.
[10] Зы лъэпкъыр нэгъуэщI лъэпкъым езэуэну къызэщIэтэ-
джэнущ, зы къэралыр нэгъуэщI къэралым езэуэну зыкъаIэ-

тынущ. [11] ЩIыпIэ-щIыпIэкIэрэ щIыр ину щыхъеинущ, уз
зэрыцIалэхэм зыщаубгъунущ, гъаблэ къыщыхъунущ. Уафэм
нэщэнэ инхэр къыщылъэгъуэнущ, къэхъукъащIэ шынагъуэ-
хэр къэхъунущ. [12] Ауэ а Iуэхугъуэхэр къэхъуным и пэ къи-
хуэу, цIыхухэм фаубыдурэ гугъу фрагъэхьынущ си Iумэтым
фызэритым щхьэкIэ. ТхьэлъэIупIэ унэхэм хьэкум къыщыф-
тращIыхьынущ, лъэхъуэщхэм фыщIадзэнущ, пащтыхьхэм,
унафэщIхэм я пащхьэм фрашэнущ. [13] Мис абы щыгъуэ щы-
хьэт фыкъыстехъуэну Iэмал вгъуэтынущ.

[14] Ауэ апхуэдэу къытщыщIынущ жыфIэу, зэрызывгъэхеину
Iэмал къэвмыгупсыс. Ар фи гум быдэу ивубыдэ. [15] Фи жа-
гъуэгъухэр къывэмыныкъуэкъуфын, къыфпэрымыуэфын
папщIэ, Сэ губзыгъагъэ фхэслъхьэнущ, псалъэ Iущ фIурыс-
лъхьэнущ. [16] Фыкъэзылъхуа фи адэ-анэхэр, фи къуэшхэр, фи
Iыхьлыхэр, фи ныбжьэгъухэр къывэпцIыжынурэ, тепщэхэм
фыIэщIагъэхьэнущ икIи язынычъуэхэр а тепщэхэм фаукIы-
нущ. [17] Си цIэр зэрывгъэлъапIэм щхьэкIэ псори къыфтеплъэ
мыхъуу щытынущ. [18] Ауэ зы налъэ фи щхьэцым хэкIуэды-
кIынукъым. [19] ШыIэныгъэ зизыгъэIэм и псэр къригъэлы-
нущ.

Хьисэ Ерусэлим къыщыщIынур къызэрыжиIар

[20] – Ерусэлим дзэхэм къаухъуреихьауэ флъагъумэ, абы
лъапсэрыхыр къыщыхуэкIуэну зэманыр къызэрыблэгъар зэв-
гъащIэ. [21] Ехьудей хэкум ис цIыхухэм бгы щIыпIэхэм зыщра-
гъэпщкIу абы щыгъуэ, Ерусэлим дэсхэр къалэм дрекI, губ-
гъуэм итхэр къалэм дремыхьэ. [22] Сыт щхьэкIэ жыпIэмэ
Тхьэм мы лъэпкъым хуэфащэр ирищIэнущ а махуэхэм, Тхы-
гъэ ЛъапIэм ит псори къэхъун щхьэкIэ.

[23] Фыз лъэщыджэхэми сабий быдзафэ зиIэхэми я дунейр
мыгъуэ хъунущ а махуэхэм. Мы щIыпIэм ис цIыхухэм тхьэ-
мыщкIагъэшхуэ къатепсыхэнущ икIи Тхьэм и ней къащыхуэ-
нущ. [24] Язынычъуэхэр джатэкIэ яукIынущ, адрейхэр мажусий
къэралхэм гъэру яхунущ. Ерусэлим и уэрамхэр мажусийхэм
яутэу щытынущ, я пIалъэр икIыху.

Хьисэ къызэригъэзэжыным зэрытепсэлъыхьар

25 – Дунейм тет лъэпкъхэр тенджызым и толъкъун ябгэ
къэукъубияхэм я макъ шынагъуэхэм икIи дыгъэм, мазэм,
вагъуэхэм къыщылъэгъуэну нэщэнэхэм ягъэгужьеярэ ящIэ-
нур ямыщIэу къагъэнэнущ. 26 Дунейм къыщхьэщыхьэну
тхьэмыщкIагъэм пэплъэ цIыхухэм шынэ къащтарэ пIейте-
игъэм игъэмэхыу щытынущ, уафэм щыIэ къарухэр зэщIэсы-
сэнущи. 27 ЦIыхум и Къуэм и къарур бгъэдэлърэ и щIыхьыр
Iэтауэ пшэм хэту къакIуэу ялъагъунущ абы щыгъуэ. 28 Ара-
щи, а Iуэхугъуэхэр къэхъуу флъагъумэ, фи гур къызэрывгъэ-
гъуэтыжи, фи щхьэр фIэт, Тхьэм щхьэхуит фыщищIыжыну
зэманыр къэблэгъащи.

29 ЩIагъыбзэ къригъэжьащ Хьисэ итIанэ:

– Хъурмейм феплъ, адрей жыгхэми феплъ. 30 Жыгыр
къэтIэпIу щыфлъагъум деж гъэмахуэр къызэрыблэгъар зы-
ми къывжимыIэуи фощIэ. 31 Абы ещхьу, зи гугъу фхуэсщIа
Iуэхугъуэхэр къэхъуу флъагъумэ, Тхьэм и Тепщэныгъэр къы-
зэрыблэгъар зэвгъащIэ. 32 Пэжыр нывжызоIэ, мы щIэблэр
кIуэдыжынукъым, а псори къэмыхъуауэ. 33 Уафэмрэ щIы-
лъэмрэ кIуэдыжынущ, ауэ си псалъэр кIуэдыжынукъым.

Мы дунейм епха Iуэхугъуэхэм фи псэр евмыгъэтхьэкъу

34 – Ефэ-ешхэным, фадэм, мы дунейм епха Iуэхугъуэхэм
фи псэр евмыгъэтхьэкъу, а махуэр уащхъуэдэмыщхъуэу
къыфтемыпсыхэн щхьэкIэ. 35 Сыту жыпIэмэ а махуэр дунейм
тету хъуам къапхъэн яхуэхъунущ. 36 Фи гумрэ фи псэмрэ же-
ипIэ евмыт, сыт щыгъуи тхьэ фелъэIу, а къэхъуну псоми фы-
къызэрелын икIи ЦIыхум и Къуэм и пащхьэм фызэрихьэфын
къару фиIэн щхьэкIэ.

37 Хьисэ Тхьэм и Унэм цIыхухэр щиущийрт махуэкIэ, ауэ
пщыхьэщхьэ зэрыхъуу къалэм дэкIырти, Зейтун Iуащхьэм
жэщыр щигъакIуэрт. 38 ЦIыхубэр жьыуэ къызэщIэтаджэрти,
Тхьэм и Унэм къекIуалIэрт, Хьисэ жиIэм едэIуэн папщIэ.

ꕥ22ꕥ

Лъэпкъ Хасэм хэтхэм Хьисэ зэраукІын Іэмал къызэралъыхъуар

1 Пщагъэ зыхэмылъ щІакхъуэ щагъажьэ махуэ лъапІэхэу[i]
ІутІыжкІэ зэджэр къэблэгъат. 2 Дин гъуазэ нэхъыщхьэхэмрэ
теурэт егъэджакІуэхэмрэ Хьисэ щэхуу зэраукІын Іэмал къа-
лъыхъуэрт, нахуэу зыгуэр иращІэну цІыхубэм щышынэрти.
3 Хьисэ и гъэсэн пщыкІутІым ящыщ Ехьудэ ИшкІэриуэт и
гур Іиблисым итхьэкъуащ абы щыгъуэ. 4 Ар дин гъуазэ нэ-
хъыщхьэхэм, Тхьэм и Унэр зыхъумэхэм я унафэщІхэм деж
кІуэри, Хьисэ абыхэм зэраІэщІигъэхьэну щІыкІэр ядиубзы-
хуащ. 5 Абыхэм ар я гуапэ дыдэ хъуащ, ахъши къратыну къа-
гъэгугъащ. 6 Ехьудэ абыхэм акъылэгъу ядэхъури, цІыхухэм
ямыщІэу Хьисэ абыхэм зэраІэщІигъэхьэн Іэмал лъыхъуэн
щІидзащ.

Хьисэ и гъэсэнхэм ІутІыж щынэр зэрадишхар

7 Пщагъэ зыхэмылъ щІакхъуэ щагъажьэ махуэ лъапІэхэм
щыгъуэ ІутІыж щынэр щаукІ махуэри къэсащ. 8 Хьисэ Пит-
рэсрэ Яхьярэ иригъэжьащ, мыпхуэдэу яжриІэри:
– ФыкІуи, ІутІыж щынэр тшхын папщІэ, Іэнэ къытхузэ-
тевгъэувэ.
9 – Дэнэ къыщызэтедгъэувэну узыхуейр? – къеупщІащ
ахэр Хьисэ.
10 – Къалэм фыдыхьа нэужь, кхъуэщынкІэ псы ихьу цІы-
хухъу гуэр фыІущІэнущ, – жиІащ Хьисэ. – Абы и ужь фи-
уви, ар зыдыхьэ пщІантІэм фэри фыдыхьэ. 11 Унэр зейм
мыпхуэдэу жефІэ: «УщиякІуэр къоупщІыжащ: „Сэрэ си гъэ-
сэнхэмрэ ІутІыж щынэр дэнэ щытшх хъунур“, жиІэри».

---

[i] 22:1 *Пщагъэ зыхэмылъ щІакхъуэ щагъажьэ махуэ лъапІэхэр* – журтхэм ІутІыж махуэшхуэм кІэлъыкІуэу махуиблкІэ ягъэлъапІэу щыта махуэхэрщ. ЦІыхухэм а махуиблым пщагъэ зыхэлъ щІакхъуэ яшхыну хуиттэкъым.

12 Абы фигъэлъагъунущ етIуанэ къатым тещIыхьа пэш
Iэхуитлъэхуит зэлъыIухауэ. Мис а пэшым Iэнэ къыщытхузэ-
тевгъэувэ.

13 Арати, ахэр кIуэри, Хьисэ къазэрыжриIа дыдэм хуэдэу
псори къагъуэтащ. IутIыж щынэр абы щагъэхьэзыращ.

14 Зэманыр къыщысым, Хьисэ къыхиха лIыкIуэ пщыкIу-
тIыр и гъусэу Iэнэм пэрытIысхьащ.

15 – Згъэвын хуейуэ къыспэщылъ хьэзабым и пэ къихуэу
мы IутIыж щынэр вдэсшхыну хуабжьу сыхуеящ, – яжриIащ
абыхэм Хьисэ. – 16 НывжызоIэ, Тхьэм и Тепщэныгъэр къэс-
рэ IутIыжым и мыхьэнэ нэсыр зэщIа мыхъуауэ, Сэ ар афIэкI
сшхынукъым.

17 Хьисэ фалъэр къищтэщ, Тхьэм фIыщIэ хуищIри, жиIащ:
– Мы фалъэр къафщти, мыбы итым чэзууэ фефэ. 18 Нывжы-
зоIэ, Тхьэм и Тепщэныгъэр къэсыху, Сэ санэ афIэкI се-
фэжынукъым.

19 Хьисэ щIакхъуэр къищтэщ, Тхьэм фIыщIэ хуищIщ, щIа-
кхъуэр зэгуищIыкIри, и гъэсэнхэм яритащ, мыпхуэдэуи яжриIащ:
– Мы щIакхъуэр фэр папщIэ сты си пкъыращ. Фигу сы-
къэвгъэкIыжын папщIэ, мы щIакхъуэр щыфшх махуэхэр хаб-
зэу зивгъэIэ.

20 Шха нэужь, щIакхъуэ къызэрищтам хуэдэу, санэ зэрыт
фалъэр къищтэри, и гъэсэнхэм мыпхуэдэу яжриIащ Хьисэ:
– Мы фалъэм итыр си лъырщ, фэр щхьэкIэ сщIэкIырщ.
Апхуэдэ щIыкIэкIэ ЗэухылIэныгъэщIэ Тхьэм цIыхухэм яре-
щIылIэ. 21 АрщхьэкIэ си бийхэм саIэщIэзыгъэхьэнур си гъу-
сэу Iэнэм пэрысщ. 22 Пэжщ, Тхьэм иухауэ ЦIыхум и Къуэм
къыщыщIын хуейр къыщыщIынущ, ауэ унэхъуащ ар тепщэ-
хэм яIэщIэзыгъэхьэнур.

23 Хьисэ ар щыжиIэм, и гъэсэнхэр зэупщIыжащ, ар зыщIэ-
фынур къахуэмыщIэу.

Нэхъыщхьэу къыфхэтыр IуэхутхьэбзащIэ ирехъу

24 Нэхъ ин дыдэу ябжын хуейм щхьэкIэ зэдауэрт а пщы-
хьэщхьэм Хьисэ и гъэсэнхэр.

[25] – Мы дунейм тет пащтыхьхэр я цIыхухэм йопэгэкI.
Къэрал лIыщхьэхэр «ПсапащIэкIэ» зоджэж, – къригъэжьащ
Хьисэ. [26] – Ауэ апхуэдэ зэхущытыкIэ фэ фяку дремылъ.
ПщIэшхуэ зыхуащIу фэ къыфхэтыр пщIэ зимыIэм хуэдэу
щрет. Нэхъыщхьэу къыфхэтыр Iуэхутхьэбзащiэ ирехъу.
[27] Хэт нэхъыщхьэр: Iэнэм пэрысыра, хьэмэрэ щхьэгъэрыты-
ра? Iэнэм пэрысыракъэ? АтIэ Сэ щхьэгъэрытым хуэдэу фэ
сыфхэтщ.

[28] Сыт хуэдэ гугъуехь згъэвами, фэращ си гъусар. [29] Си Адэм
тепщэныгъэ къызэрызитам хуэдэу, фэри фызот, [30] си Тепщэ-
ныгъэр къэса нэужь, абы къыщаIэтыну гуфIэгъуэм фыхэту
фыкъыздефэу, фыкъыздэшхэу си Iэнэм фыпэрысын щхьэкIэ.
Тахътэхэм фытесу, израил лъэпкъым и къуэпс пщыкIутIым
хьэкум ятефщIыхьынущ.

Симэн къыщыщIынур Хьисэ къызэрыжиIар

[31] – Симэн, Симэн, – жиIащ Хьисэ. – МэкъумэшыщIэм
гуэдзыр щIигъэпщурэ хьэуазэм къызэрыхигъэщхьэхукIым
хуэдэу, фигъэунэхуну хуит къищIын щхьэкIэ Iиблисыр Тхьэм
елъэIуащ. [32] Ауэ Сэ тхьэ сыпхуелъэIуащ уи фIэщхъуныгъэр
пфIэмыкIуэдыну. Си гъуэгум укъытехьэжа нэужь, уи къуэш-
хэр гъэгушхуэ.

[33] – Зи щIыхьыр ин, уи гъусэу лъэхъуэщым сынэкIуэнуи
си псэр стынуи сыхьэзырщ, – жиIащ Питрэс.

[34] – Питрэс, ныбжызоIэ, пщэдджыжь адакъэ Iуэху сыкъыу-
мыцIыхуу щэнейрэ жыпIэнущ.

ИтIанэ и гъэсэнхэм еупщIащ Хьисэ:

[35] – Бохъшэншэу, хъуржыныншэу, вакъэншэу фыщезгъэ-
жьам фэ зыгуэр фыщыщIа?

– ДыщыщIакъым, – жаIащ абыхэм.

[36] – АтIэ дяпэкIэ ахъшэ зиIэм ахъшэ здрещтэ, хъуржын зи-
Iэм хъуржын здрещтэ. Джатэ зимыIэм и щыгъын щIыIуте-
лъыр ирещэжи, джатэ кърырещэху. [37] НывжызоIэ, сэ стеухуа-
уэ Тхыгъэ ЛъапIэм ит мы псалъэхэр къэхъун хуейщ: «ЩIэп-
хъаджащIэхэм хабжащ». Сэ стеухуауэ бегъымбархэм жаIа
псори куэд мыщIэу къэхъунущ.

38 – Зи щIыхьыр ин, мис, джатитI диIэщ, – жаIащ абыхэм.
– Куэдщ а тIур.

Зейтун Iуащхьэм тету, Хьисэ и Адэм зэрелъэIуар

39 Хьисэ къалэм къыдэкIри, зэрихабзэу, Зейтун Iуащхьэм
дэкIащ. И гъэсэнхэри кIэлъыдэкIащ. 40 ЗдэкIуэм щынэсым,
Хьисэ и гъэсэнхэм мыпхуэдэу яжриIащ:
– Гуэныхьым фимытхьэкъун щхьэкIэ, тхьэ фелъэIу.
41 Езыр лъэбакъуэ щэ ныкъуэ хуэдизкIэ IукIщ, лъэгуажьэ-
мыщхьэу уври, тхьэ елъэIун щIидзащ:
42 – Си Адэ, ухуеймэ, къыспэщылъ хьэзабым сыкъыIэщIэх.
Ауэ Сэ сызэрыхуейуэ мыхъуу, Уэ узэрыхуейуэ ирехъу.
43 Хьисэ зы мелыIыч уафэм къыхуехащ тригъэгушхуэну.
44 Хьисэ, и псэм телъ гузэвэгъуэшхуэм игъэхыщIэу, нэхъ гуа-
щIэжу тхьэ елъэIурт. И пщIэнтIэпсыр лъым хуэдэу щIым тет-
кIуэрт. 45 Тхьэ елъэIуа нэужь, Хьисэ и гъэсэнхэм къабгъэды-
хьэжащ. Къащыбгъэдыхьэжым, гупсысейм игъэжеяуэ къари-
хьэлIэжащ.
46 – Щхьэ фыжейрэ? – жиIащ Хьисэ. – Фыкъэтэджи, тхьэ
фелъэIу, гуэныхьым фимытхьэкъун щхьэкIэ.

Хьисэ зэраубыдар

47 Хьисэ псалъэу щытт иджыри, и гъэсэнхэм ящыщ зы,
Ехьудэ зи цIэр, я пашэу цIыху гупышхуэ къыщыкIуам. Ехьу-
дэ Хьисэ къыбгъэдыхьащ, ба къыхуищIын и мураду.
48 – Ехьудэ, ЦIыхум и Къуэр и бийхэм бакIэ яIэщIэбгъэ-
хьэу ара? – жиIащ Хьисэ.
49 Хьисэ къеувэкIауэ щыт и гъэсэнхэм къэхъунур щалъа-
гъум, мыпхуэдэу жаIащ:
– Зи щIыхьыр ин, джатэкIэ дахэуэн?
50 Хьисэ и гъэсэнхэм ящыщ зыр дин гъуазэ нэхъыщхьэ
дыдэм и унэIутым еуэри, и тхьэкIумэ ижьыр къыгуиуп-
щIыкIащ.
51 – Щывгъэт! ФувыIэ! – яжриIащ абыхэм Хьисэ. Ар
унэIутым и тхьэкIумэм теIэбэри, игъэхъужащ. 52 Зубыдыну

къэкIуа дин гъуазэ нэхъыщхьэхэм, Тхьэм и Унэр зыхъумэхэм я унафэщIхэм, лъэпкъ тхьэмадэхэм мыпхуэдэу яжриIащ итIанэ:

– ХъунщIакIуэ фубыдыну фыкIуэ нэхъей фыкъысхуэкIуаи, джатэрэ башрэ фIыгъыу.
[53] Тхьэм и Унэм фи гъусэу махуэ къэс сыщыщIэтым, сывубыдакъым. Иджы фи пIалъэр къэсащ. Iиблисыр хуит хъуащ.

Питрэс Хьисэ имыцIыхуу зэрыжиIар

[54] Арати, Хьисэ яубыдри, дин гъуазэ нэхъыщхьэ дыдэм и унэм яшащ. Питрэс абыхэм жыжьэу якIэлъыкIуэрт.
[55] ПщIантIэкум мафIэ иращIыхьу цIыхухэр щызэхэтIысхьэм, Питрэси абыхэм яхэтIысхьащ.
[56] МафIэм и нэхур къытридзэу здэщысым, унэIут фыз гуэр набдзэгубдзаплъэу Питрэс къеплъри, жиIащ:

– Мыри Хьисэ и гъусащ.

[57] – Сэ Ар сцIыхуркъым, цIыхубз, – жиIащ Питрэс.

[58] Куэд дэмыкIыу нэгъуэщI гуэрми гу къылъитэри, мыпхуэдэу къыжриIащ Питрэс:

– Уэри абыхэм уащыщщ.

– Хьэуэ, сащыщкъым, – идакъым Питрэс.

[59] Зы сыхьэт хуэдиз дэкIауэ, аргуэру зыгуэрым къыхигъэзыхьу къыжриIащ:

– Пэж дыдэу, мыри Абы и гъусащ, Гэлилейм щыщщи.

[60] – КъэдаIуэ зэ, – жиIащ Питрэс, – уэ зи гугъу пщIыр сэ къызгурыIуэркъым. – Питрэс ар щыжиIэм ирихьэлIэу адакъэ
Iуащ. [61] Зиусхьэным зыкъригъэзэкIри, Питрэс къеплъащ.
Къыщеплъым, Питрэс Хьисэ къыжриIауэ щыта мы псалъэхэр игу къэкIыжащ: «Пщэдджыжь адакъэ Iуэху, сыкъыумыцIыхуу щэнейрэ жыпIэнущ».

[62] Апхуэдэу щыхъум, Питрэс пщIантIэм къыдэкIри, гухэщIу гъащ.

Хьисэ зыхъумэхэм зэрагъэпудар

[63] Хьисэ зыхъумэхэр къыщыдыхьэшхырт, къеуэрт. [64] И нэр щапхыкIауэ къеупщIырт:

– Убегъымбармэ, къоуар хэтми къыджеIэ, – жаIэурэ.
65 НэгъуэщI мыхъумыщIагъэ Iэджи ирапэсащ абыхэм Хьисэ.

Хьисэ Лъэпкъ Хасэм хэтхэм я пащхьэм зэрырагъэувар

66 Лъэпкъ Хасэм* хэт тхьэмадэхэри, дин гъуазэ нэхъыщхьэ-
хэри, теурэт егъэджакIуэхэри пщэдджыжьым жьыуэ зэхуэ-
сащ. Щызэхуэсым, Хьисэ яшэри, абыхэм я пащхьэ ирагъэ-
уващ.
67 – Мэсихьыр уэрамэ, къыджеIэ, – къыпаубыдащ абыхэм
Хьисэ.
– ВжесIэми, фи фIэщ хъунукъым, 68 сынывэупщIми, жэ-
уап къызэфтынукъым, – жиIащ Хьисэ. – 69 Ауэ ЦIыхум и
Къуэр Тхьэшхуэу зи къарур иным ижьырабгъумкIэ къыщы-
сынущ дяпэкIэ.
70 – АтIэ Тхьэм ури-Къуэу жыбоIэ? – къеупщIащ Хьисэ
ахэр.
– Фэри жыфIакъэ Тхьэм сри-Къуэу, – яритыжащ жэуап
Хьисэ.
71 – Сыт хуэдэ щыхьэт дэ иджыри дызыхуейр? – жаIащ
абыхэм. – Езым и жьэкIэ псори къыджиIащ!

23

Хьисэ унафэщI Пилат деж зэрашар

1 Псори къызэщIэтаджэри, Хьисэ Пилат деж яшащ итIанэ.
2 Абыхэм Хьисэ мыпхуэдэу ягъэкъуаншэрт:
– Мыбы ди лъэпкъыр егъэщхьэрыуэ. Къайсэрым еттын
хуей тезыр ахъшэр «евмыт» яжреIэ цIыхухэм, Мэсихьу, пащ-
тыхьу зигъэIуу дубыдащ.
3 – Уэ журтхэм урапащтыхьу ара? – еупщIащ абы Пилат.
– Уэращ жызыIэр, – жиIащ Хьисэ.
4 – Мы цIыхум къуаншагъэ кIэрыслъагъуэркъым, – яжри-
Iащ Пилат дин гъуазэ нэхъыщхьэхэмрэ цIыху зэхэтхэмрэ.

[5] – Ехьудейм дэнэкIи лъэпкъыр щызэIещIэ и ущиехэмкIэ. Гэлилейм къыщыщIидзэри, мыбы къэсащ, – жаIэурэ, хагъэзыхьырт абыхэм Пилат.

Хьисэ лIыщхьэ Хьирэд деж зэрашар

[6] Пилат «Гэлилей» псалъэр щызэхихым, мыпхуэдэу жиIащ:

– Мыр Гэлилейм щыщу ара?

[7] Хьирэд щытепщэ щIыпIэм Хьисэ зэрыщыщыр Пилат
къыщищIэм, Ар Хьирэд деж иригъэшащ, Хьирэд а махуэхэм
Ерусэлим къэкIуауэ щыIэти. [8] Хьисэ щилъагъум, Хьирэд
хуабжьу гуфIащ, Абы и хъыбар зэхиххэм щхьэкIэ илъагъуну
куэд щIауэ хуейти. Хьисэ и нэщэнэ телъыджэхэм щыщ илъагъунырт нэхъри и нэ къызыхуикIыр. [9] УпщIэ куэд иритащ
абы Хьисэ, ауэ Хьисэ жэуап къритыжакъым. [10] Дин гъуазэ
нэхъыщхьэхэмрэ теурэт егъэджакIуэхэмрэ Хьисэ хуабжьу
ягъэкъуаншэрт. [11] Хьирэдрэ абы и зауэлIхэмрэ Хьисэ къыщыдыхьэшхщ, ауан къащIщ, Хьирэд Ар щыгъын лъапIэкIэ
къихуапэри, Пилат деж къригъэшэжащ. [12] Хьирэдрэ Пилатрэ
зэбийуэ щытат, ауэ а махуэм зэфI хъужащ.

Хьисэ укI зэрытралъхьар

[13] Пилат дин гъуазэ нэхъыщхьэхэри, лъэпкъ унафэщIхэри,
цIыхубэри зэхуишэсри, [14] мыпхуэдэу яжриIащ:

– Мы цIыхум лъэпкъыр зэIищIэу жыфIэри, си деж къэфшащ. Сэ Абы фи пащхьэм сыщеупщIащ, ауэ фэ Ар зэрывгъэкъуаншэ щIэпхъаджагъэхэр сэ Абы дэслъагъуркъым. [15] Хьирэ-
ди Абы къуаншагъэ дилъэгъуакъым, аращ къыщIригъэшэжари. Зэрыфлъагъущи, мы лIым укI щIытетлъхьэн къуаншагъэ
ищIакъым. [16] Аращи, удын трезгъэдзэнщи, сутIыпщыжынщ.

[17] (Хабзэ хъуауэ, IутIыж махуэшхуэм ирихьэлIэу, Пилат лъэхъуэщым щIэсхэм ящыщ зы журтхэм къахуиутIыпщыжын хуейт.)

[18] ЦIыхухэр зэрыгъэкIиящ:

– Хьисэ укI телъхьи, Бэрыбэ къытхуэутIыпщыж! – жаIэри.
[19] Къалэдэсхэр къызэрызэщIиIэтам икIи цIыху зэриукIам
щхьэкIэ лъэхъуэщым щIадзауэ щIэст Бэрыбэр.

[20] Пилат цIыхухэм захуигъэзащ аргуэру, Хьисэ иутIыпщыжын
и мураду. [21] АрщхьэкIэ абыхэм хьэргъэшыргъэ къаIэтауэ:
– Жорым еIулI ар! Жорым еIулI! – жаIэрт.
[22] – Сыт хуэдэ щIэпхъаджагъэ Мыбы илэжьар? – жиIэри
Пилат цIыхухэм ещанэу еупщIащ. – УкI щIытеслъхьэн
къуаншагъэ сэ Мыбы кIэрылъу слъагъуркъым. Удын трезгъэ-
дзэнщи, сутIыпщыжынщ.
[23] Ауэ цIыхухэр нэхъ иныжу зэрыгъэкIийурэ, Пилатыр
къыхагъэзыхьырт Хьисэ жорым ирырагъэIулIыну. [24] Щы-
мыхъужым, Пилат цIыхухэр зыхуейр игъэзэщIэну мурад
ищIащ. [25] ЦIыхубэр къызэщIэзыIэтэу цIыху зыукIар лъэ-
хъуэщым къахущIигъэкIыжри – арат икIи цIыхухэр зы-
щIэлъэIур – къызэхуэсахэр зыхуейр Хьисэ ирищIэну триу-
быдащ.

Хьисэ жорым зэрыраIулIар

[26] Хьисэ укIыпIэм щашэм, Курэн къалэм щыщ лIы гуэр,
Симэн и цIэу, зауэлIхэм яубыдщ, жорыр и плIэм иралъхьэри,
Хьисэ и ужьым иту ихьыну ирахулIащ. Симэн губгъуэм къи-
кIыжу арат. [27] Хьисэ и ужьым иту цIыху куэд кIуэрт. ЦIыху-
хэм бзылъхугъи яхэтт, пыхьэрэ Ар ягъейуэ. [28] Хьисэ, абыхэм
захуригъэзэкIри, жиIащ:
– Еууей, Ерусэлим ипхъухэ, Сэ сывмыгъейуэ, фи бынхэм-
рэ фи щхьэмрэ вгъеямэ, нэхъыфIт; [29] сыту жыпIэмэ «Фыз
мылъхуэхэр, сабий зимыIахэр, быдзышэкIэ сабий зымыгъэш-
хахэр насыпыфIэщ» щыжаIэну махуэхэр къыфхуэкIуэнущ.
[30] ЦIыхухэр бгыхэм елъэIунущ абы щыгъуэ: «Фыкъыттеджа-
лэ!» – жаIэурэ, Iуащхьэхэм елъэIунущ: «ДыщIэвуфэ!» – жа-
Iэурэ. [31] Сыту жыпIэмэ псыкIэ гъэнщIа жыгым мыпхуэдэу
щращIэкIэ, жыг гъуар дауэ къелын?
[32] Хьисэ и гъусэу жорым ираIулIыну бзаджащIитI яшэрт.
[33] Ахэр ЩхьэкъупщхьэкIэ зэджэ щIыпIэм нэсри, Хьисэ жо-
рым ираIулIащ. БзаджащIитIри, зыр ижьырабгъумкIэ, адрейр
сэмэгурабгъумкIэ къыщыту, ираIулIащ.
[34] – Си Адэ, мыбыхэм ящIэр къагурыIуэркъыми, къахуэб-
гъэгъуну сынолъэIу, – жиIащ Хьисэ.

ЗауэлIхэм пхъэидзэ ящIри, Хьисэ и щыгъыныр зэхуагуэ-
шащ. 35 ЦIыхубэр Хьисэ еплъу зэхэтт. Лъэпкъ унафэщIхэм
мыпхуэдэу жаIэрт, Хьисэ ауан ящIурэ:
– НэгъуэщI цIыхухэр къригъэлу щытащ, иджы Езым зы-
кърырегъэлыф, Ар Тхьэм къыхиха Мэсихьу щытмэ.
36 ЗауэлIхэми Хьисэ ауан ящIырт. Бгъэдыхьэрти, гуащIэ
хъуа санэ и Iупэм ирахьэлIэрт, 37 мыпхуэдэу жаIэурэ:
– Журтхэм урапащтыхьыр пэжмэ, зыкъегъэлыфыт.
38 Хьисэ и щхьэщыгум хуэзэу пхъэбгъу пIащIэ кIапэ кIэра-
укIащ, «Мыр журтхэм я пащтыхьщ» жиIэу тетхауэ.
39 Хьисэ и гъусэу ираIулIа бзаджащIитIым я зыр Абы къе-
хъурджауэрт:
– Мэсихьыр Уэракъэ? Уэрамэ, дыкъегъэл, Уэри зыкъе-
гъэл! – жиIэурэ.
40 Ауэ адрей бзаджащIэр мыдрейм и жьэр зэтригъэпIэну
хэтт:
– Тхьэм ущышынэркъэ? Абы тралъхьар уэри птелъкъэ?
41 Дэ ттелъыр захуэу къыттралъхьащ икIи тщIам хуэфащэр
дагъэпшыныж. Мыр пщIэ мыхъун лъэпкъ имыщIауэ жорым
ираIулIауэ кIэрылъщ, – жиIэурэ.
42 А бзаджащIэр Хьисэ къелъэIуащ итIанэ:
– Хьисэ, пащтыхь ухъуауэ къыщыбгъэзэжкIэ, уигу сыкъэ-
гъэкIыж.
43 – Пэжыр ныбжызоIэ, – жриIащ абы Хьисэ. – Нобэ си
гъусэу жэнэтым ущыIэнущ.

Хьисэ зэрылIар

44-45 Шэджагъуэ щыхъум, дыгъэр иубыдри, а щIыпIэр дэ-
нэкIи кIыфIыгъэм щIиуфащ, сыхьэтищ хъуху. Тхьэм и Унэм
и кIуэцIым фIэлъ Iупхъуэшхуэр тIууэ зэгуэтхъащ. 46 И ма-
къым ину зригъэIэтри:
– Си Адэ, си псэр пIэщIызолъхьэ, – жиIащ Хьисэ. Ар жи-
Iэри, и псэр хэкIащ.
47 А псори щилъагъум, Тхьэм щIыхь хуищIри, зауэлIхэм я
пашэм мыпхуэдэу жиIащ:
– Мы лIыр, пэж дыдэу, цIыху щыпкъэу щытащ.

[48] Хьисэ жорым зэрыраIулIым еплъыну къызэхуэса цIыху-
бэм къэхъуар щалъагъум, гуауэ ящыхъуарэ я бгъэгум иуэжу
зэбгрыкIыжащ. [49] Хьисэ зыцIыхухэр нэхъ пыIукIуэтауэ къап-
лъэу зэхэтт, Хьисэ и гъусэу Гэлилейм къикIа бзылъхугъэхэри
абыхэм ящIыгъуу.

Хьисэ и хьэдэр кхъэлэгъунэм зэрыщIалъхьар

[50] Исуф и цIэу лIы гуэр Лъэпкъ Хасэм хэтт. Ар цIыхуфIт,
цIыху щыпкъэт. [51] Лъэпкъ Хасэм Хьисэ укI хуигъэфащэу уна-
фэ къыщищтам, Исуф а унафэр Хасэм ядищтатэкъым. Ар
езыр Ехьудейм хиубыдэ Хьэримэтей жылэм щыщт, Тхьэм и
Тепщэныгъэр къыщыкIуэнум пэплъэрт. [52] Арати, ар Пилат
деж кIуэри, Хьисэ и хьэдэр къаритыжыну елъэIуащ. [53] ИтIанэ
Хьисэ и хьэдэр жорым къыкIэрихыжщ, джэбын кърищэкIри,
къыр бгъуэщIым къыхэIущIыкIа кхъэлэгъунэм щIилъхьащ. А
кхъэлэгъунэм зэи хьэдэ щIэлъатэкъым. [54] Мэрем пщыхьэщ-
хьэт, щэбэтыр къэблэгъат.
[55] Хьисэ и гъусэу Гэлилейм къикIа бзылъхугъэхэр Исуф и
ужьым иту кIуэри, кхъэлэгъунэр здэщытыр зрагъэщIащ, хьэ-
дэр зэрыщIалъхьэми еплъащ. [56] ИтIанэ къагъэзэжри, мэ дахэ
къызыхих дагъэрэ щIыфэщыхуэрэ къагъэхьэзыращ, хьэдэм
щахуэну. Теурэт хабзэм зэрыжиIэмкIэ, щэбэт махуэм зыри
ящIэ хъунутэкъыми, а махуэм загъэпсэхуащ.

℘ 24 ℘

Хьисэ лIахэм къазэрыхэтэджыкIыжар

[1] Тхьэмахуэ махуиблым и япэ махуэм[i], нэхулъэ къищIа къу-
дейуэ, бзылъхугъэхэр кхъэлэгъунэм кIуащ, ягъэхьэзырауэ
щыта дагъэхэр яIыгъыу. [2] Щынэсым, кхъэлэгъунэм Iугъэу-
кIурияуэ Iулъа мывэшхуэр Iумылъыжу ирихьэлIащ. [3] Кхъэлэ-

[i] **24:1** *Тхьэмахуэ махуиблым и япэ махуэм* – ди нобэрей тхьэмахуэ ма-
хуэрщ.

гъунэм щыщIыхьэм, Зиусхьэн Хьисэ и хьэдэр абы щIэлъу
ягъуэтакъым. 4 Къэхъуар къагурымыIуэу здэщытым, я пащ-
хьэм цIыхухъуитI напIэзыпэм къиуващ, зэщIэлыдэ щыгъын-
кIэ хуэпауэ. 5 Бзылъхугъэхэр шынауэ, я щхьэхэр щрагъэзы-
хым, цIыхухъуитIым мыпхуэдэу жаIащ:

– Сыт псэур лIахэм я деж къыщIыщыфлъыхъуэр? 6 Ар мы-
бы щIэлъыжкъым, лIахэм къахэтэджыкIыжащ. Гэлилейм
щыщыIам Абы къывжиIауэ щытакъэ 7 ЦIыхум и Къуэр гуэ-
ныхьлыхэм IэщIалъхьэн, жорым ираIулIын зэрыхуейр икIи
ещанэ махуэм лIахэм къазэрыхэтэджыкIыжынур?

8 Хьисэ апхуэдэу жиIауэ зэрыщытар абыхэм ягу къэкIы-
жащ. 9 Арати, абыхэм ягъэзэжри, Хьисэ и гъэсэн пщыкIузми
абыхэм я гъусэхэми псори хуаIуэтэжащ. 10 А бзылъхугъэхэм я
цIэхэр мыращ: Магдалэ жылэм щыщ Мэрям, Иухьанэ, Екъуб
и анэ Мэрям, нэгъуэщIхэри. Ахэращ Хьисэ и лIыкIуэхэм
къэхъуар яхуэзыIуэтэжар. 11 АрщхьэкIэ абыхэм я псалъэм
къикI щымыIэу къалъытащ мыдрейхэм, я фIэщи хъуакъым.
12 Ауэ Питрэс къэтэджри, кхъэлэгъунэм жащ. Зригъэзыхыу
щыщIэплъэм, джэбын фIэкIа зыри илъэгъуакъым. ИтIанэ
къэхъуар игъэщIагъуэу, къыIукIыжащ.

Хьисэ и гъэсэнитIым къазэрыIущIар

13 Хьисэ и гъэсэнхэм ящыщ цIыхуитI Ерусэлим километр
пщыкIузкIэ пэжыжьэ Емэус жылэм кIуэрт а махуэм. 14 Иужь-
рей махуэ зыбжанэм я нэгу щIэкIарат зытепсэлъыхьыр ахэр.
15 Зэпсалъэрэ зэдауэу здэкIуэм, Хьисэ абыхэм ябгъэдыхьэри
гъусэ захуищIащ. 16 АрщхьэкIэ абыхэм Хьисэ къацIыхужа-
къым, я нэхэм тепхъуэ телъ хуэдэти.

17 – Гъуэгуанэ фытету фызытепсэлъыхьыр сыт? – еупщIащ
абыхэм Хьисэ.

ТIуми я нэгур зэхэуауэ, къэувыIащ.

18 – Ерусэлим къэкIуахэм уэ зым уи закъуэу къыщIэкIынщ
мы махуэхэм абы къыщыхъуар зымыщIэр, – жиIащ зым,
Клеопэ зи цIэм.

19 – АтIэ сыт Ерусэлим къыщыхъуауэ жыхуэфIэр? – еу-
пщIащ абы Хьисэ.

– Нэзэрэт щыщ Хьисэ иращIаращ зи гугъу тщIыр, – жаIащ абыхэм. – Ар и IуэхущIафэкIи и ущиекIи бегъымбар лъэщу Тхьэми цIыхухэми я пащхьэм итащ. [20] Ауэ Абы дин гъуазэ нэхъыщхьэхэмрэ ди лъэпкъ унафэщIхэмрэ укI тралъхьэри, жорым ирырагъэIулIащ. [21] Ара ди гугъэрт израил лъэпкъыр щхьэхуит дызыщIыжынур. АрщхьэкIэ нобэ махуищ мэхъу Ар зэраукIрэ. [22] Ауэ дэ къытхэт бзылъхугъэхэм Iуэху телъыджэ къыджаIащ. Ахэр нышэдибэ жьыуэ кхъэлэгъунэм кIуат, [23] ауэ Хьисэ и хьэдэр ямыгъуэту къагъэзэжри, мелыIычитI ялъэгъуауэ къыджаIащ. МелыIычхэм Хьисэ псэууэ жаIащ. [24] Дэ тщыщ гуэрхэри кIуати, бзылъхугъэхэм зэрыжаIам хуэдабзэу ирихьэлIащ. Ауэ езы Хьисэ ялъэгъуакъым.

[25] – Сыту жьажьэ фи акъылыр, – жиIащ Хьисэ. – Бегъымбархэм жаIар фи фIэщ фхуэмыщIу ара? [26] Мэсихьым, щIыхьышхуэ игъуэтын и пэ къиухуэу, а псори игъэвын хуейуэ щытакъэ?

[27] Хьисэ Мусэрэ бегъымбархэмрэ я тхылъхэм щригъажьэри, Езым теухуауэ Тхыгъэ ЛъапIэм иту хъуар ягуригъэIуащ итIанэ.

[28] ЗдэкIуэ жылэм пэгъунэгъу щыхъум, Хьисэ къэмыувыIэу и гъуэгу адэкIэ пищэну мурад зэриIэр яригъэщIащ. [29] Ауэ мыдрей тIур Хьисэ хуабжьу къелъэIуащ:

– Ди гъусэу къанэ. Махуэр егъэзыхыгъуэ хъуащ, пшапэ зэхэуэгъуэщ, – жаIэри.

КъыщелъэIум, Хьисэ акъылэгъу хъури, абыхэм я гъусэу къэнащ.

[30] Хьисэ абыхэм Iэнэм ядэтIысри, щIакхъуэ къищтащ. Тхьэм фIыщIэ хуищIщ, щIакхъуэр зэгуищIыкIри, мо тIум яхуишиящ. [31] Абдежым абыхэм я нэр къэплъэжри, Хьисэ къацIыхужащ, ауэ езы Хьисэ бзэхыжащ.

[32] – Гъуэгум къыщыдэпсалъэу, Тхыгъэ ЛъапIэр щытхузэпкърихым, ди гур хигъахъуэртэкъэ, дигъэгушхуэртэкъэ Абы? – ягъэщIэгъуащ абыхэм.

[33] Арати, ахэр занщIэу къэтэджри, Ерусэлим ягъэзэжащ. Щынэсыжым, Хьисэ и гъэсэн пщыкIузым, нэгъуэщIхэри я гъусэу зэхэсу, ярихьэлIэжащ.

34 – Зиусхьэныр, пэж дыдэу, лIахэм къахэтэджыкIыжащ,
Ар Симэн къыхуэкIуащ! – жаIащ зрихьэлIэжахэм.
35 Мыдрей тIуми Хьисэ гъуэгу къазэрыдытетари щIакхъуэ
зэгуищIыкIа нэужь къызэрацIыхужари яIуэтэжащ.

Хьисэ и гъэсэнхэм къазэрыхуэкIуар

36 Ар щаIуэтэж дыдэм, Хьисэ езыр абыхэм къахыхьэри:
– Тхьэм и сэлам фызох, – жиIащ.
37 Мыдрейхэм хьэдрыхэпсэ ялъагъу къафIэщIри, хуабжьу
къэщтащ, гужьеящ.
38 – Щхьэ фыгужьея? – жиIэри еупщIащ абыхэм Хьисэ. –
Щхьэ шэч къэфхьрэ? 39 Си Iэми си лъакъуэми фыкъеплъ –
ар Сэращ! ФыкъызэIуси, феплъ, хьэдрыхэпсэм Сэ сызэрыту
флъагъу Iэпкълъэпкъым хуэдэ иIэкъым.
40 Ар жиIэри, и Iэмрэ и лъакъуэмрэ яригъэлъэгъуащ.
41 Ахэр апхуэдизкIэ къэгуфIати, ар зэры-Хьисэр я фIэщ яхуэ-
мыщIу ягъэщIагъуэрт. Хьисэ абыхэм еупщIащ:
– Шхыныгъуэ гуэр мыбдежым фыщиIэ? – жиIэри.
42 Зы бдзэжьей Iыхьэ гъэжьауэ хуашиящ. 43 Щыхуашийм,
къаIихри, я пащхьэм щишхащ.
44 ИтIанэ захуигъазэри, мыпхуэдэу яжриIащ:
– Сыщывигъусам вжесIауэ щытатэкъэ Мусэ и Теурэтми,
бегъымбархэм я тхылъхэми, Забурми Сэ стеухуауэ ит псори
къэхъун зэрыхуейр.
45 Хьисэ ар жиIэщ, и гъэсэнхэм Тхыгъэ ЛъапIэр къагуры-
Iуэн папщIэ, зэхэщIыкIыныгъэ яритри, 46 къыпищащ:
– Мэсихьым хьэзаб зэришэчынури, зэрылIэнури, махуэ
ещанэм лIахэм къазэрыхэтэджыкIыжынури Тхыгъэ ЛъапIэм
итщ. 47 Мыпхуэдэуи итщ: Ерусэлим щыщIэдзауэ дунейм цIы-
хуу тету хъуам я гуэныхьхэр Тхьэм къахуигъэгъун папщIэ,
псоми Мэсихь и цIэкIэ тобэ къахьыжын зэрыхуейр дэнэкIи
щагъэIунущ. 48 Фэ а Iуэхугъуэ псоми щыхьэт фытехъуэнущ.
49 Си Адэм къывитыну фыкъызэригъэгугъар Сэ къыфхуэзгъэ-
кIуэнщ, ауэ къалэм зэкIэ фыдэмыкI, уафэм къикIыу къару
къыфхуемыхауэ.

Хьисэ уафэм зэрыдэкIуеижар

50 Хьисэ ахэр къалэм къыдишри, БэтэIин жылэм нэс зди-
шащ. И IитIыр иIэтри, и гъэсэнхэм Тхьэм и цIэкIэ яхуэхъуэ-
хъуащ. 51 Здэхъуахъуэм, и гъэсэнхэм нэхъ я пэIэщIэ хъуурэ,
уафэм дэкIуеижащ. 52 И гъэсэнхэм я щхьэр щIым еIусэу, Абы
щхьэщэ хуащIщ, гуфIэгъуэшхуэр яIэу Ерусэлим ягъэзэжри,
53 Тхьэм и Унэм Тхьэм щIыхь щыхуащI зэпыту щытащ.

Псалъалъэ

Бегъымбархэр – Тхьэм и псалъэхэр зэхэзыхыу ар цIыхухэм яхуэзыIуэтэжу щыта цIыхухэрщ. Тобэ къахьыжыным, Тхьэм и Iумэтым иувэжыным, фIылъагъуныгъэм, къабзагъэм цIыхухэр къыхураджэ зэпыту щытащ бегъымбархэр. Тхьэм къажриIэ псалъэхэр ятхыжырт абыхэм. Бегъымбархэм ятхыжа тхылъхэм пщIэшхуэ хуащIырт журтхэм.

Гэлилей хэку – Палестинэм и зы куейщ.

Даут бегъымбар – Пасэрей Израилым и пащтыхьхэм я нэхъ цIэрыIуэ дыдэр Даутщ. И лъэпкъэгъухэм фIыуэ къалъагъуу икIи Тхьэм и бегъымбару дунейм тетащ ар. Тхыгъэ ЛъапIэм хыхьэ Забурыр зытхар аращ. Даут мамырыгъэм, захуагъэм сыт щыгъуи щIэкъуу, Тхьэм и жыIэр тIу имыщIу псэуащ. Даут Тхьэм хуэпэжу зэрыщытам щхьэкIэ, абы къытехъукIыну щIэблэр Израилым и тепщэу игъащIэкIэ щигъэтыну Тхьэм ар къигъэгугъауэ щытащ. Дунейм къытехьэн хуейуэ бегъымбархэм зи гугъу ящIауэ щыта Мэсихьыр Даут къытехъукIыну жаIат абыхэм.

Дин гъуазэ – Тхьэм и Унэм дин Iуэху щызылэжьу щыта цIыхурщ. ЦIыхухэм Тхьэм тыхь хуащI къурмэныпхъэхэр укIынырт дин гъуазэхэм я къалэн нэхъыщхьэр. Теурэтым ипкъ иткIэ, Мусэ бегъымбарым и къуэш Хьэрун къытехъукIыжа цIыхухэм нэмыщI, адрей журт лIакъуэхэм къыхэкIахэр дин гъуазэу хахыну хуиттэкъым.

Дин гъуазэ нэхъыщхьэ дыдэ – Дин IуэхухэмкIэ нэхъыщхьэ дыдэм журтхэр зэреджэр аращ. Дин гъуазэ нэхъыщхьэ дыдэр Лъэпкъ Хасэм и тхьэмадэу, къэрал Iуэху илъэныкъуэкIи къаруушхуэ иIэу щытащ абы щыгъуэ.

Дин гъуазэ нэхъыщхьэхэр – Нэхъ пщIэшхуэ зиIэу щыта дин гъуазэхэм еджэрт апхуэдэу. Дин Iуэхухэм къыщымынэу, политикэ Iуэхухэми жыджэру хэтт ахэр. Дин гъуазэ нэхъыщхьэ куэд Лъэпкъ Хасэм хэту щытащ. Хьисэ и зэманым щыIа дин гъуазэ нэхъыщхьэхэм я нэхъыбэр лIакъуэ цIэрыIуэхэм, къулейхэм къыхэкIат.

Екъуб – Исхьэкъ и къуэщ, Исхьэкъ и адэ Ибрэхьим и къуэрылъхущ. Журт лъэпкъыр Екъуб и къуэ пщыкIутIым къатехъукIыжащ. Аращ Тхьэм Екъуб цIэщIэ – Израил (ХьэзрэIил) щIыфIищар.

Ехьудей – Ехьудей псалъэм мыхьэнитI иIэщ. Иныкъуэм деж абы ПалестинэкIэ зэджэ щIыпIэ псор ирапх, Гэлилейри Самариери абы хиубыдэу. Иныкъуэм а псалъэр Палестинэм ипщэкIэ щыIа щIыпIэм и хэкуцIэу къагъэсэбэп, Екъуб бегъымбарым и къуэ Ехьудэ къытехъукIахэм я лъахэу хухахауэ щытщи.

Забур – Уэрэдищэрэ щэ ныкъуэрэ хъууэ Тхыгъэ ЛъапIэм щхьэхуэу щызэхуэхьэсащ. ТхьэщIыхькIэ, щытхъукIэ, тхьэлъэIукIэ, фIыщIэкIэ гъэнщIащ а уэрэдхэр. Забурым и нэхъыбапIэр зыусар Даут бегъымбарырщ.

ЗэухылIэныгъэ лъапIэ – Теурэтым къызэрыхэщымкIэ, Тхьэмрэ Ибрэхьимрэ яку зэхущытыкIэ хэха дэлъащ икIи зэухылIэныгъэ, е нэгъуэщIу жыпIэмэ, зэгурыIуэныгъэ ирищIылIауэ щытащ абы Тхьэм. И бынхэми езыми и нэфI къащыхуэну къигъэгугъат ар Тхьэм.

Зиусхьэн – ЖуртыбзэкIэ «Яхве». А псалъэмкIэ Тхьэм Мусэ бегъымбарми журтхэми закъригъэцIыхуауэ щытащ. «Яхве» – аращ пасэрей журтыбзэкIэ къызэрапсэлъыр, къикIыр «ЩыIэр», «Псэур» жиIэу арщ. Пасэ зэманым журтхэм нэмыщI, адрей лъэпкъхэм ягъэлъапIэу щыта тхьэ нэпцIхэр дыщэм, дыжьыным, мывэм, пхъэм къыхащIыкIыу щытащ, цIыху теплъэ, псэущхьэ зэмылIэужьыгъуэхэм я теплъэ яIэу. А тхьэ щымыIэхэм, тхьэ псэншэхэм, тхьэ нэпцIхэм хуэмыдэу Ар езыр зэрыщыIэр, зэрыпсэур цIыхум къаригъэщIэну арагъэнщ «Яхве» зыщIыфIищар ди Тхьэшхуэу Закъуэм. Журтхэр а псалъэм апхуэдизкIэ фIэлIыкIырти, къапсэлъын

шынэрт. Абы къыхэкIкIэ, а псалъэм и пIэкIэ журтхэм «Адонай» псалъэр къагъэсэбэп хъуащ. «Си Зиусхьэн» жиIэу аращ абы къикIыр. Лукас мы тхылъыр грекыбзэкIэ щитхым, «Адонайм» и пIэкIэ грекыбзэм щыщ «Куриос» псалъэр къигъэсэбэпащ, абыи «Зиусхьэн» жиIэу къикIырти.

Ибрэхьим – Журтхэр Ибрэхьим бегъымбарым адэкIэ йоджэ, журт лъэпкъыр къызытехъукIыжа Екъуби Екъуб и адэ Исхьэкъи къэзылъхужар Ибрэхьимщи. Ибрэхьим нэгъуэщI лъэпкъхэри къытехъукIащ.

Иляс бегъымбар – Тхьэм лIыкIуэ къищIа бегъымбар нэхъ цIэрыIуэ дыдэхэм ящыщщ. Хьисэ къамылъху щIыкIэ илъэс щибгъукIэ узэIэбэкIыжмэ, псэуащ Иляс бегъымбарыр. Абы Тхьэм пищI щыIакъым. Тхьэм и унафэм текIа цIыхухэм я къуаншагъэр къехьэкI-нехьэкI лъэпкъ хэмыту иIуатэрт, уеблэмэ пащтыхьми щымышынэу и къуаншагъэр и пащхьэм щиIуэтэфащ икIи Iуэхугъуэ телъыджэ куэд Тхьэм и IэмыркIэ илэжьащ абы. Малхий бегъымбарым и тхылъым къызэрыхэщымкIэ, Иляс иджыри зэ дунейм къытехьэн хуейуэ щытащ.

Лъэпкъ Хасэ *(ГрекыбзэкIэ синедрион)* – журтхэм я зэхуэс нэхъыщхьэ. Лъэпкъ Хасэм цIыху 70 хыхьэрт, абыхэм я нэхъыбэр диным пыщIа цIыхут. Лъэпкъ Хасэм хэтхэм политикэ Iуэху зехуэным и мызакъуэу, щIэпхъаджагъэ зылэжьахэм хьэкум тращIыхьыну икIи тезыр тралъхьэну хуиту щытащ. Хьисэ и зэманым Лъэпкъ Хасэм къищта унафэм къару игъуэту щытакъым, Римым Израилым къигъакIуэу щыта унафэщIыр арэзы мыхъуауэ. Ауэ, зэрыхабзэти, Хасэмрэ унафэщIымрэ акъылэгъу зэдэхъурт нэхъыбэм.

Мажусий – Тхьэ закъуэр зымыщIэу, тхьэ нэпцIхэр зыгъэлъапIэу щыта цIыхухэрщ, лъэпкъхэрщ.

Мэсихь – ЖуртыбзэкIэ а псалъэм «Тхьэм къыхиха цIыху» жиIэу аращ. Мэсихьыр дунейм къытемыхьэ щIыкIэ бегъымбархэм абы теухуауэ куэд ятхащ. Мэсихьыр дунейм къытехьэн зэрыхуеям къыщымынэу, ар къызэралъхуну щIыкIэми, игъэхъэнуми, и лIэкIэ хъунуми бегъымбархэр зэпкърыхауэ тетхыхьащ. Тхьэм игъэува зэманыр къыщысым,

Мэсихьыр дунейм къытехьащ. А цIэ лъапIэр зыфIэзыщу Мэсихь хъуар Хьисэщ. Илъэс минитI дэкIащ ар къызэрыхъурэ. Хьисэ МэсихькIэ йоджэ абы лъандэрэ. А зэманым журтхэм Мэсихьым и къэкIуэгъуэр къызэрыблэгъар къагурыIуэрт. Мэсихьыр къэкIуа нэужь, ар пащтыхьышхуэ хъуну, журт лъэпкъыр Римым и бжьым къыщIишыжу, Израилыр къэралыгъуэ лъэщ ищIыну цIыхухэм я гугъэт. Ауэ Тхьэм Хьисэ дунейм къыщIытригъэхьар аракъым, цIыху псори гуэныхьым и бжьым къыщIишыжу щхьэхуит ищIыжын хуейуэ арат Абы и къалэнри, ар игъэзэщIащ.

Понтий Пилат – Ди эрэм и 26-нэ гъэм щыщIэдзауэ 36 гъэм нэсыху Ехьудейм и унафэщIу щытащ, Римым и лIыкIуэу.

Самарие – Палестинэм и зы куейщ. Гэлилеймрэ Ехьудеймрэ я кум дэлъащ. Самарием щыпсэуа цIыхухэм Хьисэ и зэманым самарейкIэ еджэу щытащ. Самарейхэм журтхэм я адэжьхэм къатехъукIыжауэ забжырт, Теурэтри ялъытэрт, абы къыхэкIкIэ журтхэмрэ абыхэмрэ зэныкъуэкъу зэпытт, зыр зым епэгэкIырт.

Сэлмэн – Даут бегъымбарым и къуэщ. Израилым и нэхъ щэджащэ пащтыхьхэм ящыщщ. Сэлмэн и Iущыгъэмрэ и къулеигъэмрэ я хъыбар дэнэ щIыпIэкIи щаIуатэу, щIыхьышхуэ иIэу, цIэрыIуэу щытащ а лъэхъэнэм.

Тезыр ахъшэ къыхэзыххэр – Римым Израилыр къиээуа нэужь, журтхэм тралъхьа тезырыр къыхэзыхыу щыта цIыхухэм зэреджэр арт. Журтхэм тезыр ахъшэ къыхахыу лажьэ я лъэпкъэгъухэр ялъагъу хъуртэкъым, япэрауэ, ахэр мажусий диным ит цIыхухэм куэдрэ яхыхьэурэ, дин илъэныкъуэкIэ фIей хъурти, етIуанэрауэ, Израилыр зыIэщIиубыдауэ журтхэр зымыгъэбауэ Римым тезыр къыхэхынкIэ дэIэпыкъурти. Абы къищынэмыщIауэ, ахъшэ къыхэзыххэр нэпсейт, къыхахын хуей ахъшэм нэхърэ нэхъыбэ къыхахырти, я жып иралъхьэрт.

Теурэт – Тхыгъэ ЛъапIэм и япэ тхылъитхуращ. Тхьэм дунейр къызэригъэхъуам, Тхьэм хуэпэжу щыта пасэрей цIыхухэм, журт лъэпкъыр къызэрыунэхуа щIыкIэм, журтхэр Мысырым къызэрикIыжам, Тхьэм абыхэм Палестинэр лъахэу

зэраритам теухуащ а тхылъитхур. Абы къищынэмыщIауэ, Тхьэм журтхэм ярита унафэхэр, Тхьэм и Хабзэ жыхуаIэр, зэрытыр Теурэтыращ. Пасэрей журтхэр а Хабзэм ткIийуэ тетащ, сыт щыгъуи ягъэзащIэу. А тхыгъэхэр Мусэ бегъымбарым и Iэдакъэ къызэрыщIэкIам щхьэкIэ журтхэр Теурэтым «Мусэ и ХабзэкIэ» еджэуи щытащ.

Тхыгъэ ЛъапIэ – Журтхэм ягъэлъапIэ дин тхылъхэрщ. Абыхэм ящыщщ Теурэтыр, бегъымбархэм ятха тхыгъэхэр, Забурыр.

ТхьэлъэIупIэ унэхэр *(ГрекъыбзэкIэ – синагогэ)* – журтхэр щэбэт махуэхэм щызэхуэсрэ тхьэ щелъэIу, Тхыгъэ ЛъапIэхэр щыщIаджыкI унэщ. Хьисэ и зэманым апхуэдэ унэхэр жылэ къэс дэту щытащ. Дин зэIущIэ щекIуэкIым деж, тхьэлъэIупIэ унэм щIэсхэм щыщ къагъэтэджурэ Тхыгъэ ЛъапIэм и зы пычыгъуэ-пычыгъуитI кърагъаджэу щытащ.

Тхьэм и Псэр – Тхыгъэ ЛъапIэм къызэрыдигъащIэмкIэ, Тхьэм цIыхухэм гъащIэ, къару, щIэныгъэ зэраритыр, зэриущийр и Псэ (Дух) ЛъапIэм и къарукIэщ. Пасэрей бегъымбархэм яIуатэу ятхыжа псори я гум къизылъхьар Тхьэм и Псэращ. Хьисэ дунейм къытемыхьэ щIыкIэ, Тхьэм и Псэм Израилым и лIыщхьэхэм, бегъымбархэм языныкъуэхэм Iуэхугъуэ щхьэхуэхэр яригъэлэжьу щытащ. Ауэ Хьисэ лIахэм къахэтэджыкIыжу уафэм зэрыдэкIуеижрэ, Тхьэм и Псэр гъэщIэгъуэныщэу Хьисэ и Iумэтым иту хъуам я гум къририлъхьэ, я гъащIэм къыхигъэхьэ хъуащ, нэгъуэщIу жыпIэмэ, нэхъ благъэ къахуищIащ.

Тхьэм и Тепщэныгъэр – Тхьэмрэ Ар Пащтыхьу зылъытэ, Абы хуэлажьэ цIыхухэмрэ я зэхущытыкIэрщ Тхьэм и ТепщэныгъэкIэ зэджэр. Апхуэдэ Тепщэныгъэр дунейм нэгъэсауэ щыщыувынур дяпэкIэщ: Тхьэм и лъэпкъым и бийхэм кIэ ягъуэтынущ абы щыгъуэ, дунеижьыр кIуэдыжынурэ абы и пIэ дунеищIэ къихъуэнущ, фIыгъуэрэ зэгурыIуэныгъэкIэ гъэнщIарэ залымыгъэм хуэхейуэ. Тхьэм и Тепщэныгъэр къэкIуэну зэманым и закъуэкъым зыщытлъагъунур, ар ноби щызыхыдощIэ цIыхухэр фIыуэ щызэрылъагъу, Тхьэм и унафэхэр щагъэзащIэ дэнэ щIыпIи. Тхьэм и Тепщэныгъэр Хьисэ и ущиехэм я купщIэ нэхъыщхьэщ.

Тхьэм и Унэр – Храм жыхуаIэращ. Пасэ зэманым Ерусэлим дэта Унэ лъапIэщ. ЦIыхухэр Тхьэм и Унэм махуэ лъапIэхэм щызэхуэсырт, къурмэн щаукIырт. Тхьэм Унэ лъапIэ япэ дыдэу хуезыгъэщIар щIыхьышхуэ зиIэу щыта журт пащтыхь Сэлмэнщ. Абы и ужькIэ илъэсищэ зыбжанэ дэкIауэ, Бабыл пащтыхьыгъуэшхуэм (нобэрей Иракым и щIыналъэм ита къэралыгъуэщ) и пащтыхь щэджащэ Нэбухуэднэцер Израилым къытеуэри, журт лъэпкъыр гъэрыпIэ иригъэуващ щытащ, Тхьэм и Унэри зэтрыригъэкъутащ. Хьисэ и зэманым Ерусэлим дэта Унэ лъапIэр езыгъэщIыжар пащтыхьышхуэ Хьирэдщ. Тхьэм и Унэр аргуэру зэрызэтракъутэнур Хьисэ жиIа нэужь, илъэс плIыщI фIэкIа дэмыкIыу, Римым и дзэр Израилым къытеуэри, Тхьэм и Унэр зэтракъутащ, журтхэм я къэралыгъуэми кIэ иратауэ щытащ. Тхьэм и Унэр нобэр къыздэсым зэфIагъэувэжакъым.

Умэхъын – «Псым зыщIэгъэуэн» жиIэу аращ. ЦIыхум тобэ къихьыжа нэужь, псым хыхьэрти, зыщIигъауэрт, афIэкI гуэныхь зэрытемылъыжыр, къабзэ зэрыхъужар абыкIэ къигъэлъагъуэу. ЦIыхум и мызакъуэу, дин IуэхукIэ къагъэсэбэпу щыта хьэпшыпхэри яумэхъ я хабзэт журтхэм. Хьисэ и зэманым Яхья бегъымбарым цIыхухэр иумэхъыу щытащ, абыхэм тобэ къызэрахьыжам, я гуэныхьхэм зэрыхущIегъуэжам я нэщэнэу. Хьисэ и Iумэтым иужькIэ ихьа цIыхухэм хабзэ яхуэхъуащ зегъэумэхъыныр.

Фарисей – Хьисэ и зэманым зэрыщIэу, зэрыIыгъыу щыта динщIэкъу гупщ. Фарисейхэм Теурэт Хабзэм ит псори ткIийуэ ягъэзащIэу, я адэжьхэм къащIэна хабзэхэр ялъытэу, хьэрэм зыпылъу хъуам зыщадзейуэ щытащ.

Хьирэд – Мы тхылъым ХьирэдитI я хъыбар дыщрохьэлIэ. Зыр, Хьирэд Щэджащэр, ди эрэм ипэ къихуэу 40-4 гъэхэм, Хьисэ къыщалъхуа лъэхъэнэм, Ехьудейм и пащтыхьу щытащ. Адрейр, АнтипэкIэ зэджэр, абы и къуэщ, Хьисэ Тхьэм къыщIигъэкIуа Iуэхур щилэжь зэманым Гэлилеймрэ Пиреймрэ я тепщэу щытащ.

ЦІыхум и Къуэр – Абы журтыбзэкІэ нэхъапэм «цІыху» мыхьэнэщ къикІыу щытар. Дэнил бегъымбарыр апхуэдэу йоджэ Тхьэм лъэпкъ псоми я унафэр зи ІэмыщІэ игъащІэкІэ ирилъхьэну Пащтыхьым. Хьисэ Езыри абыкІэ щызэджэжу куэдрэ ущрохьэлІэ Іинджылым.

Щэбэт махуэ – Журтхэм я махуэ лъапІэщ. Теурэтым ипкъ иткІэ, журтхэр а махуэм лэжьэну хуиттэкъым, дэтхэнэ цІыхуми и гур Тхьэм тегъэпсыхьауэ а махуэр игъэкІуэн хуейуэ и къалэнт. Хьисэ и зэманым щэбэт махуэм блэжь хъунумрэ мыхъунумрэ дин ущиякІуэхэм яубзыхуауэ щытт.

Іиблис – Жин бзаджэхэм я пашэщ, шейтІанкІи йоджэ абы.

ІутІыж – Журтхэм нэхъ Іэтауэ ягъэлъапІэу щыта махуэшхуэщ. Журтхэр Мысырым къришыжу, Тхьэм щхьэхуит зэрищІыжам теухуащ ІутІыж махуэр. Журтхэм илъэс къэс мэлыжьыхь (апрель) мазэм ягъэлъапІэу щытащ ІутІыжыр. А махуэшхуэм ирихьэлІэу ІутІыж щынэри яукІыу щытащ.

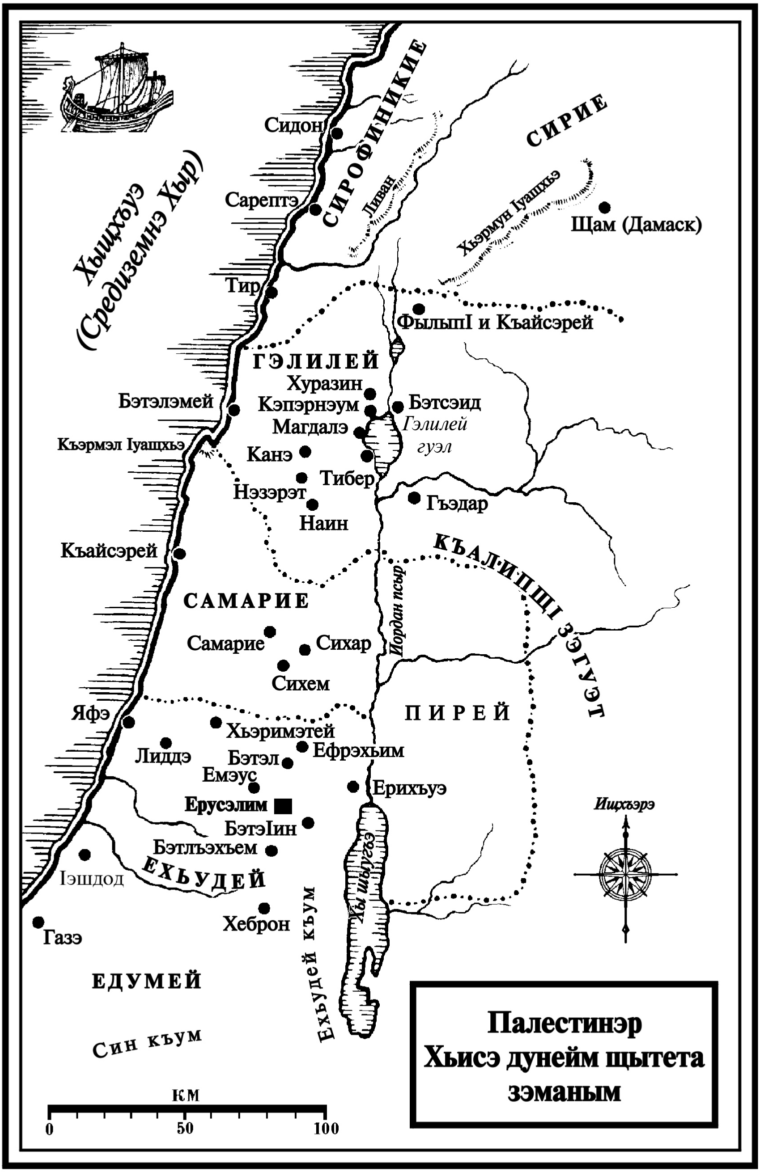

Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society 1954,1967,1972

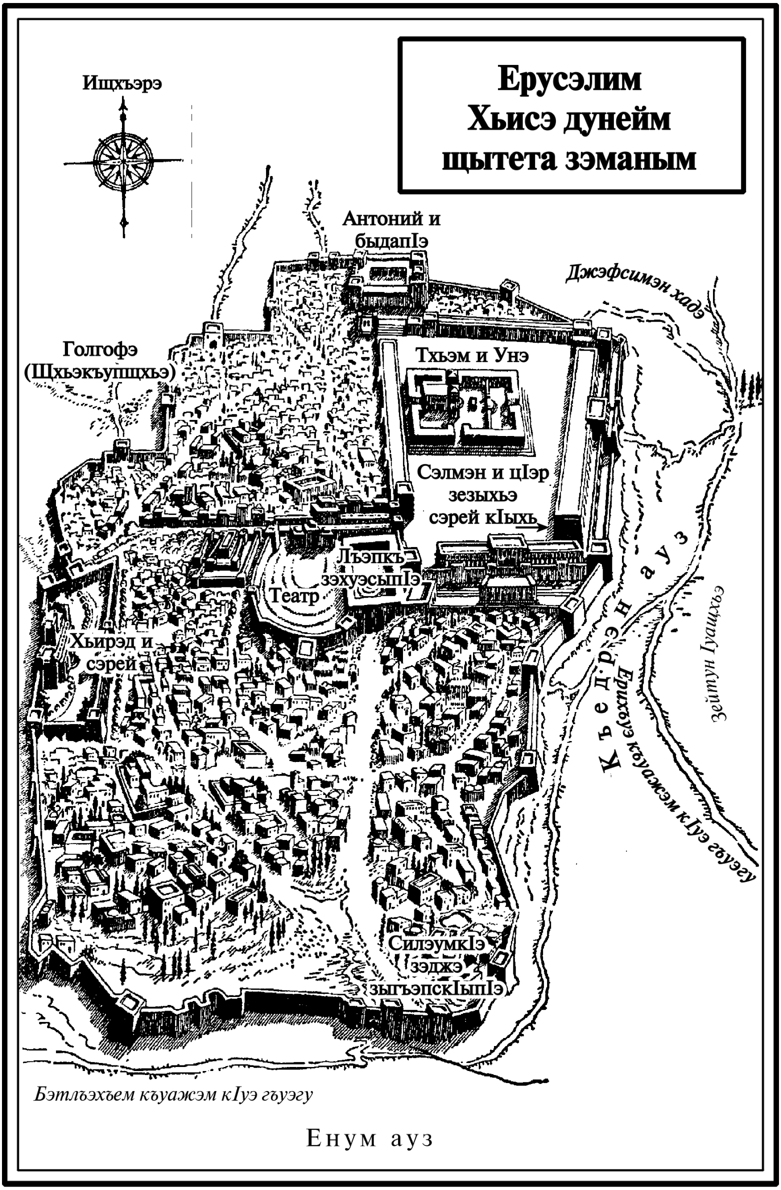

Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society 1954,1967,1972

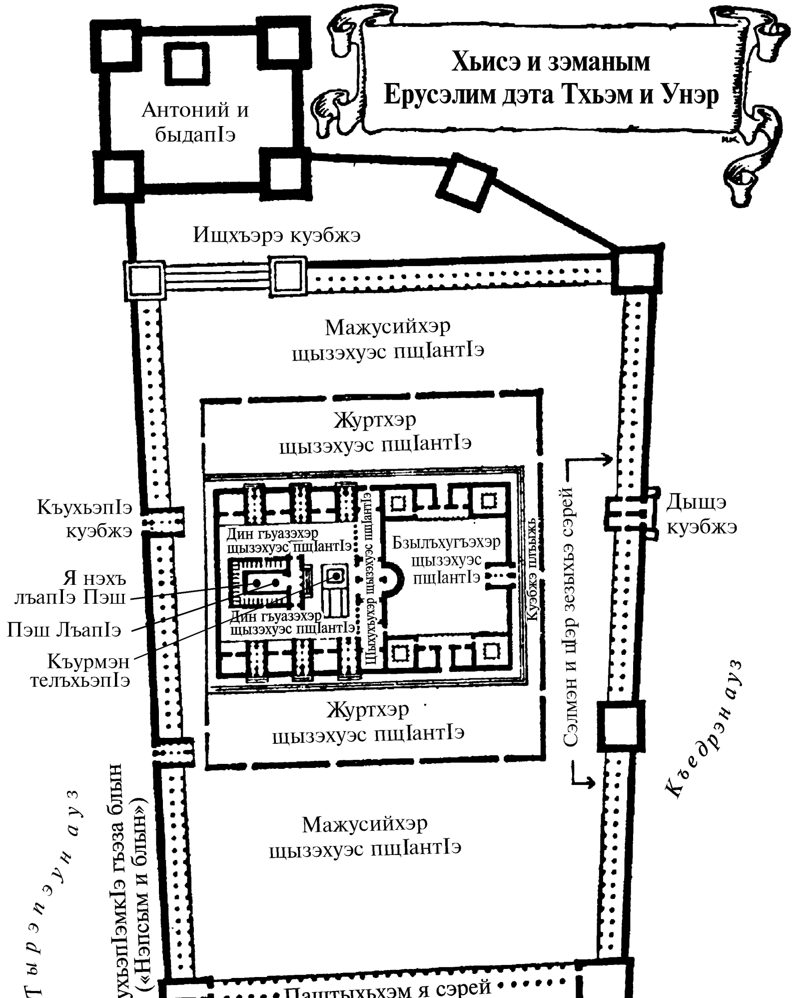

Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society 1954,1967,1972

Iинджыл
Хьисэ и хъыбарыр
Лукас къызэриIуэтэжамкIэ

Евангелие от Луки
на кабардинском языке

Институт перевода Библии
Лицензия № 01271 от 22.03.2000
101000 Россия, Москва, Главпочтамт, а/я 360
www.ibt.org.ru; ibt_inform@ibt.org.ru
Подписано в печать 12.05.2009
Формат 84×108 1/32. Печать офсетная. Усл. печ. л. 10,92
Тираж 1500 экз. Заказ №

Отпечатано в типографии
ООО "Самарский дом печати"
443052, г. Самара, ул. Кирова, 24